

Sıra Sayısı	Bildiri Başlığı	Bildiri Özeti
1.	Considering antitrust frameworks for multi-Sided markets by assessing the competitive effects of digital platforms	<p>Introduction Digital platforms like social media, e-commerce, and search engines exemplify multi-sided markets, facilitating interactions between distinct groups of users. Their indirect network effects, pricing strategies, and competitive dynamics pose challenges for traditional antitrust principles developed largely for one-sided markets. This calls for rethinking antitrust approaches to effectively address emerging competition issues in the digital platform economy.</p> <p>Background The digital platforms gain tremendous economic influence, their impact on competition requires re-examining traditional concepts of market definition, dominance, vertical restraints, and effects analysis tailored for one-sided settings. Market definition predicated on direct substitution often misrepresents platform competition driven by cross-side network effects. Relying purely on market shares underestimates potential dominance in platform contexts where winner-takes-most dynamics apply. Complex platform pricing models also complicate theories of harm based on price discrimination and predatory pricing designed for traditional markets.</p> <p>Objectives This study reviews limitations of current antitrust tools in assessing multi-sided platforms and proposes more tailored analytical frameworks. It aims to provide guidelines for authorities to account for platform differences in market definition, analyzing dominance, evaluating efficiencies and exclusionary effects, and prohibiting anticompetitive conduct. The goal is balancing innovation incentives and competitive risks in the platform economy.</p> <p>Methodology Doctrinal analysis of case law and academic literature identifies where existing theories of harm and tests fall short regarding platforms. Comparative study of international approaches supplements this. Proposed adaptations are applied to real-world cases for analysis.</p> <p>Results</p> <ul style="list-style-type: none"> • Effects-based analysis grounded in empirical examination of competitive conditions rather than reliance solely

		<p>on market shares</p> <ul style="list-style-type: none">• Factor business model differences into market definition• Set adjusted thresholds for dominance in platform contexts• Evaluate efficiencies, exclusionary conduct, and vertical restraints more holistically• Prohibit anticompetitive agreements based on overall impacts across platform sides <p>Recommendations</p> <p>Specific guidelines for authorities propose legal and policy reforms to implement new tailored frameworks for asserting jurisdiction, defining markets, analyzing dominance, and prohibiting anticompetitive conduct regarding platforms. More economist and tech expertise is advised to develop solutions fitted for the platform economy. Greater international coordination would enable learning and convergence.</p> <p>Conclusion</p> <p>The digital platforms rapidly disrupt traditional markets; competition policy must also evolve apace. Rethinking antiquated antitrust toolkits can help stimulate innovation while addressing new challenges related to platforms' market power. This study provides timely analysis and principles to guide necessary adaptation of legal constructs for the platform economy. With tailored rules and expertise, authorities can balance innovation incentives and competitive risks in this complex, fast-changing space.</p>
2.	Kaba Kuvvet ile Hukuk Ayrımında Türk Rekabet Ceza Politikasının Değerlendirilmesi	<p><i>“Rekabet hukuku, ceza muhakemesi hukukunun güvencelerini, serbest piyasa rekabetine yönelik ihlalleri en etkili biçimde önlemek amacı üzerine yeniden inşa etmeye başladığı anda, muhakeme hukukunun temel ilkeleri, rekabet hukukunda kendine yer bulamaz oldu. Böylelikle, rekabet hukuku, hukuk devleti pahasına işletilen bir ceza politikasına dönüştü (Baur/Holle (ZWeR, 2022/4) S. 467).”</i> Bir kimseyi cezalandırmak konusunda çete ile devleti birbirinden ayıran en önemli iki husus; cezanın, cezalandırılana yönelik haklılaştırılabilirlik olması ve cezalandırmanın, bu cezalandırma gücünü kullanırken deontolojik -fayda ve etkinlik analizinden bağımsız- sınırlara tabi olmasıdır. Kısacası, cezalandırıcı hukuku, kaba kuvvetten ayırabilmemizi sağlayan, “cezalandırılana karşı haklılaştırılabilirlik” ve “devletin tabi olduğu deontolojik sınırlar”dır. Giriş cümlesinde paylaşılan <i>Baur/Holle</i>’nin Alman rekabet hukukuna yönelik eleştirisinin temelinde, Alman rekabet otoritesinin, bilgi ve belge isteme yetkilerini genişleten Alman Rekabet Kanununun Değiştirilmesi Hakkında Kanun yer alır. Yazarlar, tüzel kişiler ile gerçek kişiler arasında <i>nemo tenetur</i> ilkesi yönünden muhakeme güvencelerinin farklılaştırılmasını “<i>hukuk devleti pahasına işletilen ceza politikası</i>” ifadesiyle sert biçimde</p>

		<p>eleştirmiştir. Bu haklı eleştiriden yola çıkarak, Türk rekabet (kabahat ve ceza) hukukunun, kaba kuvvet ile hukuk ayırımı ekseninde yeniden düşünülmesi zorunludur. Nitekim, Anayasa Mahkemesinin (AYM), devletin serbest piyasa rekabetini sağlamaya yönelik ödevinin, teşebbüslerin işletme özgürlüğü, kişilerin özgürlük ve güvenlik haklarından daha ağır bastığını gerekçelendirdiği Ford Otomotiv Kararı (Başvuru No. 2019/40991), yürürlükteki hukukta Türk rekabet ceza politikasının, hukuk devleti pahasına işletiliyor olduğunun itiraf edilmesinden öteye geçememiştir. AYM, kanunilik ve <i>ne bis in idem</i> ilkeleri yönünden yetersiz inceleme yapmıştır ve RKHK m. 14, 15'te düzenlenen soruşturma işlemlerinin anayasaya aykırılığını, düştüğü yanığı nedeniyle sadece Anayasa m. 21/1'de düzenlenen konut hakkı çerçevesinde değerlendirmiştir.</p> <p>Bu çalışmayla yanıtlanması amaçlanan soru şudur: “Türk rekabet ceza politikası, hukuk devleti pahasına mı işletilmektedir?” Bu soruyu yanıtlayabilmek için öncelikle sorunlu alanlar belirlenecektir. Bu alanlar, cezalandırılan ya da ceza iddiası yöneltilen teşebbüslere karşı bu cezanın ya da iddianın dayanak teşkil ettiği zor kullanımının “haklılaştırılabilirliği” ile devletin, rekabet ceza politikasının “deontolojik sınırları”dır. Bunlar bakımından ortaya şu sorular çıkmaktadır: (i) Rekabet soruşturmalarında, rekabet kabahati işlediği şüphesi altında bulunan gerçek ya da tüzel kişilere yönelik <i>nemo tenetur</i> ilkesi nasıl uygulanacaktır? (ii) Rekabet soruşturmalarında, “hukuka aykırı delil” söz konusu mudur? (iii) Rekabet kabahati işlediği şüphesi altında bulunan gerçek ya da tüzel kişilerle “uzlaşma” adı altında, bu kişilerin ikrar ve yargı yolu güvencesinden feragat etmeleri karşılığında ceza indirimini yapılması, hukuk devleti ilkesine uygun mudur? (iv) Rekabet kabahati işlediği gerekçesiyle cezalandırılan ya da rekabet kabahati işlediği iddiası karşısında aklanan teşebbüslere yönelik verilen kararlara, “maddi anlamda kesin hüküm” etkisi tanınabilecek midir? (v) Rekabet hukukunda yasallık ve kusur ilkesine “ne ölçüde” ve “hangi kapsamda” geçerlilik tanınmaktadır? Bu beş sorunlu alan her ne kadar birbirinden ayrı gözükseler de temelde “cezanın haklılaştırılabilmesi” ve devletin “deontolojik sınırları” yönünden kesişmektedir. <i>Nemo tenetur</i>, <i>ne bis in idem</i>, kusur ve yasallık ilkeleri devletin ceza politikasının sınırlarını çizerken, hukuka uygun delil, teşebbüsün “uzlaşma” adı altında cezalandırılmasına “rıza” göstermesi, haklılaştırma konusuna dairdir. Bu sorunlu alanlar üzerinden Türk rekabet ceza politikası muhakeme hukuku yönünden değerlendirilirken, gerekli çözüm önerileri de sunulacaktır.</p> <p>Anahtar Sözcükler: Türk rekabet ceza politikası, nemo tenetur, ne bis in idem, yasallık, kusurluluk, uzlaşma.</p>
3.	Güncel Rekabet Kurulu Kararları Işığında Teşebbüs	Teşebbüs birlikleri; ilgili sektördeki öngörülebilirliğin sağlanması, yatırımların artırılması, sektörel politikaların geliştirilmesi ve kamu otoritelerine bilgi sağlanması gibi çeşitli amaçlarla pazar araştırmaları yapmakta, üyelerinden

<p>Birlikleri Nezdinde Gerçekleşen Pazar Araştırması ve Bilgi Değişimi Faaliyetleri</p>	<p>veri toplamakta ve toplanan verileri üyeleriyle ve kamuoyuyla paylaşmaktadır. Anılan faaliyetler, rekabet hukuku bağlamında rakipler arasında bilgi değişimi teşkil etmekte olup bu tür uygulamalara menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması için rekabet otoritelerine sıklıkla başvuru yapılmaktadır.</p> <p>Teşebbüs birlikleri nezdinde gerçekleşen bu faaliyetler; bilgi asimetrisi sorununun ortadan kalkması, teşebbüslerin kendilerini rakipleriyle kıyaslayabilmesi, stoklama ve tedarik süreçlerinin planlanması ve tüketicilerin araştırma maliyetlerinin azalması gibi etkinlikler doğurabilmektedir. Öte yandan, bu tür uygulamaların teşebbüslerin rakiplerinin pazar stratejileri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlaması halinde rekabet kısıtlanabilmektedir.</p> <p>Rekabet otoriteleri, anılan bilgi değişimlerini değerlendirirken pazarın şeffaflığı, yoğunlaşma derecesi, ilgili teşebbüslerin pazar payları, paylaşılan bilgilerin niteliği, bilgi değişiminin sıklığı ve verilerin toplulaştırılıp toplulaştırılmadığı gibi hususları göz önünde bulundurmaktadır.</p> <p>Rekabet Kurulunun ("Kurul") son dönemde verdiği kararlarda, çeşitli veri setlerinin rekabete duyarlı olduğu değerlendirilmiş; veri paylaşım sıklığı ve veri eskitme süreleri bakımından geçmiş yıllarda verilen kararlara göre farklı tespitler yapılmıştır. Ayrıca, içerik olarak birbirine benzeyen menfi tespit ve muafiyet başvurularında farklılaşan yaklaşımlar ortaya konulmuştur.</p> <p>Örneğin, 2020 yılında verilen <i>İMDER I</i>¹ kararında; İMDER'e üye olan teşebbüslerin pazarın %95'ini teşkil ettiği ve paylaşılacak olan veriler arasında teşebbüs bazlı satış miktarı verisi bulunduğu gibi gerekçelerle ilgili başvuruya menfi tespit belgesi verilmemiş, muafiyet de tanınmamıştır. Kurul, çok benzer bir yaklaşımı <i>İMDER I</i> kararı ile aynı gün verdiği <i>İSDER</i>² kararında da göstermiş, ilgili başvuruya menfi tespit belgesi verilmesine veya muafiyet tanınmasına ilişkin talepleri reddetmiştir. 2022 yılında verilen <i>İMDER II</i>³ kararında ise, daha önceki başvuruya konu verilerin türünün, coğrafi bölgesinin, paylaşım sıklığının değişmesi ve teşebbüs bazlı paylaşımından toplu paylaşımına geçilmesi gibi hususlar değerlendirilerek bazı paylaşımlara menfi tespit belgesi verilmiş, diğer paylaşımlara ise "paylaşımın pazardaki etkilerini görmek maksadıyla" bireysel muafiyet tanınmıştır.</p>
---	--

¹ Kurulun 19.11.2020 tarihli ve 20-50/688-302 sayılı kararı.

² Kurulun 19.11.2020 tarihli ve 20-50/687-301 sayılı kararı.

³ Kurulun 07.04.2022 tarihli ve 22-16/269-121 sayılı kararı.

		<p>2020 yılında bir raportörün ve bir Kurul üyesinin karşı oylarıyla verilen <i>SERFED I</i>⁴ kararında, başvuru konusu bilgi değişimine menfi tespit belgesi verilmemiş ve muafiyet tanınmamışken; 2022 yılında verilen <i>SERFED II</i>⁵ kararında, bilgi paylaşım sıklığının ve veri eskitme süresinin değiştirilmesiyle ilgili başvuruya bireysel muafiyet tanınmıştır. Ayrıca, bu kararlarda, teşebbüslerin elektrik enerjisi tüketimi ve karbon salınım miktarı gibi veriler de stratejik bilgi olarak değerlendirilmiştir.</p> <p>2021 yılında verilen <i>OSD III</i>⁶ kararında; toplanması ve paylaşılması planlanan verilerin kümülatif oldukları, teşebbüslerin satış ve fiyatlandırma kararlarına etki edecek ve koordinasyon doğurucu nitelikte olmadığı ve pazar kapama etkisi doğurmayacağı değerlendirilerek ilgili başvuruya menfi tespit belgesi verilmiştir. Benzer şekilde, 2022 yılında verilen <i>TÖDEB</i>⁷ kararında ise; paylaşılacak verilerin yeterli derecede eskitilmiş olacağı, düşük sıklıkla veri paylaşımı yapılacağı, pazarın yoğunlaşmamış bir yapıya sahip olduğu, veri paylaşımının mevzuat hükümleri gereği yapılacağı ve bilgi değişiminin sektörün büyümesine ve potansiyel yatırımcılara fayda sağlayacağı belirtilerek ilgili başvuruya menfi tespit belgesi verilmesine karar verilmiştir.</p> <p>Bu çerçevede, sunulacak tebliğ kapsamında, Kurulun son dönemdeki kararları; geçmiş Kurul kararları ve farklı rekabet otoritelerinin yaklaşım ve mevzuatları ile karşılaştırmalı olarak ele alınacak, rekabet otoriteleri tarafından kabul gören uygulama yöntemleri ortaya konulmaya çalışılacaktır.</p>
4.	Avrupa Yüksek Mahkemelerinin Yerinde İncelemelere İlişkin Güncel Kararları	<p>Son yıllarda, Rekabet Kurumu tarafından yürütülen yerinde incelemelerin ve yerinde incelemenin engellenmesi nedeniyle ceza uygulanan dosyaların sayısı ciddi derecede artmıştır. Yakın zamanda, Anayasa Mahkemesi ("AYM") tarafından hâkim kararı olmadan yürütülen yerinde incelemelerin konut dokunulmazlığını ihlal ettiğine karar verilmiştir.⁸ Ayrıca, Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun yerinde incelemelere ilişkin 15. maddesinin de AYM tarafından incelenmekte olduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda, yerinde incelemeler, son dönemde ülkemizde en çok tartışılan rekabet hukuku konularının başında gelmektedir.</p>

⁴ Kurulun 20.08.2020 tarihli ve 20-38/526-234 sayılı kararı.

⁵ Kurulun 22.09.2022 tarihli ve 22-43/638-268 sayılı kararı.

⁶ Kurulun 21.10.2021 tarihli ve 21-51/714-355 sayılı kararı.

⁷ Kurulun 01.12.2022 tarihli ve 22-53/806-332 sayılı kararı.

⁸ AYM'nin 23.03.2022 tarihli ve 2019/40991 başvuru numaralı kararı.

Türk rekabet hukukuna mehzaz teşkil eden Avrupa Birliği ("AB") rekabet hukuku uygulamasına bakıldığında, son dönemde Avrupa Birliği Adalet Divanının ("ABAD"), Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ("AİHM") ve üye ülkelerdeki yüksek mahkemelerin de yerinde inceleme süreçlerine ilişkin önemli kararlar verdiği görülmektedir.

ABAD'ın 2022 yılında verdiği *Orde van Vlaamse Balies*⁹ kararında, bağımsız avukatlar ile müvekkileri arasındaki gizlilik imtiyazının taraflar arasındaki tüm iletişimleri kapsayacağı, bu imtiyazın savunma hakkının kullanılmasına ilişkin iletişimler ile sınırlı olmadığı yönünde hüküm kurulmuştur. Ayrıca, Fransız Yüksek Mahkemesinin 2022 yılında verdiği *Whirlpool*¹⁰ kararında, ilgili teşebbüsün çalışanı konumundaki danışmanlar tarafından hazırlanan ve teşebbüsün bağımsız avukatları tarafından aktarılan bilgileri ve savunma stratejilerini açıklar nitelikte olan yazışmaların avukat-müvekkil gizliliği imtiyazından yararlandığına hükmedilmiştir.

ABAD'ın 2020 yılında verdiği *Prysmian*¹¹ kararında, Avrupa Komisyonunun, yerinde inceleme gerçekleştirdiği teşebbüsün çalışanlarının bilgisayarlarına ait sürücülerde bulunan belgelerin niteliğine ve yerinde inceleme konusu ile olan ilgilerine bakmaksızın bu belgelerin kopyalarını oluşturabileceği ve kendi yerleşkesinde inceleyebileceği yönünde hüküm kurulmuştur.

AİHM'nin 2023 yılında verdiği *Kesko Senukai*¹² kararına konu uyuşmazlıkta ise, ilgili teşebbüste gerçekleştirilen yerinde incelemede soruşturma ile ilgisi bulunmayan çok sayıda belge toplandığı gerekçesiyle, anılan belgelerin imha veya iade edilmesi için Litvanya Rekabet Otoritesine ("LRO") başvurulmuştur. LRO'nin bu başvuruyu reddetmesi üzerine, ilgili teşebbüs yerel mahkemeler nezdinde dava açmıştır. Ancak, yerel mahkemeler, yalnızca hukuki sonuç doğuracak olan konular ve tamamlanan soruşturmalar hakkında yargılama yapılabileceği gerekçesiyle davayı reddetmiştir. Uyuşmazlığın AİHM'ye taşınmasının ardından, AİHM, yerel mahkemelerin yargılama yapmaktan kaçınmasının konut dokunulmazlığını ve iletişim özgürlüğünü ihlal ettiğine ve başvuru teşebbüse yargısal denetim hakkı sağlanması gerektiğine karar vermiştir.

⁹ Case C-694/20 *Orde van Vlaamse Balies and Others*.

¹⁰ Fransız Yüksek Mahkemesinin 26.01.2022 tarihli ve 17-87.359 sayılı kararı.

¹¹ C-601/18 P - *Prysmian and Prysmian Cavi e Sistemi v Commission*.

¹² *UAB Kesko Senukai Lithuania v. Lithuania*.

		<p>ABAD, 2023 yılında vermiş olduğu üç farklı karar ile ise, Fransız Rekabet Otoritesinin süpermarket işletmeciliği yapan teşebbüslerde gerçekleştirdiği yerinde incelemelerin hukuka aykırı olduğuna hükmetmiştir. ABAD, yerinde inceleme kararına dayanak olarak süpermarketlerin sağlayıcıları ile yapılan görüşmelerin dayanak olarak gösterildiğini, ancak bu görüşmelerin kayıt altına alınmadığının anlaşıldığını belirterek, ilgili görüşmeleri ortaya koyan somut delil bulunmaması nedeniyle yerinde inceleme kararının hukuki dayanaktan yoksun kaldığına hükmederek yerinde inceleme kararlarını iptal etmiştir.</p> <p>Son olarak, İspanyol Yüksek Mahkemesinin (“İYM”) 2023 yılında verdiği <i>Altadis</i>¹³ kararında, yerinde inceleme heyeti, yerinde inceleme için mahkemeden izin alınıp alınmadığına yönelik bir soru karşısında “yerinde inceleme yapılmasına engel olacak bir mahkeme kararı” bulunmadığını belirtmiştir. Ancak, mahkeme izninin bulunmadığının anlaşılması üzerine, ilgili teşebbüs tarafından yerinde incelemenin iptali ve teşebbüsten alınan belgelerin iadesi için dava açılmıştır. Bu kapsamda, İYM, yerinde inceleme heyeti tarafından mahkeme izni olup olmadığına ilişkin soruya verilen cevabın yanıltıcı olduğuna ve davacı teşebbüsün yerinde inceleme yapılması için gösterdiği rızayı geçersiz kıldığına hükmederek yerinde incelemenin iptali ile toplanan belgelerin iadesine karar vermiştir.</p> <p>Bu doğrultuda, sunum kapsamında, yukarıda yer verilen kararlar, Türk rekabet hukuku ile karşılaştırmalı olarak ele alınacak, geçmişteki karar ve uygulamalara da değinilecektir.</p>
5.	Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Bağımsız İdari Otorite Olarak Rekabet Kurumu	<p>Bağımsız idari otoritelerin ya da düzenleyici denetleyici kuruluşların ortaya çıkışı birçok gerekçeyle açıklanmaktadır. Piyasaların düzgün işleminin sağlanması ve uzmanlık gerektiren ve siyasi etkilerden uzak kurumlar tarafından denetlenmesi, Devletin hem hakem hem oyuncu olmasının yanlışlığı, küreselleşmenin tarafsız kurumları gerektirmesi bu gerekçelerden bazılarıdır. Rekabet Kurumu da 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (“RKHK”) uyarınca “mal ve hizmet piyasalarının serbest ve sağlıklı bir rekabet ortamı içinde teşekkülünün ve gelişmesinin temini” amacıyla ve bağımsız idari otorite olarak kurulmuştur. Rekabetin korunması ve düzen bozucu davranışlar gerçekleştiğinde yasada kendisine verilen yetkiler doğrultusunda bu düzenin tekrardan tesis edilmesini sağlamak üzere faaliyette bulunmakla görevli olan Rekabet Kurumu, ekonomik kolluk faaliyeti yürütmekte ve temel hak ve özgürlükler alanında hareket etmektedir. Bu doğrultuda, Rekabet Kurumu’nun bağımsız idari otoritelerin ayırt edici özelliklerinden olan ve bu otoritelerin yürütme karşısındaki konumlarını güçlendirmek için tanınan bağımsızlık</p>

¹³ İYM’nin 28.02.2023 tarihli ve 253/2023 sayılı kararı.

özelliği önem arz etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, her ne kadar Rekabet Kurumu'nun bağımsızlığını açıkça güvence altına almasa da bu kurumun bağımsız olması gerektiği yorumuna imkan tanımaktadır. RKHK da kurumun bağımsız olduğunun altını çizmekte ve çeşitli garantiler öngörmektedir. Bununla birlikte Rekabet Kurumu'nun üzerinde merkezi idarenin idari vesayete varan yetkileri tespit edilebilmektedir. Avrupa Birliği Komisyonu 2023 Yılı Türkiye (Ülke) Raporu'nda da Rekabet Kurumu'nun bağımsızlık güvenceleri olduğu söylenmekle birlikte düzenleyici kuruluşların bağımsız olmadığına yönelik tespitler bulunmaktadır.

Bu çalışma kapsamında ilk olarak Rekabet Kurumu'nun genel olarak ele alınması planlanmaktadır. Bu bağlamda kurumun temel hak ve özgürlükler düzlemindeki yetki ve görevlerinin ekonomik kolluk faaliyeti kapsamında tespit edilmesi gerekmektedir. Piyasalara rekabet açısından müdahale edilmesinin ve bağımsızlık özelliğinin öneminin Anayasal gerekçeleriyle ortaya konması amaçlanmaktadır. İkinci olarak, Rekabet Kurumu'nun bir idari otorite olarak bağımsız olup olmadığına değerlendirilmesi planlanmaktadır. Kurumun bağımsızlığını sağlamaya yönelik güvenceler ile birlikte Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçiş sürecinde ve sonrasında merkezi idare olan Cumhurbaşkanlığı'nın Rekabet Kurumu'nun organları ve işlemleri üzerindeki yetkilerinin ortaya konması gerekmektedir. Bu kapsamda organik ve işlevsel bağımsızlığın ne şekilde sağlanabileceği teorik olarak değerlendirildikten sonra temel olarak RKHK, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 10 sayılı Resmi Gazete Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin incelenmesi planlanmaktadır. Bu inceleme gerçekleştirilirken öngörülen yetkilerin normlar hiyerarşisi karşısındaki durumunun da değerlendirilmesi gerekmektedir. Söz konusu yetkilerin ne olduğunun yanı sıra, bu yetkilerin Rekabet Kurumu'nun kuruluş amacı da göz önünde tutulduğunda ne şekilde yorumlanması gerektiğinin değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu çalışma kapsamında, bağımsız idari otoritelerin ilk örneklerine rastlanılan Amerika Birleşik Devletleri hukukundaki rekabet otoritelerinin bağımsızlıklarının da karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Rekabet Kurumu, Bağımsız İdari Otoriteler, Bağımsızlık, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi

6.	Fiyatlandırma Algoritmaları – Nasıl çalışır? Ne zaman endişe yaratır? Nasıl ele alınmalıdır?	<p>Fiyatlandırma algoritmaları son yıllarda rekabet otoritelerinin¹⁴ ve uluslararası kuruluşların¹⁵ ilgi alanında yer alıyor. Geçtiniz aylarda Rekabet Kurumu da otomatik fiyatlandırma mekanizması uygulayan üç büyük e-ticaret platformu hakkında soruşturma başlatıldığını duyurdu.¹⁶ Böylelikle, sadece diğer ülkelerde değil, Türkiye’de de 2024 yılında fiyatlandırma algoritmaları rekabet hukuku tartışmalarının odağında yer alacağı benziyor. Bizler de tartışmaya hem hukuki hem de iktisadi açıdan katkıda bulunmak amacıyla bu çalışmayı hazırladık. Bunu yaparken de somut bir şekilde şu üç soruya cevaplar aradık: Fiyatlandırma algoritması nedir, nasıl çalışır? Hangi durumlarda danışıklık (anlaşma) açısından endişe potansiyeli taşıyabilir? Algoritmalara dair endişeler incelenirken, mevcut rekabet hukuku yaklaşımında bir değişime ihtiyaç var mıdır?</p> <p>Çalışmanın ilk bölümünde – her ne kadar çeşitliliği ve işlevselliği açısından zor olsa da – rekabet hukuku bakımından yaratabileceği endişelerin farkını ortaya koymak amacıyla fiyatlandırma algoritmalarını iki temel kategoride inceledik. Yeni gelişen literatüre¹⁷ de dayanarak bunları, (1) “kurala bağlı algoritmalar” ve (2) “öğrenen algoritmalar” olarak ikiye ayırdık. Daha iyi anlaşılması için de gerçek hayattan örneklerle pekiştirdik. Literatürde¹⁸ veya rekabet otoritelerinin raporlarında¹⁹ yapıldı gibi danışıklık türüne (sonuca) göre değil, algoritmaların tipine (kökene) göre bir ayırım yapılmasının rekabet hukuku endişelerini daha iyi anlamamıza yardımcı olduğunu gördük.</p> <p>İkinci bölümde, algoritmalar konusunda en kritik kaygının fiyatlamaya dair danışıklık (anlaşma) olduğundan hareketle, algoritmaların danışıklıkta ilave bir rolü olup olmadığını ele aldık. Oyun teorisi üzerinden basit ve anlaşılır bir şekilde, danışıklığın kurulmasında ve sürdürülmesinde farklı türdeki algoritmaların olası etkilerini ortaya koymayı</p>
----	--	--

¹⁴ Bkz. Bundeskartellamt and Autorité de la Concurrence, “Algorithms and Competition,” 2019; CMA, “Algorithms: How They Can Reduce Competition and Harm Consumers,” 2021.

¹⁵ OECD, “Algorithms and Collusion: Competition Policy in the Digital Age,” 2017.

¹⁶ Rekabet Kurumu duyurusu. Erişim tarihi 01.12.2023, <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/d-market-elektronik-hizmetler-ve-ticaret-2166a359be83ee118eca00505685da39>.

¹⁷ Bkz. Lea Bernhardt and Ralf Dewenter, “Collusion by Code or Algorithmic Collusion? When Pricing Algorithms Take Over,” *European Competition Journal* 16, no. 2–3 (2020): 312–42; Emilio Calvano et al., “Algorithmic Pricing What Implications for Competition Policy?,” *Review of Industrial Organization* 55, no. 1 (2019): 155–71.

¹⁸ Bkz. Ezrachi, Ariel and Maurice E. Stucke, “Artificial Intelligence & Collusion: When Computers Inhibit Competition,” *University of Illinois Law Review* 2017, no. 5 (2017): 1775–1810.

¹⁹ Bkz. CMA, “Pricing Algorithms Economic Working Paper on the Use of Algorithms to Facilitate Collusion and Personalised Pricing,” 2018.

		<p>amaçladık. Yeni gelişen literatürü de dikkate alan bulgularımız, kurala bağlı algoritmalar ile öğrenen algoritmaların danışıklık için farklı etkileri olabileceğini gösterdi.</p> <p>Üçüncü bölümde ise algoritmalarla dair endişeler incelenirken, mevcut rekabet hukuku anlayışında bir değişime ihtiyaç olup olmadığını sorguladık. İlk iki bölümdeki çıkarımlarımız çerçevesinde, kurala bağlı algoritmalar açısından mevcut rekabet hukuku yaklaşımının korunması – anlaşmanın varlığının aranması, irade uyuşması vb. – gerektiği sonucuna ulaştık. Öğrenen algoritmalar için ise hem danışıklığın kurulması hem de sürdürülmesi bakımından mevcut rekabet hukuku anlayışının bir revizyona ihtiyacı olabileceğini gördük. Bu konuda yeni yapılan deneysel çalışmalara da değinerek, tartışmanın önümüzdeki süreçte rekabet otoritelerinin takınacağı tavır ile şekilleneceğine dikkat çektik.</p>
7.	Rekabet Hukukunda Yeni Bir Paradigma: Dijital Ekosistemler	<p>Dijital pazarlarda faaliyet gösteren başarılı şirketlere yakından baktığımızda, genellikle birbirine entegre geniş bir ürün ve hizmet yelpazesine sahip işletmelerle karşılaşırız. Tüketicilere birden çok ürünü ve hizmeti bir arada, bir 'ekosistem' olarak sunan bu şirketlerin sayısı hızla artmakta ve özellikle dijital pazarlara yeni giriş yapan şirketlerin büyük bir bölümü “ekosistemleşmeyi” bir strateji olarak benimsemektedir. Gerçekten de McKinsey & Company tarafından 2019'da yapılan bir tahmine göre, önümüzdeki on yıl içinde dünya ekonomisinin %30'unu Amazon, Alibaba, Google ve Facebook gibi birbirine entegre ürün ve hizmet sağlayan şirketlerin (diğer bir deyişle ekosistemlerin) oluşturacağı öngörülmüştür²⁰.</p> <p>Bu doğrultuda, son zamanlarda hem <i>Competition and Markets Authority</i> (“CMA”) hem de Avrupa Komisyonu'nun (“Komisyon”) kararlarında 'ekosistem' kavramına vurgu yapıldığı ve bu kavram etrafında oluşturulan zarar teorilerinin sayısının arttığı gözlemlenmektedir. Bu durumun yakın tarihli örnekleri olarak CMA'in Amazon/iRobot²¹ ve Microsoft/Activision²² kararı ile Komisyon'un Booking/eTraveli²³ kararı gösterilebilecektir. Nitekim, özellikle de Booking/eTraveli işlemine Komisyon tarafından izin verilmemesinin gerekçelerinden biri doğrudan şu şekilde ifade edilmiştir: “<i>The transaction would have allowed Booking to expand its travel services ecosystem</i>”.</p>

²⁰ Catherine Fong, Jess Huang, Kelsey Robinson and Kelly Ungerman, 'Prime Day and the broad reach of Amazon's ecosystem' (*McKinsey&Company*), <https://www.mckinsey.com/business-functions/marketing-and-sales/our-insights/prime-day-and-the-broad-reach-of-amazons-ecosystem#>

²¹ EU Commission Case No. *M.10920*, <https://competition-cases.ec.europa.eu/cases/M.10920>

²² EU Commission Case No. *M.10646*, <https://competition-cases.ec.europa.eu/cases/M.10646>

²³ EU Commission Case No. *M.10615*, <https://competition-cases.ec.europa.eu/cases/M.10615>

		<p>Bu açıklamalar ışığında, sunulacak bildiri kapsamında öncelikle ekosistem kavramı ve ekosistemlerin rekabetçi özellikleri kapsamlı şekilde ele alınacaktır. Akabinde ise, ekosistem kavramı çerçevesinde şekillenen ve özellikle de yukarıda ifade edilen yakın tarihli rekabet otoritesi kararları detaylı şekilde incelenecektir. Nitekim, bu kavram henüz Rekabet Kurulu tarafından gerçekleştirilen değerlendirmelerde yer bulamasa da sektör araştırmaları kapsamında hazırlanan raporlarda ekosistem kavramına yönelik açıklamalara yer verilmeye başlandığı görülmektedir.</p> <p>Bu kapsamda, rekabet otoritelerinin kararlarında yer alan değerlendirmeler ile Almanya, İtalya, Yunanistan ve diğer birtakım ülkelerdeki yakın tarihli düzenlemeler ekosistemlerin farklılaştırılmış bir değerlendirme metodolojisi ile değerlendirilip değerlendirilemeyeceği sorusu yanıtlanacak ve bir model önerisi ile sunum tamamlanacaktır.</p>
8.	Killer Regulations	<p>Subsequent to <i>Facebook/Instagram</i> and <i>Facebook/WhatsApp</i> transactions the opportunity cost of an another future Type-II error (i.e., cases of underenforcement) has increased dramatically for competition authorities. Concurrently - and to some extent consequently-, ever-increasing number of scholars and regulators started to raise their voices in opposition of the Big Tech and argue, in essence, that the “existing tests [and regulations] have to be adapted to the requirements and particularities of digital markets”.</p> <p>Confident that the “New Gilded Age” is imminent if not intervened (and unless its already present), the regulators intensified their focus on the digital sector. This preference towards over-enforcement, in parallel with an increasing emphasis given on type-II errors relative to type-I errors, has resulted in with implementations and/or proposals of new legislations, internationally.</p> <p>It is in my view that, some of these recent legislative and regulatory proposals are in odds with the fundamental principle of protecting competition not the competitors. Instead of focusing on competition itself, these proposals seem to impose requirements on certain companies in order to benefit their competitors, including those competitors who may have fallen behind because they did not behave prudently (i.e. not investing in their technology, innovation, or products/services). I argue that the regulatory behavior as such are symmetrically opposite with the very essence of competition law.</p> <p>As a result of the growing wave of enthusiasm for over-enforcement observed globally, and the enactment of the Amended E-Commerce Law along with ongoing discussions on implementing changes to the Law No. 4054 in Turkey, a</p>

		<p>need for drawing a limit for regulations has become necessary.</p> <p>Within this framework, I suggest the usage of the term “killer regulations” for addressing highly targeted and value-destructive legislations not based on soundly shown [competition related] concerns which foresee asymmetric requirements/fines for the subjected undertakings.</p> <p>Accordingly, the Amended E-Commerce Law and the draft amendment to the the Law No. 4054 will be put on a three-step-test ((i) <i>Being “Highly Targeted”</i>; (ii) <i>Being “Highly Value-Destructive”</i>; (iii) <i>Not Being “Based on Soundly Shown [Competition Related] Concerns”</i>) to understand whether they posit the characteristics of a killer regulation.</p> <p>It is my preliminary assessment that while the draft amendment to the the Law No. 4054 shares some of these characteristics to a certain extent; it pales in comparison to the Amended E-Commerce Law which could be regarded as the epitome of killer regulations.</p>
9.	Rekabet Kurulu’nun Perakende Sektöründeki Kararları Işığında Tedarikçi-Perakendeci İletişimlerinin Yükselen Önemi ve Uyum Programlarına Etkisi	<p>2020 yılında pandemi ve ekonomik kriz ile birlikte öncelikle hızlı tüketim mallarında görülen fiyat artışları ve tüketicinin bu artışlara yoğun tepkisi ile başlayan spekülasyonları incelemek üzere Rekabet Kurumu HTM perakende sektöründe bir dizi soruşturmanın ilkinin başlatmış oldu. Topla-dağıt kartel, yeniden satış fiyatı tespiti, doğrudan/dolaylı bilgi değişimi gibi ihlal tiplerinin incelendiği onu aşkın soruşturmaya sektörün birçok oyuncusu taraf oldu.</p> <p>Rekabet Kurumu’nun bu incelemelerinde en temel delilleri genellikle tedarikçi ve perakendeci çalışanları arasındaki Whatsapp ya da e-posta iletişimlerinin oluşturduğuna tanık olduk. Birinin ürettiği ürünü diğerinin raflarında tüketiciye ulaştırdığı bir ticari düzende tedarikçi-perakendeci iletişimlerinin son derece doğal ve sık olduğu düşünüldüğünde, şu iki temel soru önem kazandı: (i) hangi ifadeler rekabet açısından risklidir ve (ii) bu ifadelerin riskli olduğunu ortalama bir şirket çalışanı bilebilir mi?</p> <p>Şirketlerde uygulanan uyum programları ile hedeflenen rekabet farkındalığı açısından, Rekabet Kurumu’nun yaptırımları ya da yaptırım tehdidinin önemli bir etkisi olduğu aşıkardır. Bu nedenle Kurum’un perakende sektöründe başlattığı bu soruşturmalar silsilesi, sektör genelinde bir farkındalık artışına da yol açmış olabilir mi? Öte yandan bu farkındalık günlük onlarca yazışma içindeki kelimeler ve anlamların rekabet hukuku açısından yorumlanmasını</p>

		<p>sağlayabilir mi?</p> <p>Bu soruları Rekabet Kurulu'nun perakende sektöründe son 3 yılda verdiği önemli 5-6 karardan örnekler üzerinden ayrıntılı inceleyerek şirket avukatının bakış açısı ile uyum programlarının bu açıdan da tasarlanması ile bağlantılı olarak konuyu sunmak isterim.</p>
10.	Arz Güvenliği ve Depolar Arası Rekabet Kaygıları ile Şekillenen Özgün Rekabet Hukuku Kuralları: İlaç Sektöründe Dağıtım Anlaşmaları	<p>Türkiye'de ilaç sektöründeki dağıtım anlaşmalarına özgü bir rekabet hukuku mevzuatı olmasa da Rekabet Kurulu'nun bu alanda tesis ettiği kararlar, diğer sektörlerden önemli derecede farklılaşan bir uygulamanın oluşmasına yol açmıştır. Tarihsel perspektiften bakıldığında, bu farklı uygulamanın kaynağında ilgili sektöre özgü yasal düzenlemelerin ortaya çıkardığı kendine has dinamiklerin yattığı görülmektedir.</p> <p>İlaç sektöründe, araştırma geliştirme aşamasından başlayıp, ürünün nihai kullanıcıya ulaşmasına kadar geçen sürecin tamamı çok sıkı bir şekilde düzenlenmekte ve rekabet koşulları da kaçınılmaz olarak buna bağlı olarak şekillenmektedir. Örneğin, ilaçlara yönelik patent koruması ve ilaçların güvenlik onayı almasına ilişkin kurallar, pazara giriş engellerini ve üretim seviyesindeki yoğunlaşmayı doğrudan etkilemekte ve bu düzenlemelerin etkileri sektörün tamamında global düzeyde hissedilmektedir. Ancak çalışmamız, Türkiye'de ilaçların fiyatlandırılmasına ve dağıtımına ilişkin düzenlemelerin rekabet hukuku uygulamaları üzerindeki etkilerine odaklanacaktır.</p> <p>Bahsi geçen düzenlemelerin Türkiye'deki ilaç sektörü üzerinde iki temel etkisi olduğu söylenebilir. İlk olarak, ülkemizdeki ilaç fiyatları, başta Avrupa Birliği üye ülkeleri olmak üzere, pek çok ülkeye göre çok daha düşük seviyelerde kalmaktadır. İkinci olarak, dağıtım seviyesindeki lisans yükümlülükleri pazara giriş maliyetlerini arttırırken, fiyat regülasyonları da depoların kar imkanlarını sınırlamaktadır. Bu durum, dağıtım seviyesindeki oyuncuların motivasyonlarını da etkilemekte ve özellikle küçük ölçekli depolara, ölçekleri dolayısıyla görece düşük seviyede kalan riskler olarak büyük kazançlar elde etme imkanı sunmaktadır. Ancak paralel ihracat, Türkiye'deki regülasyonlar sebebiyle ortaya çıkan düşük fiyatların, ilaç üreticilerinin diğer ülkelerdeki karlılığını da azaltması anlamına geleceğinden, üreticiler için önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Paralel ihracattan kaynaklı en kritik tehdit ise arz güvenliğine ilişkindir. Nitekim diğer ülkelerle fiyat farkı yüksek olan ilaçların Türkiye'de satılmasını ilaç üreticileri için anlamsız hale gelirse, bu ilaçların ülkemize arzı durdurulabilir. Fiyat farkının özellikle patent koruması altında olan ve jeneriği bulunmayan ilaçlarda yüksek olabileceği dikkate alındığında, söz konusu ilaçlarda yaşanacak arz sıkıntısı toplum sağlığını riske atabilecektir. Ülkemizdeki fiyat regülasyonları, Türk Lirası yabancı para birimleri</p>

karşısında değer kaybettiğçe paralel ihracatı daha da karlı hale getirmekte ve depoların risk iştahını arttırmaktadır. Nitekim, son dönemlerde de görüldüğü üzere, ilaç üreticileri bu zamanlarda paralel ihracattan çok daha fazla şikayet etmekte ve bazı ilaçları Türkiye'ye arz etmekten tamamen vazgeçebilmektedir.

Ülkemizde paralel ihracatın engellenmesi için çeşitli önlemler alınmaktadır. Ayrıca ilaç şirketleri de depolara yönelik sözleşmesel yükümlülükler ve kontrol mekanizmaları vasıtasıyla paralel ihracatı engellemeye çabalamaktadır. Fakat bu önlemler özellikle küçük ölçekli depolar bakımından yeterli caydırıcılığı sağlayamamaktadır. Bu aşamada üreticiler bakımından en makul çözüm, paralel ihracat yapma riski yüksek görülen depolarla ticari ilişkilerini kesmek ve sınırlı sayıda depo ile çalışmaktır. İşte rekabet hukuku kuralları da denkleme tam olarak bu noktada girmektedir.

Rekabet Kurulu, ilk olarak 2007 Pfizer Kararı'nda²⁴ detaylı olarak izah ettiği ve yine ilaç sektörüne özgü düzenlemelerle ilişkilendirebilecek sebeplerden ötürü, ilaç üreticilerinin çalışacakları depo sayısını sınırlandırmasının rekabeti önemli ölçüde sınırlandırabileceği kanaatinde. Kurul, bu kanaat çerçevesinde, 2002/2 sayılı Tebliğ'e dayalı olarak grup muafiyetinden yararlanamayan üreticilerin nicel seçici dağıtım sistemi kurulmasına yönelik bireysel muafiyet taleplerini istikrarlı biçimde reddetmiştir. Bu kararların ilaç sektöründeki uygulamayı diğer sektörlerden farklılaştırdığı söylenebilirse de tamamen ilaç sektörüne özgü kurallar oluşturduğunu söylemek güçtür. İlaç sektöründeki dağıtım anlaşmalarının tamamen özgün kurallara tabi olduğu argümanını destekleyecek iki karar 2009 Sanofi Aventis²⁵ ve 2020 Janssen²⁶ kararlarıdır. Bu kararların ilkinde Kurul, Sanofi Aventis'in belli ölçeğin altındaki depolara ilaç tedariği yapmama yönündeki tek taraflı kararını rekabet ihlali olarak değerlendirmiştir. 2009 Sanofi Aventis kararı, Kurul'un ikinci seviye ayrımcılığı (kararda ayrımcılık ifadesine hiç yer verilmese de ihlal tespitinin farklı bir zarar teorisine dayandırılması mümkün değildir) cezalandırdığı tek karar olarak tarihe geçmiştir. İkinci kararda ise Kurul, 2002/2 sayılı Tebliğ'de grup muafiyeti için öngörülen şartların tamamını sağlayan ürünlere yönelik bir nicel seçici dağıtım sistemi kurulmasına yönelik muafiyet talebini, ilgili ürünlerin niteliği gereği seçici dağıtıma uygun olmadığı gerekçesiyle reddetmiştir. 2020 Janssen kararı, grup muafiyeti şartlarını sağlayan bir anlaşmaya muafiyet tanınmayan tek karar olarak tarihe geçmiştir. Ayrıca ilgili kararda, Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un 172. paragrafında yer alan *"Tebliğ ile ürünün niteliğine bakılmaksızın seçici dağıtım ağına muafiyet tanınır"* ifadesinin tamamen göz ardı edilmiş olması da, ilaç sektöründe özgün bir rekabet hukuku uygulaması olduğunu

²⁴ Rekabet Kurulu'nun 02.08.2007 tarih ve 07-63/774-281 sayılı kararı.

²⁵ Rekabet Kurulu'nun 20.04.2009 tarih ve 09-16/374-88 sayılı kararı.

²⁶ Rekabet Kurulu'nun 03.09.2020 tarih ve 20-40/553-249 sayılı kararı.

		<p>desteklemektedir.</p> <p>Bunlarla birlikte, Kurul'un küçük ölçekli depoları koruma amacıyla yarattığı özgün kurallar, 2021 Allergan²⁷ kararı ile önemli bir yara almıştır. Nitekim bu karar, ilaç üreticilerinin tek taraflı kararları ile çalışacakları depo sayısını sınırlamalarının rekabet ihlali teşkil etmeyeceğini belirtmekte ve böylece 2009 Sanofi Aventis kararı ile benimsenen tutumun da değiştiğini göstermektedir. Kararda bu değişime ve sebeplerine dair herhangi açıklama yer almasa da kararın zamanlaması dikkate alındığında, Kurul'un paralel ihracatın engellenmesine yönelik kaygıları önceliklendirme eğiliminde olduğunu ileri sürmek mümkün olabilir.</p> <p>Çalışmamızda ilaç sektöründeki dağıtım anlaşmalarının tarihçesi regülasyon-pazar yapısı-rekabet ilişkisi perspektifinden ve yukarıda değinilen sektörel düzenlemeler ve geçmiş 15 sene içinde verilen Kurul kararları analiz edilerek ele alınacaktır.</p>
11.	Sustainability, Inequality, and Antitrust	<p>Elegance does not sit well with competition law. It is not in the DNA of a discipline that is a political construct, intrinsically prone to ideological shifts, and shaped by a compound of societal variants. The tensions between the messy nature of antitrust on the one hand and the need for consistency and objectivity on the other foster an intrinsic existential 'permacrisis'. The discussion around whether competition policy should take non-economic goals into account is rich and prolific. It is a dispute between those who are willing to sacrifice validity for the sake of reliability, and it leads to oscillations between workability and predictability.</p> <p>The acceptance that competition law can never be fully purified triggers an intense battle of policy goals. Not only can non-economic purposes run counter to efficiency; they may also clash with one another, thus potentially affecting antitrust in opposed fashions. Two concerns of global dimensions increasingly prominent in the goal discussion illustrate this tension: rising wealth inequality and the plight for sustainability. On the one hand, the alarming upward trend in wealth concentration has been linked to issues competition law may have the power to tackle, such as the intensification of unchallengeable market power. On the other hand, as pressure mounts on the business community to take action to mitigate climate change, it seems politically unacceptable to compel companies to invest in green initiatives if there is a risk that these might be punishable under competition law. From this perspective, <i>more</i></p>

²⁷ Rekabet Kurulu'nun 25.02.2021 tarih ve 21-10/129-54 sayılı kararı.

		<p>competition law enforcement is usually invoked as a means to help narrow the wealth gap, while <i>less</i> antitrust intervention is often portrayed as the best way to enable environmentally friendly collaborations.</p> <p>Despite the predominance of the more antitrust / less antitrust, it paints an incomplete picture. Wealth equality and sustainability need not, and most often do not, exert opposite forces on competition policy. In this seminar, we aim to construct a consistent path for competition policy to embrace non-economic goals without losing sight of its pivotal role in safeguarding the proper functioning of markets. Through a careful comparison of the US and EU regimes, and drawing on legal theory, we consider how environmental and equality considerations have shaped and influenced antitrust enforcement. On this basis, we will question the merits of the calls for laxer antitrust enforcement, and expound how robust enforcement may provide adjuvant protection to non-economic goals. We will explore strategies to maximize antitrust’s social “ripple effect” within the boundaries of current antitrust policy.</p> <p>To assess these fundamental questions, the seminar will first consider whether there is any room for social pursuits in the (efficiency-focused) ideological framework that underpins contemporary antitrust policy. Thereafter, the two main routes for balancing competition and non-competition goals—less antitrust and robust enforcement—will be scrutinized. Finally, we will foster a critical reflection among the participants and build normative and policy proposals.</p>
12.	Rekabet Hukuku İhlallerinden Doğan Tazminat Davaları Cephesinde Yeni Gelişme: Yargıtay’ın Efe Kararı ve Çıkarımlar	<p>Türkiye’de rekabet ihlallerinden doğan özel hukuk tazminat uygulaması AB ve özellikle ABD’nin aksine henüz gelişim aşamasındadır. Rekabet Kurulu’nun kamuoyunda 12 Banka Kararı olarak da bilinen 08.03.2013 tarih ve 13-13/198-100 sayılı kararı sonrasında açılan ve ülke genelinde sayısı binlerle ifade edilebilecek davalarda bu süreçte hükmedilen bazı tazminat kararları önemli kilometre taşları oluşturmuştur. Ancak, nihai olarak Danıştay İDDGK’nın, Ankara 2. İdare Mahkemesi’nin ihlal tespiti içeren Kurul kararına karşı açılan iptal davasında davayı redde direnilmesi yolundaki kararını bozması ve sonrasında ilk derece mahkemesinin bu karar gereği Kurul Kararı’nı iptal etmesi sonucunda özel hukuk tazminat uygulaması anlamında adli yargı safahatini tamamlayan ve bundan sonraki sürecin seyrine ilişkin çıkarımlar yapılmasına olanak sağlayan bir karara ilişkin beklentiler doğal olarak oldukça düşük bir düzeyde kalmıştır.</p> <p>Öte yandan, Rekabet Kurulu’nun rakı pazarında hakim durumun kötüye kullanılmasına ilişkin verdiği ve ihlal tespiti içeren 12.06.2014 tarih ve 14-21/410 sayılı kararı sonrasında bir pazar oyuncusu tarafından rekabet ihlali nedeniyle zarara uğradığı iddiasıyla açılan tazminat davasında adli yargı basamakları tamamlanmış ve Yargıtay 11. Hukuk</p>

		<p>Dairesi'nin oldukça yakın tarihli (24.05.2023) ve E. 2022/495 K. 2023/3224 sayılı kararıyla davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. Yüksek mahkemenin bu yeni kararı, rekabet hukuku ihlallerinin özel hukuk uygulaması bağlamındaki sonuçları açısından önemli çıkarımlar yapılmasına elverişlidir ve kuşkusuz yeni hukuki tartışmaları da beraberinde getirebilecektir.</p> <p>Bu çalışmada, öncelikle rekabet ihlallerinden doğan özel hukuk tazminat uygulamalarına ilişkin belli başlı yargı çevrelerindeki ve Türkiye'deki duruma ilişkin genel bir değerlendirmeye yer verilecek, ardından yukarıda işaret edilen yüksek mahkeme kararı özelinde, yargılamanın safhaları da göz önüne alınarak, Yargıtay kararlarına göre davanın açılabilmesi aşama, davanın tarafları, yetki, zamanaşımı, tazminat talebinin hukuki formülasyonu, zararın hesaplanmasında benimsendiği düşünülen yaklaşım, zararın kapsamı, manevi tazminat talebinin rekabet ihlali ile ilişkisi tartışılacak ve geleceğe yönelik çıkarımlara yer verilecektir.</p> <p>Anahtar Kelimeler: Rekabet Hukuku, Özel Hukuk, Tazminat, Zararın Hesaplanması, Manevi Tazminat</p>
13.	Bilgisaymsal Antitröst: Rekabet Hukuku Uygulamasında Yeni Bir Çağın Başlangıcı	<p>Bilgisaymsal antitröst (<i>computational antitrust</i>), rekabet hukuku alanında, teknolojinin getirdiği yenilikçi yöntemlerin ve araçların uygulanması suretiyle, uygulamanın daha etkin hale getirilmesi sürecini ifade etmektedir. Bu sayılanlarla sınırlı olmamak üzere, rekabet hukuku uygulamasını ilgilendiren i) piyasa şartları ile teşebbüs eylem ve davranışların tespiti, analizi ve bu alanda gerekli tedbirlerin uygulanması, ii) yoğunlaşma kontrolünün etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi, iii) bu alandaki hukuki hizmetlerin sunumunun daha etkin hale getirilmesi, iv) rekabet hukuku alanındaki inceleme süreçlerinin teşebbüsler ve otoriteler bakımından daha hızlı ve verimli hale getirilmesi gibi unsurlar bilgisayar antitröstün temel amaçlarını teşkil etmemektedir. Bilgisaymsal antitröst alanının yükselişi ve bu alanda artan teknolojik entegrasyon, rekabet otoritelerinin ve hukuk firmalarının işleyiş metodolojilerinde önemli dönüşümleri tetiklemektedir. Bu bağlamda bilgisayar antitröstün önemi, iktisat bilimi ve pazar dinamiklerinin anlaşılmasındaki karmaşıklıkla artmasıyla paralel olarak giderek artmaktadır.</p> <p>Bu çalışma, bilgisayar antitröstün, rekabet hukukunun uygulanışına nasıl entegre edildiğini ve bu entegrasyonun hukuk pratiğini nasıl dönüştürdüğünü analiz etmektedir. Günümüz rekabet hukuku uygulamasında karşı karşıya kalınan yeni zorluklar ve bu zorluklara karşı bilgisayar antitröstün sunabileceği çözümler incelenirken, aynı zamanda yapay zeka, otomatik karar verme sistemleri, bilgisayar birleşme incelemeleri (<i>computational merger review</i>), belge otomasyonu, kartel taraması (<i>cartel screening</i>) ve elektronik keşif gibi araçların yarattığı yeni fırsatlar ve</p>

		<p>karşılaşılan zorluklar ele alınmaktadır. Bu yeni teknolojiler, rekabet hukukunun temel fonksiyonlarını, yani rekabet karşıtı uygulamaları tespit etme, analiz etme ve bu uygulamalara müdahale etme yeteneklerini genişletmektedir.</p> <p>Çalışmanın kapsamı, bu teknolojik araçların rekabet hukuku uygulamalarına nasıl entegre edildiğini ve bu entegrasyonun hem rekabet otoriteleri hem de hukuk firmalarının operasyonları üzerindeki etkilerini derinlemesine irdelemektedir. Bu kapsamda, söz konusu teknolojik yeniliklerin rekabet hukuku uygulamalarına adaptasyonunun yanı sıra, geleneksel hukuk pratiklerinin dönüşümü ve bu dönüşümün rekabet hukukunun geleceği üzerindeki etkileri analiz edilmektedir. Ek olarak, çalışma, rekabet hukuku alanında danışmanlık hizmetlerinin sunulmasını etkinleştirmek üzere kullanılacak teknoloji araçlarını da örneklenilerek incelemektedir. Bilgisaymsal antitröst alanında yapılan öncü çalışmalara ışık tutmak üzere, Stanford Üniversitesi Codex Merkezi'nin Bilgisaymsal Antitröst Projesi gibi öncü girişimler ve bu projenin sağladığı verilere de çalışma kapsamında değinilecektir.</p> <p>Çalışma, bilgisayarimsal antitröstün rekabet hukukunun geleceğindeki rolünü ve bu alandaki teknolojik gelişmelerin etkilerini farklı boyutlarıyla ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu teknolojik gelişmelerin, rekabet hukukunun uygulanmasında nasıl bir dönüşüm yarattığını ve bu dönüşümün hukuk profesyonelleri, rekabet otoriteleri ve piyasa oyuncuları için ne anlama geldiğini değerlendirmektedir. Çalışma, bilgisayarimsal antitröstün sunduğu fırsatları ve karşılaşılan zorlukları, hukuk ve teknolojinin kesişim noktasında, multi-disipliner bir perspektifle analiz etmekte ve bu alandaki ilerlemenin rekabet hukukunun geleceği üzerindeki olası etkilerine değinmektedir.</p>
14.	Regülasyon ve Rekabet Hukuku Uygulaması Işığında Ödeme Hizmetleri Piyasası	<p>Dijital çağın kendini en etkili şekilde hissedildiği piyasaların başında finansal teknoloji (<i>fintek</i>) piyasaları gelmektedir. Dijital dönüşümle birlikte hem tüketici hem de ticari kullanıcıların finansal davranışları inovatif ürünlerle birlikte önemli ölçüde değişmiştir. Bu ürünlerin en önemlisi şüphesiz ki ekonomik faaliyetlerin artmasına ve finansal sistemin istikrar kazanmasına katkı sağlayan ödeme hizmetleridir. 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun'un ("6493 sayılı Kanun") ihdas edilmesiyle birlikte piyasaya giren ödeme ve elektronik para kuruluşları, ödeme hizmetleri piyasasındaki rekabetçi yapıyı önemli ölçüde değiştirerek, finansal sistemin büyümesine önemli katkı sağlamıştır.</p> <p>Ödeme hizmeti sağlayıcısı olan ödeme ve elektronik para kuruluşları, bankaların altyapısını kullanmak suretiyle, müşterilerine muhtelif hizmetler sunmaktadır. Bunlardan en bilineni "entegre POS" hizmetidir. Ödeme ve elektronik para kuruluşları, bankalardan aldığı POS erişim iznini birleştirmek suretiyle, kendi entegre fiziki veya sanal POS'unu</p>

oluşturmakta ve üye iş yerlerine sunmaktadır. Bu kuruluşlar ilk faaliyet dönemlerinde bankaların anlaşma yapmakta isteksiz olduğu hacmi nispeten küçük olan üye iş yerlerini tercih etmiştir. Daha sonrasında ise bankalara kıyasla daha etkin ve esnek olmalarının avantajıyla bankaların müşterileriyle de sözleşme akdetmeye başlamıştır. Sonraki dönemde, bankaların hem müşterisi hem de “üye iş yeri edinme pazarı”nda (alt pazar) rakibi olan ödeme ve elektronik para kuruluşlarıyla çalışma motivasyonu önemli ölçüde azalmıştır. Bu kapsamda bankalar, bu kuruluşlarla sözleşme yapmaktan imtina etmiş veya sözleşme koşullarını sözleşme yapılamayacak kadar ağırlaştırmaya başlamıştır.

Bankalar ile ödeme ve elektronik para kuruluşlarının üye iş yeri edinme pazarında rakip olması bu teşebbüsler arasında sorun yaşanmasını kaçınılmaz kılmıştır. Günümüzde bu konu Rekabet Kurulunun da gündemine gelmeye başlamıştır. Özellikle kredi kartı marka ortaklıkları (kart aileleri) bünyesinde yer alan bankalar ile ödeme ve elektronik para kuruluşları arasındaki ilişkiye dair sınırlamaların değerlendirildiği 07.09.2017 tarihli ve 17-28/462-201 sayılı Bonus kararı, Rekabet Kurulunun bu konuda verdiği en önemli kararların başında gelmektedir. Bu kararı takiben verilen 13.06.2019 tarihli ve 19-21/313-137 sayılı karar ile de marka sahibi bankanın programın diğer üyesi bankalara getirebileceği kısıtlamaların sınırları son derece belirgin bir şekilde çizilmiştir. Rekabet Kurulu en güncel olarak, 07.04.2022 tarihli ve 22-16/265-119 sayılı ve 08.12.2022 tarihli ve 22-54/833-343 sayılı kararlarda bankalar ile ödeme ve elektronik para kuruluşları arasındaki ilişkiye yönelik bakış açısına dair ipuçlarını paylaşmıştır.

Tüm bu gelişmeler yaşanırken, sektörün düzenleyici kurumu olan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (“**TCMB**”), Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcıları Hakkında Yönetmeliği’ni (“**Ödeme Hizmetleri Yönetmeliği**”) ihdas etmiştir. Bu yönetmelikte bankalara, sunmakta olduğu ödeme hesabı hizmetleri ve ödeme hizmetlerine ilişkin altyapı hizmetlerinin başka bir ödeme hizmeti sağlayıcısı tarafından kullanılmak istenmesi durumunda, talepte bulunan ödeme hizmeti sağlayıcısına bu hizmetleri sunma yükümlülüğü getirilmiştir. Ödeme Hizmetleri Yönetmeliği bu altyapının, ödeme hizmeti sağlayıcısının sunacağı faaliyeti sorunsuz bir şekilde sunabilmesini sağlayacak kapsamda ve ayırıcı olmayacak şekilde sunulmasını da ayrıca hükme bağlamaktadır. Aslında mevzuat eliyle sözleşme yapma zorunluluğu öngörülmekte ve bu yükümlülük herhangi bir sınırlama olmaksızın tüm ödeme hizmeti sağlayıcıları için getirilmektedir.

Bu tebliğ kapsamında ödeme hizmetleri piyasasının genel işleyişine ve rekabetçi dinamikleri açıklandıktan sonra Rekabet Kurulunun bugüne kadar kredi kartı marka ortaklıklarına ilişkin verdiği 40 farklı bireysel muafiyet kararı genel yönleriyle değerlendirilecektir. Akabinde ise Rekabet Kurulunun ödeme ve e-para kuruluşlarıyla bankalar

		arasındaki sorunlara yönelik olarak verdiği kararlar ile bankalar ile diğer ödeme hizmeti sağlayıcıları arasındaki ilişkiye 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin uygulanabilirliği tartışılacaktır. Bu kapsamda ayrıca 2023 Eylül ayı sonu itibarıyla intibak süresi dolan Ödeme Hizmetleri Yönetmeliği'nin rekabet hukuku uygulamasına nasıl yansıtılacağına dair öngörülere yer verilecektir.
15.	Rekabet İhlallerinden Doğan Tazminat Davaları	<p>Küreselleşen dünyada gelişen ticaret ağı giderek artan bir rekabetçi ortam yaratmaktadır. Bu çerçevede rekabet hukukuna ilişkin uygulama ve uyuşmazlıklar her geçen gün artmaktadır. Söz konusu gelişim ve değişime binaen tebliğimizde genel hatlarıyla rekabet ihlallerinden doğan tazminat davaları ele alınacaktır. Ana eksenimize Türk Hukuku uygulaması esas alınmak suretiyle AB ve ABD uygulaması Türk Hukukuyla karşılaştırmalı olarak sunulacaktır.</p> <p>Türk rekabet hukukunda rekabet ihlallerinden doğan zararların tayini ve tazmini ile ilgili hükümler Rekabet Kanunu 57 ve 58. maddelerde tazminat hakkı ve zararın tazmini başlığıyla, 59. maddede ise ispat yükü başlığı altında ispat yükünün kime ait olduğu düzenlenmektedir. Söz konusu maddeler ve Kanunumuzda düzenlenen şartlar ışığında konumuz işlenecektir. Sunumumuzda Türk Hukukunda rekabet ihlallerinden doğan tazminat davaları bağlamında dava ehliyeti, zararın hesaplanması, kanuni şartlar, zamanaşımı, kararların icrası, konuya ilişkin yargı kararları hazirunun ilgisine sunulacaktır.</p>
16.	Çevrim İçi Reklamcılık Faaliyetlerinin Ekosistem ve Veri Toplama Kavramları Üzerinden İncelenmesi	<p>Çevrim içi reklamcılık sektörü dijital dönüşümün ivmelendiği günümüz piyasasında hacmini artırmış ve belirli kaygıları beraberinde getirmiştir. Çevrim içi reklamcılık, ürün ve hizmetlerin tanıtımı için internet temelli platform ve mecraların kullanılarak gerçekleştirilen reklam faaliyetleri olmakla beraber geleneksel reklamcılıktan tüketici nezdinde toplanan verileri doğrultusunda kitlesel ve hedefe yönelik reklam gösterimi konusunda farklılık göstermektedir. Öte yandan ilgili sektör Rekabet Kurumu ("Kurum") tarafından gerçekleştirilen pazar çalışmalarına ise Çevrim İçi Reklamcılık Ön Raporu dahilinde konu olmuştur. Sektöre ilişkin rekabet hukuku temelli kaygılar göz önünde bulundurulduğunda teşebbüslerin sahip olduğu kullanıcı verisindeki artış dahilinde dolaylı olarak piyasaya giriş engelleri ve hakim durumun kötüye kullanılması gibi etkiler doğabilmektedir. Çevrim içi reklamcılığı çevrim dışı reklamcılıktan gerek piyasa gerekse nitelik olarak ayırt eden en önemli unsurlardan birisi hedefe yönelik reklamcılık faaliyetlerinin yürütülebilmesidir. Bir reklamın hedefe yönelebilmesi ise reklam türü ve içeriğinin tüketici odaklı olarak kişiselleştirilmiş olmasına bağlıdır. Bu kapsam dahilinde, tüketiciye yönelik verilerin baz alınarak reklam faaliyetinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Öte yandan çevrim içi reklamcılık sektöründe belirtmiş olduğumuz büyük veri toplama ve ekosistem kurabilme ve/veya halihazırda ekosistemini oluşturmuş olan teşebbüsler</p>

		<p>bakımından veri kullanımına dayalı iş modeli etkindir. Google ve Facebook gibi platformların sunmuş olduğu hizmetler kapsamında tüketiciden beklentileri ilk aşamada maddi bir gelirden ziyade kişisel verilerin toplanması yönündedir.</p> <p>Arama bazlı ve arama bazlı olmayan olarak sınıflandırılabilen çevrim içi reklamcılık faaliyetlerinde, Google ve Meta tarafından kullanılan yapay zeka yazılımları dahilinde kişisel verilerin tasnifi ve işlenmesi kısa sürede ve detaylı olarak gerçekleştirilirken söz konusu teşebbüsler iş ortaklarına hedefe yönelik kişiselleştirilmiş reklamlar için analitik veriler sunabilmektedirler. Günümüz piyasasında çevrim içi reklamcılık faaliyetleri temel olarak Google ve Meta üzerinden yürütülürken bunların haricinde son yıllarda piyasaya girebilen farklı bir teşebbüsün olmadığı gözlenirken yakın gelecekte de böyle bir teşebbüsün varlığından söz edilemeyeceği tahmin edilmektedir. Bunun temel nedeni ise söz konusu iki teşebbüsün ekosistemlerini genişleterek veri toplama faaliyetlerini artırması ve buna bağlı olarak hakim durum konumuna hızlıca erişebilmeleridir. Google ve Meta'nın faaliyet göstermiş olduğu sektörler temel rekabet hukuku kavramları kapsamında incelendiğinde bu teşebbüslerin bulunduğu pazarlarda sunulan mal ve hizmetlerin ikame edilebilir niteliklerinin olmadığı ve buna bağlı olarak ürünler arasında çapraz talep esnekliğinin bulunmadığı aşikardır. Bu platformların sağlamış olduğu mal ve hizmetlerin tamamlayıcı nitelikte sunulabilmesi için de belirli bir ekosistem içerisinde sağlanmaları ve tüketicinin verilerinin farklı bir teşebbüsün farklı bir platformuna yönlendirilmemesi gerekmektedir. Dolayısıyla izah edildiği üzere platformların sahip oldukları ekosistem ve toplamış oldukları veri hacmi arasında etkileşimli bir korelasyon bulunmakta ve bu korelasyondan doğan temel kaygılar ise rekabet hukukunu ve kişisel verilerin korunmasını doğrudan ilgilendirmektedir.</p> <p>İşbu çalışma dahilinde çevrim içi reklamcılık sektöründeki veriye dayalı iş modeli, veri toplama modelleri ve ekosistemin sağlamış olduğu somut avantajlar üzerinden incelenecek; hakim durumun kötüye kullanılması, pazarın diğer teşebbüslere kapatılması ve beraberinde oluşan rekabet ihlallerine Kurum tarafından uygulanabilecek yaptırımlar ve işbu yaptırımların uygulanabileceği zaman aralığı üzerinde durulacaktır.</p>
17.	Unraveling the Legal Nexus: Personalized Pricing and EU Competition Law	<p>The rapid expansion of algorithm-driven business practices and the utilization of big data are fuelling the emergence of the digital economy, causing significant transformations. One such practice is personalized pricing, which involves variable pricing for identical goods or services based on consumer and market information. This has prompted legal authorities to establish regulations governing this practice. However, its implications under European Union (EU) competition law remain unclear.</p>

		<p>Within the EU, the abusive actions of dominant market players are governed by Article 102 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU). Assessing the impact of abusive behaviours on EU competition law is crucial because studies on the effects of personalised pricing on the market and consumer welfare yield ambiguous results. While personalized pricing can benefit certain consumer segments and foster competition, it also has the potential to harm rivals and exploit consumers. Thus, <i>ex-ante</i> regulation of personalized pricing as a violation of EU competition law might hinder its positive effects on the market and consumer welfare.</p> <p>However, due to its potential for abuse, analysing the legal context of personalized pricing within EU competition law is significant. It can be employed abusively in various ways. This paper specifically explores and conceptualises the relationship of personalised pricing with excessive pricing and predatory pricing as breaches of Article 102 TFEU. Despite its importance to the functioning of competitive markets, these connections have received insufficient attention in EU competition law discussions. The paper first debates whether personalized pricing facilitates predatory pricing by reducing the risk of predatory strategies and increasing the recoupment ability of undertakings during the predatory phase. Then, it discusses the relationship between excessive pricing and personalized pricing conducted through scenarios in which excessive pricing, combined with personalized pricing, benefits abusive undertakings while detrimentally affecting the market, consumers, and competitors, and examines the potential effects that excessive pricing through personalized pricing might lead to in the market.</p> <p>Therefore, this paper addresses the ambiguity surrounding personalized pricing within EU competition law. When personalized pricing leads to anticompetitive behaviour, it argues for considering it a breach of Article 102 TFEU under predatory pricing or excessive pricing terms. Conversely, in cases where it does not result in such practices, the paper advocates allowing personalized pricing as a legitimate competitive strategy. By examining the potential alignment of personalized pricing with predatory pricing and excessive pricing, the paper sheds light on an overlooked aspect of EU competition law and provides a framework for understanding when personalized pricing might cross into anticompetitive territory or remain a valid market practice.</p>
18.	İşgücü Piyasalarında Rekabetin Diğer Yüzü – Çalışan Transferi de Rekabete Aykırı Olabilir mi?	Son yıllarda, işgücü piyasalarındaki rekabet hukuku uygulamaları hem Türkiye'de hem de dünya genelinde, rekabet otoriteleri tarafından titizlikle incelenen bir konu haline gelmiştir. Bu bağlamda, özellikle rakipler arasındaki çalışan ayartmama ve ücret belirleme anlaşmaları mercek altına alınmış, bu konularda bir dizi süreç başlatılmış ve bunlardan bazıları ihlal tespitiyle sonuçlanmıştır. Ancak bu incelemeler genellikle çalışanların başka bir teşebbüse transfer

edilmemesini konu alan rakipler arası anlaşmalara (*no-poaching agreements*) odaklanmıştır. Başka bir ifadeyle, bugüne kadar rekabet otoriteleri tarafından yapılan incelemelerin ve yürütülen soruşturmaların temel odak noktası genellikle rakipler arasında rekabeti kısıtlayıcı anlaşma ve uyumlu eylem kategorisine yönelik olmuştur. Ancak rekabet otoriteleri tarafından bu alana ilişkin gerçekleştirilen çeşitli ve çok yönlü incelemeler, işgücü piyasalarında potansiyel rekabetçi endişelerin yalnızca bu ihlal kategorisiyle sınırlı kalmayacağını sinyallerini vermiştir. Rekabet Kurumu'nun işgücü piyasalarına yönelik bir Rehber hazırlığı içinde olduğunu duyurması da Türkiye'de de bu alandaki rekabet hukuku uygulamalarına yönelik yoğun bir incelemenin devam edeceğine işaret etmektedir.

Bu kapsamda, çalışanların başka bir teşebbüse transfer edilmesinin de rekabet hukuku perspektifinden bir endişe yaratıp yaratmayacağını değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Zira hâkim durumda olan bir teşebbüs tarafından ilgili pazarda görece daha zayıf konumda bulunan başka bir teşebbüsün kilit personelinin transfer edilmesi anlamına gelen ve öğretilde "*predatory hiring*" olarak anılan çalışan transferleri görece zayıf konumda bulunan teşebbüslerin ilgili pazardan çıkmasına neden olabilecektir. Bu halde de başka bir rekabet ihlal kategorisi olan hâkim durumun kötüye kullanılması hali gündeme gelebilecektir.

"*Predatory hiring*" konusundaki uygulamalar bugüne kadar dünya genelinde sınırlı olarak değerlendirilmiş olup, Türkiye'de ise henüz herhangi bir değerlendirmeye tabi tutulmamıştır. "*Predatory hiring*" ABD'de *Universal Analytics, Inc* davası kapsamında ele alınmış ve sonrasındaki değerlendirmeler bu dava etrafında şekillenmiştir. Ancak, sınırların belirlenmeye çalışıldığı bir dizi karara rağmen net bir çerçeve ortaya konulamamıştır. Zira bu konu, çalışan transferlerinin önüne geçilmemesi konusunda nerede bir sınır çizileceği, rekabet düzenine zarar verebilecek kriterlerin nasıl belirleneceği, bir çalışan transferinin rakibi dışlama amacı taşıyıp taşımadığının nasıl tespit edileceği gibi soruları beraberinde getirmektedir.

Bu konunun özellikle son yıllarda teknoloji şirketlerinin gelişimiyle önem kazanacağı düşünülmektedir. Zira teknoloji şirketleri için *know-how* büyük önem taşımakta ve *start-up*'ların bünyesinde çalışan kilit kadroların büyük teknoloji şirketleri tarafından transfer edilmesi hem inovasyonu engelleyebilecek hem de *start-up*'ların ilgili pazardan çıkmasına neden olabilecektir.

Sayılan sebeplerle, bu çalışma kapsamında, işgücü piyasalarında rakip teşebbüsten çalışan transferinin hâkim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği, ardından hangi kriterler çerçevesinde

		çalışan transferlerinin rekabetin korunması amacıyla kısıtlanıp kısıtlanamayacağı ve son olarak bu uygulamanın Türkiye’de uygulama alanı bulup bulamayacağı tartışılacaktır.
19.	Rekabet Hukuku’nda Hukuka Aykırı Delil Uygulamalarına İlişkin Tartışmalar	<p>Anayasa’nın 38. maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “<i>Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.</i>” hükmü uyarınca, delillerin elde edilişi sırasında herhangi bir şekilde hukuka aykırılığın yapılmış olması, söz konusu delillerin hükme esas alınmasına kesin bir şekilde engeldir. Söz konusu Anayasa hükmü, her ne kadar yalnızca ceza yargısına ilişkin gibi görünse de, tüm yargı çeşitleri bakımından geçerlilik taşıyan bir düzenleme konumundadır. Rekabet ihlalleri, Kabahatler Hukuku kapsamında değerlendirilmekle birlikte, başta karteller olmak üzere bu ihlaller karşısında uygulanan yaptırımların ağırlığı, yüksek yargı organlarının içtihadına da yansıdığı üzere, konunun ceza hukuku ekseninde değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla gerek ceza gerekse medeni yargılama hukukunda Anayasa ile teminat altına alınmış olan “<i>hukuka aykırı delillerin kabul edilemezliği</i>” rekabet hukuku açısından da temel bir ilke teşkil etmektedir.</p> <p>İşbu Çalışma’da, öncelikle hukuka aykırı delil kavramına yer verilecek ve AİHM, Anayasa ve Danıştay kararlarında bu kavramın nasıl ele alındığı incelenecektir. Ardından geniş bir uygulama alanı bulan bu ilkenin sınırları rekabet hukuku uygulamasında Kurul’un delil elde etme yetkisine ilişkin tartışmalar ile sınırlandırılacaktır. Bu doğrultuda; yetki belgelerinin kapsamı, tesadüfi delil, Kurum meslek personelinin statüsü, kişisel cep telefonlarının (kişisel cihazların) incelenmesi, avukat-müvekkil yazışmalarının durumu, yerinde inceleme işleminin konut dokunulmazlığı hakkı ile olası çatışmaları, rıza dışında elde edilen ses ve görüntü kayıtları gibi tartışmalı alanlara ilişkin değerlendirmelerde bulunulacaktır.</p>
20.	Türk Rekabet Hukukunda İdari Usuldeki Son Değişiklik ve Gelişmeler Işığında Güncel Sorunlar	<p>İdari usul, hukuka uygun davranması gereken idarenin neyi, nasıl ve ne zamanda yapacağını düzenleyen kurallar bütünüdür. ABD uygulamasında genel idari usul kanunu ile tüm idari birimlerin düzenleyici ve bireysel işlemlerini yapma süreçleri yasal çerçeve altında yürütülmektedir. Ülkemizde, daha önceleri gündeme gelmiş olmasına karşın, maalesef genel bir idari usul kanunu bulunmamaktadır. 4054 sayılı RKHK ile özel kanunda idari usul uygulaması Rekabet Kurumu ile hukuk sistemimize girmiştir. Diğer BİO’larda RKHK düzenlemesini ikincil mevzuatları ile idari usul haline getirmek istemişlerse de yasal bir düzenlemeleri bulunmamaktadır. Rekabet hukukuna muhatap teşebbüsler açısından hukuki belirlilik sağlayan idari usul uygulamasında kanuna sonradan eklenen yerinde inceleme yetkileri, taahhüt, uzlaşma, pişmanlık, idari para cezalarının uygulanma süreçleri ve idari usulün uygulanma pratikleri farklılaşmıştır. Bu idari usulün ilk dönemlerdeki “tarafsız olmayan soruşturmacı üye” Danıştay kararı gibi yargısal</p>

		<p>kararlar ile değişmesinin yanında, Anayasa mahkemesinin kararları ile de usul ve uygulama pratiklerinin hukuki durumlarında belirlilikler ve sorunlu alanlar gündeme gelmektedir. Son olarak Ford otomotiv kararı ile Anayasa Mahkemesi, yerinde inceleme yetkisinin kullanılmasını hak ihlali olarak değerlendirmiş ve TBMM'ye bu konuda düzenleme yapılması için kararını göndermiştir. Yasal idari usulün anayasal sorunlar taşıdığı saptanır iken, aynı karar ile diğer birçok yetkinin ise anayasaya aykırı olmadığını saptamıştır. Danıştay kararları ve Rekabet Kurulu uygulamaları ile işleyişi devam etmekte olan idari usulde, idari para cezasına esas teşkil eden yılın tespiti gibi hukuki tartışmalı noktalar halen bulunmaktadır. Konunun idari usul kapsamında, yasal ve uygulama süreçleri ile birlikte tarihsel gelişmeye uygun olarak, gelişim ve dönüşümü, yargı içtihatları ve RK uygulamaları ile gelişiminin incelenerek günümüzdeki durumun saptanması ve hukuki durumun tartışılması faydalı olacaktır.</p> <p>Bildirimizde; 4054 sayılı RKHK kapsamında rekabet ihlallerinin tespiti ve önlenmesinde kullanılan idari usul – bağımsız menfi tespit ve muafiyet başvuru incelemeleri ile birleşme veya devralmalara izin idari usulü kapsam dışı olmak kaydıyla- yasal tarihi gelişimi, ikincil mevzuat, RK uygulama pratiği ve yargı içtihatları kapsamında incelenecektir. Rekabet ihlali iddiasının araştırılması, önaraştırma aşaması, yerinde incelemeler, yerinde incelemelerin engellenmesi, pişmanlık başvuruları usulü, soruşturma açılması kararının tebliği, eksik bilgi verilme iddialarının idari usul kapsamındaki yeri, dosyaya giriş hakkı, geçici tedbir kararları, taahhüt mekanizmasının işleyişi, uzlaşma mekanizmasının işleyişi, muafiyet değerlendirmesi, savunmalar aşaması, buradaki idari usul sürelerinin niteliği ve uyulması zorunluluğu, nihai karar zamanı, nihai karar tarihine göre ceza yılının saptanması, idari para cezasının belirlenmesi usulü, nihai karar tedbirleri, aşama aşama yasal ve ikincil mevzuat düzenlemeleri, idari ve yargısal içtihatlar ile değerlendirilecektir. Tebliğin sonuç kısmında var olan hukuki durum saptaması sonrasında, RKHK ve ikincil mevzuat kapsamında idari usulde iyileştirilmesi gereken uygulama ve mevzuat değişikliklerine yönelik değerlendirmeler yapılacaktır.</p>
21.	Dijital Ekosistemler Çerçevesinde İhmal Edilen Monopson Gücün Yükselişi	<p>1932'de ortaya atılan ve tekel güç madalyonunun diğer yüzü olan monopson, çalışan emeği de dahil olmak üzere bir teşebbüsün belirli bir ürün veya hizmetin tek alıcısı olmasıyla ortaya çıkmaktadır. Oligopsoni ise bir mal veya hizmetin alıcılarından/tedarikçilerden birkaçının piyasayı domine ettiği durumu ifade etmektedir.</p> <p>Monopson güç ve oligopsoni, monopol (tekel) gücü durumlarıyla karşılaştırıldığında yeterli ilgiyi görmemiş bir rekabet hukuku uygulama alanıdır. Monopson gücün kötüye kullanılmasının da en az diğer rekabete aykırı davranışlar kadar zarar verici olduğunu söylemek gerekir. Uygulamada en çok karşılaşılan durum olan, işçilerin tek bir işveren varken</p>

daha yüksek ücretler için pazarlık yapmalarının mümkün olmadığı işgücü piyasalarında ücretlerin baskılanmasıyla ilgili endişeler uzunca bir süredir tartışılmaktadır. Benzer şekilde, istismarcı ve kötü niyetli işlem koşullarıyla karşı karşıya kalan küçük üreticiler ve/veya tedarikçiler açısından perakende sektöründeki alıcı gücü ile ilgili endişeler de giderek artmaktadır.

Bugüne kadar hep 'veri' ve 'geçit bekçisi' eksenli güç etrafında tartışmaların yürütüldüğü dijital ekonomi alanında artık monopson ve oligopson kavramları ağırlık kazanmaya başlamıştır. Her geçen gün daha çok tartışılan 'dijital ekosistemler', tekelden ziyade oligopsoniye doğru yeni bir kapıyı aralamıştır. Dijital ekosistem, bir teknoloji devinin farklı ürün ve hizmetleri arasındaki güçlü bağlantı ve etkileşim olarak tanımlanmakta ve kullanıcıları genellikle bu ekosisteme hapsetmektedir. Bugüne kadar, Amazon, Uber, Airbnb, Apple, Google gibi teşebbüslerin belli pazarlarda sahip oldukları tekel vari gücü hep ön plana çıkartılsa da aslında bu pazarlar oligopsoni ile karşı karşıyadır. Örneğin Apple ve Google, kendilerinden başka alıcı olmadığı için mobil uygulama geliştiricilerine karşı oligopsonist güce sahiptirler. O kadar ki, bu oligopsonist pazar yapısı nedeniyle ödeme yöntemlerinde sadece uygulama sahipleri değil tüketiciler de yalnızca iki seçeneğe- ApplePay/GooglePay'e- mahkum bırakılmaktadırlar. Benzer bir durum, çevrim içi reklam pazarında içerik dahi üretmeden alıcı gücünü kullanan Google ve Meta için de geçerlidir. Oligopsonist pazar yapısının örneklerini elektronik ticaret alanında ise Amazon ve Alibaba ile çoğaltmak mümkündür.

Rekabet hukuku, dijital ekonomiye yönelik müdahalesinde geleneksel silahlarını bırakmış, rekabet hukukunun sınırlarını genişletmek pahasına da olsa yeni ihlal türleri tanımlamış ve hatta Avrupa Birliği'nin Dijital Pazarlar Yasası örneğinde görüldüğü gibi hâkim durumun kötüye kullanılması noktasında *ex-ante* önlemler getirerek, teşebbüsleri kontrol altında tutmaya çalışmaktadır. Ancak bu yaklaşım uygulama noktasında daha şimdiden zorlanmaktadır. Fiyatın anlamını yitirdiği dijital piyasalarda -bu durum aynı zamanda alıcı gücünün gözden kaçmasına sebep olmaktadır- geleneksel tüketici zararı teorilerini işletmeye çalışmak rekabet otoritelerinin sırtına ağır bir yük bindirmektedir. Oligopsoni, dijital ekosistem tartışmaları ile eş zamanlı olarak, rekabet otoritelerinin dijital pazarlardaki piyasa aksaklıklarına müdahale etme konusunda daha kabul edilebilir zarar teorilerinin ortaya konması için yol gösterici olabilir. Üstelik dijital pazarların birçoğunun birkaç teşebbüs tarafından domine ediliyor olması, pazar gücünün tespiti bakımından daha uygun bir zemin hazırlamaktadır. Uzun vadede hâkim durum, *ex-ante* önlemlerin de yürürlüğe girmesiyle beraber, daha çok monopsonist güce dayanma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Oligopsonist pazar yapısında da var olan ağ etkisi, yeni bir birlikte hâkim durum tanımını gündeme getirerek, zarar teorisinin yeniden şekillendirilmesine katkıda bulunacaktır.

		Sonuç olarak, dijital ekosistemler çerçevesinde monopson ve oligopson kavramlarının ele alınması, rekabet hukuku tartışmalarına önemli bir katkı sağlayacaktır.
22.	Zamanın Göreliliği Üzerine Bir Deneme: AB ve Türk Hukukunda İhlal Süresinin Tespiti	<p>Rekabet hukukunda para cezaları, teşebbüsleri rekabete aykırı davranışlarda bulunmaktan caydırmak amacıyla ulaşmak için rekabet otoritelerinin elindeki en önemli araçlardan biridir²⁸. Öte yandan, ceza miktarının belirlenmesi aşamasında çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunlardan bir tanesi de, para cezaları hesaplanırken dikkate alınacak ihlal süresinin belirlenmesi noktasında teşebbüsler bakımından hukuki belirliliğin sağlanmasıdır. Bu belirliliğin sağlanabilmesi için ise para cezalarının uygulanmasında etki eden ihlal süresinin tespitinde riayet edilmesi gereken temel ilkeler belirlenmelidir. Ne var ki, rekabet hukukunda ihlalin süresinin tespiti meselesi, sahip olduğu öneme rağmen, daha önce başlı başına bir çalışma olarak ele alınmamıştır. İşbu öneri ile değinilmek istenen konu, tam da bu eksikliğe yöneliktir. Diğer yandan, ihlal süresinin doğru tespit edilebilmesi için dikkate alınması gereken hususlardan iki tanesi gerek Avrupa Birliği (“AB”), gerekse ülkemizde zaman zaman ön plana çıkmaktadır. Bunlar, ihlalin etkisinin esas alınması ve devam eden tek bir ihlal yaklaşımı meseleleridir.</p> <p>İlk olarak, ihlalin süresini tespit ederken, devam eden etkilerin değerlendirilmesi meselesi çeşitli kararlara²⁹ konu olmuştur. Buna göre ihlale konu anlaşmanın resmi olarak sona ermesi halinde bile, ihlalin süresi tespit edilirken, “ekonomik etkilerin”, yani ilgili teşebbüsler arasında rekabetin kısıtlanmaya devam ettiği süreye atıfta bulunularak değerlendirilmesi gerektiği yinelenmektedir³⁰.</p> <p>İkinci olarak ise devam eden tek bir ihlal mi olduğu yahut birden çok ihlal mi olduğunu ayırt etmek, ihlal süresinin tespiti bakımından belirleyici olmakla birlikte, pratikte bu ayrımı yapabilmek her zaman çok kolay olmayabilmektedir. Nesnel bir yaklaşım sağlayacak temel ilkelerin yokluğunda oluşacak hukuki belirsizlik, kanuni idare ilkesi ile bu ilkenin dayanağı olan eşitlik ilkesine de aykırılık teşkil edebilecektir³¹. Esasen, Rekabet Kurulu (“Kurul”) kararlarında³²,</p>

²⁸ Gündüz, Harun. “Rekabet Hukukunda Uygulanan İdari Para Cezaları.” Rekabet Kurumu, 2013, s.3. <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/akademik-calismalar/23-pdf>. (Erişim Tarihi: 06.12.2023)

²⁹ ABAD’ın 14.01.2021 tarihli ve C-450/19 sayılı Kilpailu-ja kuluttajavirasto kararı, EU:C:2021:10.

³⁰ Gilliam, Sophie. Determining the Duration of an Infringement of Article 101 TFEU in Bid Rigging Cases: Case C-450/19 Kilpailu-ja kuluttajavirasto, Journal of European Competition Law & Practice, 2021, s.635, <https://doi.org/10.1093/jeclap/lpab036>

³¹ Gündüz, Harun. “Rekabet İhlallerine İlişkin Soruşturmalar ve Para Cezaları: Rekabet Kurulu’nun 20 Yılına Bilançosu.” On İki Levha Yayıncılık, 2018, s.155.

		<p>Avrupa Birliği (“AB”) uygulamasına paralel olarak, çeşitli anlaşma ve/veya uyumlu eylemlerin aynı ekonomik amaca yöneldiği ve birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğu durumlarda, devam eden tek bir ihlalin varlığına kanaat getirildiği görülmektedir. Zira, Danıştay 13. Dairesinin yakın zamanlı 12 Banka Kararı da bu konuda oldukça ses getirmiştir. Bu kapsamda; piyasa, nitelik ve kronolojik süreç olarak birbiriyle bağlantılı ve birbirini tamamlayıcı nitelikte davranışların varlığının tespiti halinde, teşebbüslere ayrı ihlaller yerine, devam eden tek bir ihlalden dolayı tek bir ceza verilmesi söz konusu olacaktır³².</p> <p>Görüldüğü üzere, pratikte ihlal süresi tespit edilirken her bir somut olayın kendine ait özelliklerinin değerlendirilmesi gerektiğinden, her iki hukuk düzeninde de objektif ve istikrarlı bir sistematığın oluşması hukuki belirlilik ve eşitlik ilkelerinin sağlanması bakımından oldukça fayda sağlayacaktır.</p> <p>Bildirimizde, ihlal süresinin tespitinin önemi göz önüne alınarak, geçmişte çalışmalara sık sık konu edilmemiş bu meselenin doğurabileceği belirsizliğin beraberinde getireceği rekabet sorunları ele alınacak, bununla birlikte AB ve Türk rekabet hukukundaki önemli kararlar değerlendirilecektir. Daha sonra ise özellikle para cezaları, zamanaşımı ve özel hukuk yaptırımları bakımından çeşitli öneriler sunulacaktır.</p>
23.	Çevrimiçi (Online) Satış Yasakları Konusunda Son Dönem Rekabet Hukuku Gelişmeleri	<p>Dijitalleşmenin, en belirgin etkileri, e-ticaret alanında ortaya çıkmaktadır. E-ticaret, Türkiye’de diğer ülkeleri geride bırakan bir hızla büyümektedir³⁴. E-ticaret nominal satış hacmi, 2019-2022 yılları arasında neredeyse altı kat artmıştır³⁵. E-ticaretin bu hızlı gelişimi, şirketlerin online satışlarını arttırmış ve tüketicilere ulaşabilecekleri online kanalları çeşitlendirmiştir. Bu çerçevede, platformlar üzerinden yapılan satışlar, mobil uygulamalar üzerinden yapılan satışlar ve alışveriş karşılaştırma siteleri; online satışların yeni görünümüleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu çeşitlilik, şirketlerin online satış yasaklarının da çeşitlenmesine neden olurken aynı zamanda rekabet hukukunun hızla dönüşen online satışlar konusuna nasıl yaklaşacağı konusunda soru işaretleri yaratmıştır.</p>

³² Rekabet Kurulu’nun 10.2005 tarihli ve 05-68/958-259 sayılı kararı, 29.01.2007 tarihli ve 07-10/63-19 sayılı kararı, 06.09.2002 tarihli ve 02-53/685-278 sayılı kararı, 25.02.2003 tarihli ve 03-12/135-63 sayılı kararı.

³³ Ersoy, Bahar. “Rekabet Hukukunda Devam Eden Tek Bir İhlal Yaklaşımı.” Rekabet Kurumu, 2015, s.47. <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/uzmanlik-tezleri/139-pdf>. (Erişim Tarihi: 06.12.2023)

³⁴ Bkz. <https://www.dunya.com/sectorler/akmibin-agustos-ayi-ihracati-4941-milyon-dolar-oldu-haberi-705543> Erişim tarihi 06.12.2023,

³⁵ T.C. Ticaret Bakanlığı Elektronik Ticaret Bilgi Sistemi (Etbis) 2022 Yılı Verileri, <https://www.eticaret.gov.tr/dnnqthgzvawtdxraybsaacxtymawm/content/FileManager/Dosyalar/2022%20y%C4%B1%C4%B1%20E-Ticaret%20B%C3%BClteni%20v2.pdf> Erişim tarihi 06.12.2023,

Bu kapsamda, yakın dönemde Türkiye ve Avrupa Birliği'nde ("AB") konuyla ilgili yaşanan gelişmeler, bu konuya açıklayıcı bir çerçeve çizmiştir. Bununla birlikte, çizilen çerçevelerin Türkiye ve AB'de birbiriyle tam olarak örtüşmediği anlaşılmaktadır. E-ticaretin ülkelerdeki gelişiminin örtüşmemesi ile açıklanan bu uygulama farklılığı, online satış yasakları konusunu daha da ilginç hale getirmektedir.

AB'de yakın zamanda yürürlüğe giren Dikey Grup Muafiyeti düzenlemesi (*Vertical Block Exemption Regulation – "VBER"*) ve ilişkili kılavuzu ("**VBER Kılavuzu**") ile internet üzerinden yapılan satışlar; e-pazaryerleri üzerinden yapılan satışları da içerecek şekilde güncellenmiş ve online satışlar kapsamlı bir çerçeveye oturtulmuştur. Platformlar üzerinden yapılan satışların yanı sıra, VBER'de, alışveriş karşılaştırma siteleri ve online reklamlar konusunda da detaylı düzenlemeler getirilmiştir. VBER'in çeşitlenen online mecralar ve bu mecralar üzerinden yapılan tanıtım ve satış faaliyetlerini kapsayan yeni bir düzenleme ortaya koyduğunu belirtmek mümkündür.

Online satışlara ilişkin getirilen sınırlamalar, Rekabet Kurumu'nun da ajandasında üst sıralarda yer almaktadır. Rekabet Kurulu'nun ("**Kurul**"), bu alandaki duruşunu açıkça ortaya koyan BSH³⁶ kararı ile şekillenen uygulama devam eden kararlar ile daha da netlik kazanmıştır. Kurul, beyaz eşya üreticisi BSH hakkındaki muafiyet kararında, BSH'ın yetkili satıcılarına getirmek istediği e-pazaryerleri üzerinden satış yasağına izin vermemiştir. Bu kapsamda, Kurul, BSH'ın markanın korunması, bedavacılık probleminin önlenmesi, sahte ürünlerin mevcudiyeti gibi gerekçelerini yeterli görmeyerek online satış yasakları konusundaki, katı duruşunu belli etmiştir. Bu karar ile çok yakın zamanda Kurul, e-pazaryerleri sektör incelemesi ön raporunu açıklamıştır. Bu çerçevede, özellikle COVID 19 pandemisi sonrasında önemli bir kanal haline gelen e-pazaryerleri üzerinden satışların Türkiye'deki görünümü ve karşılaşılan rekabet hukuku endişelerini ortaya koymuştur.

BSH kararını takip eden BSH-2³⁷ ve Arçelik³⁸ kararlarında, Kurul katı duruşunu korurken platformlar üzerinden yapılacak satışlar bakımından seçici dağıtım sistemine uygun olarak birtakım kriterler getirilmesini ise onaylamıştır. Bu kapsamda, bu kararlarda izin verilen sınırlamalar ve kriterler ile izin verilmeyen yasaklar, online satışlardaki rekabet hukuku uygulaması bakımından yol gösterici niteliktedir. Kurul'un bu konuya ilgisinin canlılığını gösteren

³⁶ Rekabet Kurulu'nun 21-61/859-423 sayılı ve 16.12.2021 tarihli BSH-1 kararı.

³⁷ Rekabet Kurulu'nun 08.09.2022 tarih ve 22-41/579-239 sayılı BSH-2 kararı.

³⁸ Rekabet Kurulu'nun 08.09.2022 tarih ve 22-41/580-240 sayılı kararı.

		<p>kozmetik ve kişisel bakım ürünleri sektörü hakkında başlatılan soruşturmalar ise basında da büyük ilgi uyandırmış ve Sayın Kurum Başkanı'nın konuşmalarına da konu olmuştur. Söz konusu soruşturmaların çoğu uzlaşma/taahhüt mekanizmaları ile sonlandırılmıştır³⁹.</p> <p>Türkiye'deki mevcut dikey tebliğ ve kılavuzda, günümüz şartlarında çeşitlenen online satışları tamamen kapsayan bir düzenlemeler bulunmadığı dikkate alındığında, bahse konu kararlar, online satışlara ilişkin Türkiye yaklaşımını ortaya koymak bakımından oldukça faydalıdır. Türkiye pazarında online satış yasakları bakımından izin verilen/ verilmeyen sınırlamaları ele almasının yanında, AB ve Türkiye'deki yaklaşım farklılıklarının açıklanacağı bu bildirimizde, söz konusu uygulama farklılığının gerekçeleri de araştırılacaktır.</p>
24.	Dağıtım İlişkisi Özelinde Sağlayıcının Alıcının Satış Fiyatına Müdahale Yasağının Uygulanabilirliği	<p>Yeniden satış fiyatının tespiti, istatistikler dikkate alındığında, Rekabet Kurulu (Kurul) tatbikatında en sık ihlal tespitinde bulunulan dikey kısıtlamaların başında gelmektedir. Sağlayıcının, alıcının (=yeniden satıcının) satış fiyatını asgari ya da sabit satış fiyatı belirlemek suretiyle kısıtlaması anlamına gelen bu hukuka aykırı davranışın uygulanma alanının tespiti hukuken oldukça önemli bir konu olmasına rağmen, Türk hukukunda özellikle bilimsel öğretilerde bu konuda yoğun bir çabanın mevcut olduğunu söyleyebilmek güçtür.</p> <p>Teşebbüsler, ürettikleri ya da satmakta olduğu mal ya da hizmetleri, doğrudan kendileri dağıtabilecekleri ya da satabilecekleri gibi, maliyetini dikkate alarak, bu konuda çeşitli kişilerden istifade edebilir. İhtiyaç duyulan bu kişiler, teşebbüse bağımlı kişiler olabileceği gibi, bağımsız kişiler hüviyetinde de olabilir. Yeniden satıcının satış fiyatına müdahale yasağı olarak da ifade edilebilecek bu yasağın, yeniden satıcıların bağımsız kişiler olması ihtimalinde önem arz etmektedir. Bununla birlikte bağımlı kişilerin tespiti, bağımsız kişilerin kimler olabileceğini göstermesi açısından anlamlı olabilir.</p> <p>2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ) açısından belirleyici olan, sağlayıcı ve alıcı sıfatına sahip teşebbüslerin mevcut olduğu bir alım, satım ya da yeniden satım ilişkisinin varlığıdır. Taraflar özelinde yapılacak bu nitelendirme, yeniden satış fiyatının tespitinin mevcut olup olmadığının değerlendirilmesi açısından belirli ölçüde hukuki belirlilik sağlamaktadır. Ne var ki sağlayıcının, yeniden satıcının satış fiyatına müdahale yasağının uygulanma alanı açısından hangi parametre/lerin dikkate alınacağı hukuken belirsizdir.</p>

³⁹Bkz. <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/ayaz-ve-ortaklari-limited-sirketi-sb-gru-dbb7dafc3382ee118ec700505685da39> Erişim tarihi 06.12.2023.

		<p>Burada ön plâna çıkan kavram, teşebbüs kavramı uhdesinde varlığı aranılan bağımsızlık unsurunda olduğu gibi, ekonomik riskin üstlenilmesi ve/veya dağılımıdır. Bununla birlikte ekonomik riskin anlamı ve kapsamı yorumlanmaya muhtaçtır. Ticarî faaliyette bulunan her ekonomik birimin bir tür maliyete katlanmak suretiyle ekonomik açıdan risk aldığı düşünülüğünde, bu riskin ne kadar fazla olması durumunda yeniden satıcı üzerinde mevcut olduğunun kabulü gerekeceği noktasında önemli tereddütler bulunmaktadır. Üstelik, malın mülkiyet hakkını hukuken edinmeyen bir dağıtıcının, satış fiyatına müdahale edilmesi halinde, yeniden satış fiyatının tespitinden söz edilebilip edilemeyeceği tartışma konusu haline getirilebilir. Yine, sözleşmenin ifa safhası ile ilgili bir belge olan fatura ve bunun türünün yapılacak olan nitelendirmeye etkisi de ele alınmalıdır.</p> <p>Çalışmamızda yukarıda ana hatlarıyla ortaya konulan çerçevede temsil ilişkisi temelinde ticaret hukukunun ilke ve kavramlarından da esinlenmek suretiyle tacir ve yardımcıları arasındaki hukuki ilişkinin niteliğinden ve tarafların hak ve borçlarından da hareketle sağlayıcının, yeniden satıcının satış fiyatına müdahalesinin hangi hallerde (ve hangi ölçüte göre) hukuka aykırı bir davranış türü olarak yeniden satış fiyatının belirlenmesi teşkil edeceği sorusuna cevap aranacaktır. Bu kapsamda <i>özellikle</i> acentelik, simsarlık, pazarlamacılık ve komisyonculuk sözleşmeleri, muhtelif türleriyle bayilik sözleşmeleri, hizmet ifasının söz konusu olabileceği franchise sözleşmeleri, satım için bırakma (konsinye satış) sözleşmeleri, çevrimiçi satışlarda gündeme gelen aracılık sözleşmeleri, pazaryerleri üzerinden yapılan satışlarda fiyata müdahale senaryoları, taşeronluk şeklinde ifa edilen hizmet ilişkileri ve uygulamada tezahür eden belirli iş modelleri üzerinde durularak, sağlayıcının, yeniden satıcının satış fiyatını belirleme serbestisine müdahalesinin, yeniden satış fiyatının tespiti sonucunu beraberinde getirip getirmeyeceği hakkında hukuki değerlendirmede bulunulacaktır.</p>
25.	Rekabet Hukukunun İhlalinden Doğan Haksız Fiil Sorumluluğu Ekseninde Kurul Kararlarının Hukuka Aykırılık Unsuru Açısından 'Bağlayıcı' Etkisi	<p>Türk hukukunda ve mukayeseli hukukta rekabet otoriteleri tarafından verilen kararların rekabet hukukunun ihlalinden doğan tazminat davalarına etkisi, geçmişten bugüne süregelen kadim bir tartışmadır. Konu, özel hukuk yaptırımlarının kamusal yaptırımları tamamlayıcı işlevi ve etkinliği açısından büyük bir öneme sahiptir. Kurul kararının zarar ve nedensellik unsurları açısından bağlayıcı bir etkisi bulunmamakla birlikte, Türk hukukunda yasal zeminde mehz Avrupa Birliği hukukundan farklı bir seyir takip edilse de içtihatısal gelişim, ihlal tespiti içeren kesinleşmiş Kurul kararının hukuka aykırılık unsuru açısından <i>de facto</i> kesin delil teşkil edeceği yönündedir. Bu sebeple hukukumuzda takip eden dava modeli (<i>follow-on actions</i>) gelişim göstermiştir.</p> <p>İhlal tespiti içeren bir Kurul kararı, özellikle; (i) ihlalde bulunan teşebbüs/lerin kimliği, (ii) ihlalin kapsamı (=maddi</p>

		<p>içeriği), (iii) ihlalin coğrafi kapsamı ve (iv) zamansal gelişimi, diğer bir ifadeyle, ihlal dönemi hakkında belirleyici bir öneme sahiptir. Kurul kararı bu içeriği itibariyle adli mahkemeler tarafından yorumlanabilecek bir metin hüviyetindedir.</p> <p>Bununla birlikte 2020 yılı Haziran ayı itibariyle hukuk sistemimize dâhil olan <i>de minimis</i>, uzlaşma ve taahhüt kurumları açısından konu incelenmeye ziyadesiyle değerlidir. İlk bakışta soruşturma süreci sonunda ihlal tespiti içeren bir Kurul kararı ile ihlalin soruşturmanın tarafı olan teşebbüs/ler tarafından kabulü anlamına gelen ve Kurul'un ihlal tespiti ile sonuçlanan uzlaşma kararının tazminat davalarında hukuka aykırılık unsurunu büyük ölçüde tartışma konusu olmaktan çıkartacağı söylenebilir. Bununla birlikte konu, taahhüt kararı açısından büyük ölçüde belirsizdir. Zira bir teşebbüs tarafından taahhüt sunulması, uzlaşmadan farklı olarak, ihlalin kabulü anlamına gelmediği gibi, Kurul da ihlalin varlığı ya da yokluğu hakkında açık bir tespitte bulunmaz. Bu aşamada söz konusu olan, rekabetçi endişenin varlığıdır. Şu halde taahhüt kararının tazminat davalarındaki delil değeri, ispat yüküne ve Yargıtay'ın hukuka aykırılık unsuru hakkındaki müstakar yaklaşımına etkisi başta olmak üzere, davacının omuzları üzerinde bulunan ispat sorunlarına çözüm ortaya konulması zorunluluğu ile karşı karşıya kalınmaktadır. Diğer taraftan, soruşturma sürecinin belirli taraf/lar bakımından uzlaşma ya da taahhüt ile sonuçlanmasının, soruşturma sürecinin olağan seyrinde tamamlandığı teşebbüsler hakkında açılan tazminat davalarındaki değerlendirmeye etkisi de tartışılması gereken sorunlardandır. Yine, pişmanlık başvurusu sonucunda verilen Kurul kararının tazminat davalarına etkisi de sorgulanmaya muhtaçtır.</p> <p>Çalışmamızda öncelikle Türkiye'de rekabet hukukunun ihlalden doğan tazminat davalarının katettiği genel görünüm ve yasal düzenleme boşluklarının oluşturduğu sorunlara dair çözüm önerilerimizi ana hatları itibariyle paylaşacağız. Takiben, mukayeseli hukuk uygulamasını ve yargı tatbikatını da dikkate alarak, açık bir hukuka aykırılık tespiti içeren ve içermeyen tüm Kurul kararlarının tazminat davalarında hukuka aykırılık analizine etkisini değerlendireceğiz. Bunu yaparken her bir Kurul kararı özelinde örnek bir endüstri özelinde ihlal tespiti içeren, pişmanlık, uzlaşma ve taahhüt kararı ile sonuçlanan Kurul kararlarından seçilen örneklerle potansiyel tazminat uyuşmazlıklarının somut başarı şansını ele alarak, çalışmamızı tamamlayacağız.</p>
26.	Rekabet Hukuku'nun, İklim Krizi ile Mücadele ve Sürdürülebilirlik Kapsamında	İklim krizi dünyanın ve tüm insanlığın karşı karşıya olduğu en büyük problemdir. Bu büyük probleme karşı şirketlerin ve devletlerin birlikte mücadele etmesi ve iş birliği yapması gerektiği son dönemde çokça dile getirilmekte ve hatta politika metinlerinde yer almaktadır. Rekabet otoritelerinin rekabeti sınırlayıcı uyumlu eylem, anlaşma ve teşebbüs

<p>İmzalanacak İş Birliği Anlaşmalarına Etkisi</p>	<p>birliği kararlarına karşı oluşturduğu engelleyici bakış açısı, iklim krize yönelik birlikte çözüm üretme sürecine karşı şirketlerde bir korku iklimi yaratabilmektedir. Sürdürülebilirlik için ortak AR-GE faaliyetleri, sektörel geri dönüşüm için ortak projeler, çevresel etkiyi azaltmak için teknolojik standardizasyon, karbon salınımını azaltmak için nakliye, depo ve stok takibinin koordinasyonu gibi birçok önlem şirketlerin gündeminde olan önemli meselelerden birkaçıdır. Ancak bu süreçte hem teknoloji ve bilgi paylaşımı hem maliyetlerin ortaklaşmasının fiyatlara olan yansımaları uyumlu eylem ve anlaşma riskini ortaya çıkartmaktadır. Yine düşük karbon ekonomisine geçişte sektörel derneklerin kararlarının rolü önemli ve dönüştürücü olacağından bu kararların da rekabeti bozucu teşebbüs birliği kararı olarak yorumlanma ihtimali bu korku ikliminin unsurlarından yalnızca birkaçıdır.</p> <p>Bu bağlamda tüketici refahına salt finansal bakış nedeniyle rekabet hukukunun geniş, sürdürülebilirliğin dar yorumlanmasına neden olması ve bunun şirketler tarafından rekabet hukukunu sürdürülebilirliğe karşı “Demokles’in Kılıcı” olarak görme eğilimini arttırdığı ortadadır. Bu nedenle insan hakları, çevrenin korunması ve gelecek nesiller perspektifinden tüketici refahının değerlendirilmesi yerinde olacaktır. Burada çözüm olarak öncelikle iklim kriziyle mücadeleye yönelik iş birliği anlaşmalarının muafiyet rejimlerinin belirlenmesi gerekir.</p> <p>İklim krizi ile mücadelenin ekonomik ilerlemeye katkısı, orantılı kısıtlamalar getiren sürdürülebilirlik anlaşmalarının başka türlü çözüme katkıda bulunamaması, tüketicilerin ortaya çıkan faydadan adil bir pay alması ve tüketici refahının geniş yorumlanması ve son olarak salt ekonomik bakışın çözümden uzaklaştırabileceğinin kabulü ile rekabet hukukuna insan hakları temelli bir bakış açısı ile yaklaşılması bu muafiyet rejimlerinin tespitinde belirleyici olacaktır.</p> <p>Karbon temelli enerjinin ya da kaynak yoğun sektörlerin finansmana ve sigortaya ulaşım zorluklarının rekabetin engellenmesi olarak yorumlanması ile sınırda karbon düzenlemesi, kurumsal sürdürülebilirlik raporlaması, tedarik zinciri yasası gibi şeffaflaşma içeren düzenlemelerin dikey yoğunlaşmaya etkisinin de bu tebliğ kapsamında detaylı değerlendirilerek hem muafiyetin kapsam ve amacı hem de gerekçesinin teorik olarak çerçevesi çizilmelidir. Bu kapsamda rekabet hukukunun iklim değişikliği ile mücadelede engelleyici olmadığı ve bu hususlardaki korkuların yersiz olduğuna dair gösterge niteliğinde tebliğ veya kılavuz ilkeler yayınlama ihtiyacı olduğu açıktır. Ayrıca ekolojik kaygıların rekabet hukuku analizinin bir parçası haline getirilmesi ve getirilme yöntemleri tartışılarak İngiltere, Hollanda ve Yunanistan rekabet kurumlarının bakış açısı farklılıklarının da üzerinde durularak işletmelerin iklim hedeflerine ulaşmak için işbirliği yapma fırsatlarını değerlendirdikleri taslak kılavuz ilkeleri tartışılacak ve bu kapsamda öneriler sunulacaktır.</p>
--	--

<p>27.</p>	<p>The Effectiveness and Challenges in Regulating Big Data, Privacy with The Tool of Competition Law: An Analysis of Indian Competition Law</p>	<p>The conception that in India many people do not care about their informational privacy needs to be corrected to the conception that people in India care, just that they lack the effective choice and information to exercise their care. This has become apparent from the WhatsApp changed privacy policy that was implemented only in India at the exclusion of all other countries. The changed policy mandated that consumers allow WhatsApp to share their data across all Meta companies if they wished to continue using the services of WhatsApp. The Competition Commission of India (CCI) took a Suo Motu cognisance of the case, contending that the imposition of such conditions on the consumers had a direct nexus to its dominant position in the communication services market.⁴⁰ The CCI gauged the ability of WhatsApp to ask for more data and impinge on the consumers' privacy due to its dominant position and brought privacy as a parameter of competition directly within the ambit of competition law. The concern raised in India is not new. The FTC in the Facebook WhatsApp case later noted, "it was precisely WhatsApp's privacy-focused offerings and design and an ad-free subscription model that provided it 'an important form of product differentiation' and helped make it 'an independent competitive threat in personal social networking.'"⁴¹ The monopolies whose business model is based on exploiting and collecting data have different incentives. They shall collect data above the required levels and offer privacy at lower competitive levels. Therefore, companies do compete on privacy offerings to the consumers.</p> <p>The ability of the companies to infringe on the consumers' privacy owing to their market power can materialise under various theories of harm. In this backdrop, the present study aims at two things: First, the study aims to decipher various parameters of privacy through existing theories of harm under section 4 of the Indian Competition Act to define what privacy means for the purposes of competition law and how those theories of harm can be addressed ex-ante.⁴² The parameters of privacy so deciphered have been reinforced through the <i>K.S Puttaswamy</i> judgement, which made privacy a fundamental right under the Indian Constitution. These parameters of Privacy denote an outer boundary within which all companies with market power must function from the competition law perspective. Second, it proposes an institutional framework that establishes how the privacy of an individual impinged on as a result of commercial exploitation of data or capitalising over data by companies can be brought under the ambit of competition law. The institutional framework is in the form of an ex-ante regime. It has been proposed in the study with a view that the regulator can protect the privacy of the consumers/ data principal. This contention is based on the view that the</p>
------------	---	---

⁴⁰ *WhatsApp LLC, In re* (n 353).

⁴¹ Maurice E. Stucke, 'The Relationship Between Privacy and Antitrust' (2022) 97(5) *Notre Dame LR Reflection* 400.

⁴² Section 4, The Competition Act, 2002 (India).

		<p>current ex-post regime might not be able to rectify the situation since privacy, once infringed, will have little to no meaning if remedied after. After deriving the parameters of privacy from theories of harm, the researcher has suggested how such data-driven anticompetitive theories of harm can be contained ex-ante by imposing obligations on the companies in two ways: Software and Contract. These obligations would also help companies keep compliance in place to check that they are not committing the various theories of harm related to data privacy.</p> <p>The researcher has proposed an ex-ante framework called privacy by design to help develop a framework for the regulator to impose such obligation on companies designated as a company of paramount significance.</p>
28.	İş Gücü Piyasalarındaki Rekabet İhlallerinin Ekonomik Analizi, Özel Hukuk Alanındaki Sonuçları ve Zararın Hesaplanışına Dair Sayısal Yöntemler	<p>Son dönemlerde Rekabet Kurumu tarafından farklı sektörlerde faaliyet gösteren çok sayıda teşebbüse işgücü piyasalarındaki rekabet ihlalleri hakkındaki soruşturmalar yürütüldüğü gözlenmektedir. Söz konusu soruşturmalarda teşebbüslerin, birbirlerinin çalışanlarının istihdam edilmesini engellemeyi ve çalışan hareketliliğini kısıtlamayı konu alan “çalışan ayartmama” anlaşmalarına veya ücret ve diğer çalışma koşullarının belirlenmesine odaklandığı anlaşılmaktadır. Diğer ülkelerin rekabet hukuku uygulamalarında da çok sayıda benzer konularda soruşturma ve davalar yürütüldüğü bilinmektedir.</p> <p>Bu anlaşmalar çerçevesinde işverenler en önemli girdilerden olan emek üzerinde rekabet etmekten karşılıklı olarak vazgeçmekte ve işgücü piyasalarının rekabetçi yapısı bozulabilmektedir. Buna bağlı olarak emek faktörünün teşebbüsler arasındaki hareketliliği azaltılmakta ve emeğin karşılığı olan ücretlerin suni şekilde baskılanması söz konusu olmaktadır. Sonuç olarak işgücü pazarlarında ekonomik etkinsizlik doğmaktadır.</p> <p>Bu gelişmelere paralel olarak son yıllarda işgücü piyasalarında rekabet ihlallerinin özel hukuk alanında doğurduğu sonuçlar da önem kazanmaktadır. Özellikle yurt dışı uygulamalarda, işgücü piyasasındaki rekabet ihlallerinden zarar gören çalışanların özel hukuk yoluyla tazminat hak kazandıkları görülmektedir.</p> <p>Türkiye'de 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun rekabet ihlallerinden doğan özel hukuk alanındaki zararın belirlenmesi ve tazmin edilmesi konusunda temel ilkeleri ortaya koymaktadır. 4054 sayılı Kanun, rekabet ihlallerinden doğan zararların tazmininde rekabet hukukunun caydırıcılığını artırmak ve ihlallerin önlenmesine yardımcı olmak için "üç katı oranında tazminat" hükmünü getirmiştir. Tazminatın hesaplanmasında, zarar görenin fiili durumu ile ihlal gerçekleşmeseydi içinde bulunacağı farazi durum arasındaki farkın bulunması gerekmektedir. Bu</p>

		<p>süreçte, zararın miktarı, ihlalin türü, ilgili pazarın özellikleri ve ihlalin niteliği göz önünde bulundurularak belirlenmektedir.</p> <p>Teklif edilen tebliğ kapsamında, öncelikle Türkiye’de iş gücü piyasalarında rekabet hukuku uygulamalarına ve içtihadına dair bir analize yer verilecektir. Daha sonra tebliğin ekonomik analiz bölümünde öncelikle işgücü piyasalarındaki rekabet ihlallerinin ekonomik refah üzerindeki etkileri literatürde yer alan teorik modeller eşliğinde tartışılacaktır. Çalışanları ayartmama anlaşması etki bakımından, ürün piyasalarında kullanılan “pazar paylaşımı” kavramına benzer şekilde “çalışan paylaşımına” yol açmaktadır. Bu durum da ilgili işverenlere bir “alıcı gücü” kazandırmaktadır. Tebliğde, ekonomi literatüründe “alıcı gücünün” ne şekilde analiz edildiği ve ekonomik refaha nasıl zarar verdiği alıcı gücünün en katı hali olan “tek alıcı” (monopson) modeli üzerinden izah edilecektir. Daha sonra “anlaşma yoluyla tek alıcı oluşumunu” (<i>collusive monopsony</i>) hakkında modeller çerçevesinde “kısmi anlaşma” modeli ile “tam anlaşma” modeli arasındaki iktisadi sonuçlar bakımından farklar incelenecektir.</p> <p>Tebliğde, teorik refah analizini takiben işgücü piyasalarındaki rekabet ihlallerinden kaynaklanan zararların hesaplanmasında kullanılan çeşitli iktisadi analiz yöntem ve modelleri incelenecektir. Bu yöntemler, zararın belirlenmesinde ve tazminat miktarının hesaplanmasında önemli bir role sahiptir. Tebliğin bu bölümünde ilk olarak, ABD’de teknoloji firmalarının dahil olduğu çalışanları ayartmama anlaşmalarına yönelik görülen zarar davasında dosyaya sunulan bir “uzman raporu”ndaki sayısal analizler ve ekonometrik modeller üzerinde durulacaktır. Daha sonra yine ABD’deki çalışanları ayartmama anlaşmalarının ücretler üzerindeki etkilerini tahmin eden bir başka ekonometrik çalışma incelenecektir. Bu çalışmanın kamuya açık verilerle gerçekleştirilmesi, çalışanlara ait öncekine göre daha geniş bir örneklem kullanılarak ve ihlale katılanlar ile katılmayanlar arasındaki farkları dikkate alarak yapılmış olması ilgi çekicidir. Tebliğde ayrıca, yukarıdaki modelleri tamamlayıcı olacak şekilde, ürün piyasalarındaki birleşmelerin fiyat etkilerini tahmin etmede kullanılan kısmi simülasyon tekniklerinin (UPP vb.) işgücü piyasalarına uyarlanmasıyla elde edilebilecek zarar tahmini yöntemleri üzerinde durulacaktır. Son olarak, genel olarak işgücü piyasalarındaki ihlallerden doğan zararların tahmin edilmesindeki güçlükleri aşmada kullanılabilecek alternatif yöntem ve modellerin temel özellikleri ile verilerin toplanmasına ilişkin öneriler irdelenecektir.</p>
29.	Emerging Trends and Challenges in Competition Law: Examining the Impact	In the dynamic world of international trade and business, competition law serves as the cornerstone of fair and efficient markets. This is particularly true in the rapidly evolving economies of the GCC countries. Our proposed presentation titled " <i>Emerging Trends and Challenges in Competition Law in the GCC Countries</i> " aims to delve into the

and Adaptation within the Gulf Cooperation Council (GCC) Countries

intricacies of this critical legal area. By concentrating on the distinct developments and challenges in competition law within the GCC, this presentation will aim to offer insightful perspectives to the audience, as the region's initially nascent competition law framework is currently experiencing significant momentum and evolution.

Significance of Competition Law in the GCC

The GCC, encompassing Bahrain, Kuwait, Oman, Qatar, Saudi Arabia, and the United Arab Emirates, is experiencing significant legal transformations, particularly in competition law. These changes are driven by the region's economic diversification and integration into the global economy. The evolving landscape of competition law in the GCC, marked by the introduction of innovative regulations and robust enforcement mechanisms, offers a distinctive opportunity for the audience to deepen their understanding of how competition law is applied within the region.

Turkey's Interest in GCC's Competition Law Developments

For Turkey, an emerging economic powerhouse straddling Europe and Asia, understanding the complexities of competition law in the GCC is not just an academic pursuit but a practical necessity. As Turkish businesses seek to expand in the GCC, knowledge of the local legal landscape, including competition law, becomes essential.

Adapting to Digital Economies and E-Commerce

A significant aspect of our presentation will be the adaptation of competition law in the GCC to the challenges posed by digital economies and e-commerce. These sectors are growing rapidly, bringing new issues like digital monopolies and online consumer protection into focus. Turkey, with its own digital market aspirations, stands to gain valuable insights from the GCC's regulatory strategies and responses.

Comparative Analysis with Turkey's Competition Law

The GCC countries are reforming their competition laws to tackle modern economic challenges, from market monopolization to consumer rights. This presentation will also delve into these legislative changes. This presentation will provide an in-depth comparative analysis with Turkey's competition law.

Balancing Market Competitiveness and Consumer Interests

Central to competition law is the delicate balance between fostering a competitive market and protecting consumer interests. The presentation will also explore how the GCC's evolving approach impacts market fairness and consumer

		<p>welfare and how this differs from established competition law legislations.</p> <p>Conclusion</p> <p>In summary, this presentation on "<i>Emerging Trends and Challenges in Competition Law in the GCC</i>" is designed to offer a comprehensive and insightful exploration of a legal field of growing importance to Turkey. It will empower Turkish legal practitioners, academics, and business leaders with a deeper understanding of GCC's competition law, enriching their ability to make well-informed decisions and develop strategic approaches within Turkey's evolving legal and economic landscapes. We believe that this exchange of knowledge would not only be beneficial for grasping current trends but also vital for anticipating future developments in the realm of international competition law.</p>
30.	Paylaşım Platformlarının Rekabet Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi	<p>"Paylaşım" insanlık tarihinde çok eski bir kavram olmakla birlikte dijitalleşme sürecinde yaşanan gelişmeler ve insanların iş, yaşam ve tüketim alışkanlıklarının değişmesi karşısında kişilerin sosyal çevrelerinin sınırlarını aşarak ekonomik bir faaliyete dönüşmüş, arz ve talep "paylaşım platformları" aracılığıyla kolaylıkla buluşur hale gelmiştir. İnsan emeği ve diğer kaynakların denkler arasında ("<i>peer-to-peer</i>"), genellikle mülkiyet devri olmaksızın, önceki kullanıcıların yorum ve geri dönüşlerinin sağladığı güvene dayalı olarak el değiştirmesi bu platformların temel özellikleri olarak ortaya çıkmıştır. "Mülkiyet" yerine "kullanım"a dayanan paylaşım/iş birliği ekonomisi modeli ("<i>collaborative/sharing economy</i>") özellikle ulaşım (örneğin Uber, BlaBlaCar) ve konaklama (örneğin Airbnb) alanlarında öne çıkmış, büyük bir hızla yaygınlaşmıştır⁴³.</p> <p>Başta işlem maliyetlerinin önemli ölçüde azaltılması ve âtil durumdaki kaynakların önemli giriş engelleri bulunmaksızın ekonomiye kazandırılması vesilesiyle kaynakların verimli tahsisi olmak üzere, paylaşım platformlarının önemli etkinlik kazanımları yarattığı kabul edilmektedir. Tüketicilere düşük fiyatlar ve geniş tercih imkânlarının sunulmuş olması, bazı tüketicilere esnek koşullar içinde ilave gelir elde etme imkânı yaratılması, çevreye verilen zararların azaltılması (araba paylaşımı örneğinde olduğu gibi), alım gücü düşük kesime mal ve hizmetlere erişim imkânı sunulması gibi faydalar özellikle dikkat çekmektedir. Hızla büyümeleri ve bir süre hukuken bir tür "gri alan"da faaliyet göstermeleri nedeniyle dünya genelinde platform hizmet sağlayıcılarına ilk tepkiler geleneksel hizmet sağlayıcılarından (taksiler, oteller, bankalar gibi) gelmiş, birçok ülkede davranışlarının haksız rekabet teşkil ettiği</p>

⁴³ Bazı istatistikler için bkz. https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/services/collaborative-economy_en; <https://www.statista.com/statistics/831104/revenue-growth-of-the-global-sharing-economy-platform/>. Tüm tahminler, bu modelin önümüzdeki yıllarda daha da büyük bir hızla büyüyeceğini ortaya koymaktadır.

		<p>gerekeciyle platformlara davalar açılmıştır. Ayrıca paylaşım platformları özelinde iş ve vergi hukukuna ilişkin çeşitli sorunlar doğmuş, çevresel faydalarının beklenen şekilde olmadığına (özellikle toplu taşıma araçlarının kullanımının azaltılmasına sebep olduğuna ilişkin veriler ışığında) ve bazı ayrımcı uygulamaların yapıldığına ilişkin veriler ortaya çıkmıştır. Konunun rekabet hukukunun ilgi alanına girmesi, pazar yapılarında hızlı ve önemli bir değişim yaratması, platformların geleneksel hizmet sağlayıcıları devralmaya başlaması, platformlarda faaliyet gösterme şartlarına yönelik bazı uygulamalar ve platform hizmet sağlayıcılarının kendi mal veya hizmetleriyle platformda faaliyet göstermesi sebepleriyle gerçekleşmiştir. 2015 yılından itibaren konuyla ilgili ilk kararlar çıkmaya, ilk yasal metinler ortaya konulmaya başlamıştır. Her platformun kendi koşullarında değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamakla birlikte bazı temel değerlendirme ölçütleri tespit eden “A European Agenda for the Collaborative Economy”⁴⁴ özellikle dikkat çekicidir. Yakın geçmişte AB’de çoğu paylaşım platformunun faaliyet alanı DMA ve DSA’in kapsamına dahil edilmişse de henüz hiçbir paylaşım platformu eşik beklisi statüsünde değerlendirilmemiştir.</p> <p>Çalışmamızın konusunu, diğer dijital platformlar kadar üzerinde durulmasa da önemli sorunlar doğurma potansiyeli olan “paylaşım platformları”nın rekabet hukuku özelinde doğurabileceği sorunlar oluşturmaktadır. Her bir platformun iş modeli ve yapısının birbirinden farklı olması, tüm paylaşım platformları için geçerli olabilecek sonuçlara varmayı engellemekteyse de, konuyla ilgili bazı temel prensiplerin geliştirilmesinin mümkün ve gerekli olduğundan hareketle, bu çalışmada temel sorunlara ilişkin çözüm önerilerinde bulunulacaktır. Bu bağlamda, öncelikle, paylaşım platformları ile mal/hizmet sağlayıcılar arasındaki ilişkinin rekabet hukuku kapsamında bulunup bulunmadığı ele alınacak, daha sonra ilgili pazar(lar) tanımlanarak bu pazar(lar)ın başlıca özellikleri incelenecektir. Ardından platformlar ile mal ve hizmet sağlayıcılar arasındaki ilişki rekabet hukuku bakımından nitelendirilecek ve doğabilecek rekabet hukuku sorunları değerlendirilecektir. Ayrıca paylaşım platformlarının tek taraflı davranışlarıyla sebep olabileceği ihlaller üzerinde durulacaktır. Potansiyel etkinlik kazanımlarının ve ciddi bir talebin varlığına rağmen ülkemizde paylaşım platformlarının gelişmesinin çeşitli nedenlerle engellendiği malûmdur. Bu açıdan, çalışmanın bir diğer amacı da konuyu Türk rekabet hukuku özelinde tartışmaya açmaktır.</p>
31.	Cloud Portability and Interoperability under the EU Data Act:	<p>Abstract</p> <p>We examine the provisions of the EU Data Act relating to cloud portability and interoperability through a joint legal and economic lens. The cloud industry is characterised by dynamic competition for the market underpinned by high</p>

⁴⁴ AB Komisyonu, COM (2016) 356.

	Dynamism versus Equivalence	<p>levels of service innovation and customisation. We find that insufficient thought appears to have been given to the potential implications of these provisions, which envisage relatively static competition between ‘equivalent’ services, pursue standardisation and unbundling and introduce mandatory contract law. We suggest that the minutiae of the definition of ‘equivalence’ are quite different from portability and interoperability rules for simple products due to feature complexity and ongoing innovation. While a certain level of portability and interoperability are natural and essential for customers, the breadth of net cast by ‘equivalence’ could yield unintended consequences that not only lead to operational challenges but even product simplification to a lowest common denominator, reducing availability of the cloud computing service variety that customers seek. Overall, we are concerned that the EU Data Act may disincentivise innovation, harm smaller providers and strengthen the position of incumbents. We propose a way forward that seeks to protect and stimulate dynamic competition and innovation in the EU market for cloud computing services.</p> <p>Presentation focus</p> <p>Despite the risk of a potentially negative ‘Brussels effect’, we find that there may be an opportunity for emerging markets such as Turkey to develop a more tailored and flexible approach. Regulation of the cloud sector represents an essential foundational layer for the flourishing and effective governance of artificial intelligence. By evaluating the merits and demerits of the prevailing EU regulatory model, we consider how to optimally calibrate the relationship between law and technology for an industry that is characterised by short-run innovation cycles. Ultimately, we remain optimistic about the emergence of market-driven solutions and underscore the capacity for emerging markets to acquire a leading position in the digital economy by fostering a well-functioning cloud infrastructure. Finally, we highlight areas that require further legal and economic research.</p>
32.	Ticaret Hukuku ve Rekabet Hukukunun Bir Kesişme Noktası: Dağıtım Sözleşmelerinde Münhasırlık Uygulamaları	<p>Sağlayıcı ile dağıtıcı arasındaki ticari ilişkiyi düzenleyen dağıtım sözleşmeleri, diğer bir deyişle dikey anlaşmalar hem 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (Rekabet Kanunu) hem de 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) kapsamındadır. Özellikle inhisar içeren dağıtım sözleşmeleri, Rekabet Kanunu’nun 4. maddesinin uygulama alanına girebilmekte ve rekabeti kısıtlayıcı bir etkisi olsa dahi 5. maddede sayılan koşulları sağlayan bir dağıtım sözleşmesi muafiyetten yararlanabilmektedir. Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Dikey Tebliğ), dağıtım sözleşmelerinde yer alan ne tür kısıtlamaların grup muafiyetinden yararlanabileceği konusunda hukuki belirlilik sağlamaktadır. Dikey Tebliğ uyarınca; sağlayıcının alıcının sözleşme konusu mal veya hizmetleri satacağı bölge veya müşterilere ilişkin kısıtlamalar getirmesi, belirli istisnai durumlar haricinde, grup muafiyetinden</p>

	<p>yararlanamamaktadır. Dikey Tebliğ’de sayılan istisnai durumlar arasında “sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanması” sayılmaktadır.</p> <p>TTK’nın 122. maddesi uyarınca acentelik ilişkisi sona erdikten sonra acenteye belirli koşulların sağlanması halinde denkleştirme talebinde bulunma hakkı tanımakta ve aynı maddenin 5. fıkrasına göre denkleştirme talebi “tek satıcılık ile benzeri diğer tekel hakkı veren sürekli sözleşme” ilişkilerine de uygulanabilmektedir. Tek satıcılık sözleşmesinin sona ermesiyle, tek satıcının oluşturduğu müşteri çevresi sağlayıcıya (veya yeni tek satıcıya) devredilebileceğinden, sağlayıcının bu müşteri çevresinden elde edeceği kazanımın denkleştirilmesi düşüncesi ile portföy tazminatı talep edilebilmektedir. Tek satıcılık sözleşmesi; “üretici (sağlayıcı) ile tek satıcı arasındaki ilişkileri düzenleyen, üreticinin mallarını belirli bir bölgede tekel şeklinde satmak üzere tek satıcıya göndermeyi üstlendiği, tek satıcının da kendisine gönderilen malların sürümünü artırmak için kendi adına ve hesabına satış faaliyetinde bulunduğu, sürekli borç ilişkisi niteliğinde isimsiz bir sözleşme” olarak tanımlanabilir⁴⁵. Dolayısıyla tek satıcılık sözleşmesi için “tekel hakkı” önemli bir unsurdur. TTK’nın 112/5 maddesinde yer alan “benzeri diğer tekel hakkı veren sözleşmeler” ifadesinin ne gibi sözleşme ilişkilerini kapsadığı ise belirlenmemiştir. Diğer yandan dağıtıcıya, Dikey Tebliğ anlamında, münhasır bir bölge veya münhasır müşteri grubu tahsis edilmiş olması, sınırsız olarak “tekel şeklinde satmak” hakkı vermediği söylenebilecektir. Zira Dikey Tebliğ, münhasır bölge veya münhasır müşteri grubu tahsis ederek dağıtıcıyı diğer dağıtıcıların rekabetinden mutlak olarak korumamaktadır. Şöyle ki örneğin başka dağıtıcıların aynı bölgeye veya aynı müşteri grubuna pasif satış yapması yasaklanamaz. Ek olarak, bir dağıtıcının müşterisinin yeniden satış yapacağı bölge veya müşteri grubu sınırlandırılmaz. Bu koşullar altında Dikey Tebliğ’in muafiyet kapsamında saydığı bölge ve müşteri grubu sınırlamalarının, “tekel hakkı” sağlayıp sağlamadığı konusunda belirsizlik olduğu söylenebilir. Bu durum, Dikey Tebliğ’e uyumlu bir dağıtım sistemi oluşturan sağlayıcıların, ileride TTK 122/5 maddesi uyarınca denkleştirme talebi ile karşılaşma ihtimallerinin hangi ölçüde olduğunu incelemeye değer kılmaktadır.</p> <p>Bu bildiri kapsamında, Dikey Tebliğ uyarınca bir dağıtıcıya münhasır bir bölge veya müşteri grubuna aktif satış yapma yetkisi veren bir dağıtım sözleşmesinin, TTK’nın 122/5 maddesi uyarınca “tek satıcılık veya benzeri diğer tekel hakkı veren sözleşmeler” kapsamında olup olmadığı ve sağlayıcının münhasır bölge/ müşteri grubu belirlemesi durumunda denkleştirme talebi ve buna bağlı portföy tazminatı riski alıp almadığı tartışılacaktır. Bu doğrultuda, TTK’da yer alan</p>
--	---

⁴⁵ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi’nin 28.09.2016 tarihli 2016/5707 E., 2016/12723 K. sayılı emsal kararı

		tek satıcılık ve tekel hakkı kavramlarının yargı kararları ve doktrinde ele alınışı ile Rekabet Kanunu, Dikey Tebliğ ve Rekabet Kurulu kararları ile ilişkisi incelenecektir.
33.	Halka Arzların Birleşmeler ve Devralmalar Kapsamında Rekabet Kurulu Tarafından Denetlenmesi	<p>Ülkemiz başta olmak üzere tüm dünya genelinde ürün ve hizmet piyasalarında faaliyet göstermekte olan şirket sayısı her geçen gün artmaktadır. Şirketler öncelikle kendi faaliyet göstermekte olduğu piyasalarda yer edinmeye çalışmakta, ardından daha çok kar elde edebilmek, tüketicilere daha iyi hizmet verebilmek, büyüebilmek ve küresel çapta faaliyet gösterebilmek gibi çeşitli amaçlarla finansman kaynağı arayışına girmektedir. Şirketler arasındaki birleşme ve devralma işlemlerinin önemi bu aşamada kendini göstermeye başlamaktadır. Zira şirketler, birleşmeler ve devralmalar aracılığıyla hem finansal kaynaklarını hem de iş gücü kapasitelerini arttırarak faaliyet gösterdikleri piyasalarda daha hızlı büyüme ve güçlenme imkânı elde etmektedir. Böylelikle alınan ürün ve hizmetlerin kalitesi artmakta ve tüketiciye daha uygun fiyatlar ile ürün ve hizmet sunma imkânı elde edilebilmektedir. Ayrıca şirketler ar-ge ve inovasyon gibi alanlar için daha çok finansman kaynağı ayırma fırsatı bulabilmektedir.</p> <p>Şirket hisselerinin sermaye piyasalarında halka arz edilerek satışa çıkarılması, şirkete finansman kaynağı getirilebilmesi adına tercih edilen önemli yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Şirketlerin sermaye ihtiyaçlarının dış borçlanma yapılmaksızın karşılanması, yastık altı birikimlerin değerlendirilmesi, sermaye piyasalarına derinlik kazandırılması ve sermayenin tabana yayılması halka arzlar aracılığıyla gerçekleştirildiğinden Rekabet Kurulu ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun halka arzlarla ilişkin denetimi son derece önem arz etmektedir. Halihazırda 2023 yılına ait Sermaye Piyasası Kurulu Faaliyet Raporu henüz yayınlanmamış olsa da çok sık olarak halka arz gong törenlerinin yapıldığı ve Borsa İstanbul'da yatırımcı sayısının rekor seviyelere ulaştığı görülmektedir.</p> <p>Halka arzların Rekabet Kurulu tarafından denetlenmesinin özünde 2010/4 Sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in 7. maddesi ile belirlenen ciro eşiklerinin aşılması ve kontrolde kalıcı değişiklik meydana gelmesi yatmaktadır. Bu nedenle Rekabet Kurulu'nun iznine tabi olan ancak izin alınmaksızın gerçekleştirilecek halka arz işlemleri ilgili pazardaki rekabeti olumsuz etkileyebilecek ve Borsa İstanbul'daki yatırımcıları doğrudan ve dolaylı olarak zarara uğratabilecektir.</p> <p>Serbest piyasa ekonomisinin denetlenmesi, piyasalardaki etkin rekabetin ve Borsa İstanbul'da yatırımcıların korunması bakımından Rekabet Kurulu ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından halka arzların denetlenmesi zorunludur. Bu tebliğ kapsamında halka arz, borsada satış ve aracı kurumlar gibi sermaye piyasası hukukuna dair çeşitli kavram ve</p>

		tanımlara da değinilecek ve halka arzlarla ilişkin Rekabet Kurulu tarafından gerçekleştirilen denetim incelenecektir.
34.	Türkiye Bira Pazarının Rekabet Hukuku ile İmtihanı	<p>ÖZET</p> <p>Rekabet Kurulunun bira sektörü oyuncuları hakkında aldığı kararların, pazarın yapısı ve dinamiklerini önemli ölçüde etkilediği ve bu müdahalelerin pazarın geleceğini şekillendirdiği gözlenmiştir. Bu kapsamda işbu makalede, Türkiye bira pazarı, Rekabet Kurulunun konuya ilişkin kararları ışığında kapsamlı biçimde ele alınacaktır. Makale kapsamında özellikle son 20 yıl boyunca duopol pazardaki iki önemli oyuncu olan Anadolu Efes ve Türk Tuborg'a odaklanan kararlar incelenecektir. Bu kapsamda, öncelikle Anadolu Efes'e tanınan muafiyetler ve bu muafiyetlerin geri alınması sürecine dair detaylı bir inceleme sunulacaktır. Ardından, Anadolu Efes'e getirilen "dolap kuralı" ve buna ilişkin istisnalara yönelik Kurul kararı irdelenecektir. Akabinde, Türk Tuborg'a tanınan muafiyet ve bu muafiyetin uygulandığı dönem boyunca pazardaki değişim ile Türk Tuborg ile Anadolu Efes'in paylarında yaşanan oransal değişimlere odaklanarak ayrıntılı bir analiz sunulacak, Türk Tuborg'un muafiyetinin geri alındığı karar incelenecektir. Ek olarak, makalemizde Kurul'un Anadolu Efes hakkında yürüttüğü çeşitli önaraştırma ve soruşturmalar; Anadolu Efes'in Ekomini projesi kapsamında yapılan incelemeler ve muafiyet kararları; fikri mülkiyet hukuku hakkında tartışmaları da içerecek şekilde Tekel Birası'nın devrine ilişkin karmaşık süreç; ve Migros'un Anadolu Grubu tarafından devralınması ile daha sonra Tesco Kipa'nın Migros tarafından devralınması işlemleri kapsamında Kurul'a sunulan biraya ilişkin taahhütler ele alınarak rekabet hukukunun Türkiye bira pazarındaki rolü ve Kurul'un pazara müdahaleleri incelenecektir. Makale, rekabet kurulu kararlarının bira pazarı üzerinde meydana getirdiği etkilere ve pazarın değişiminde oynadığı role dair yorumlarımızı içeren bir bölümle tamamlanacaktır.</p> <p>Anahtar Kelimeler: Bireysel Muafiyet, Bira Sektörü, Değişen Pazar Yapıları, Muafiyetin Geri Alınması.</p>
35.	Dikey Seviyedeki Fiyat Takip Mekanizmasının Rekabet Hukuku Bakımından İncelenmesi	<p>ÖZET</p> <p>4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi uyarınca, mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi hukuka aykırı ve yasaktır. İşbu ihlal türü, "yeniden satış fiyatının tespiti ("YSFT") olarak adlandırılmaktadır. Son zamanlarda rekabet otoritelerinin kararlarına sıklıkla yansıyan YSFT uygulamaları, doğrudan veya dolaylı şekilde gerçekleşebilmektedir. YSFT uygulamasına giden yolda pekiştirici bir etkisi olan fiyat takibi mekanizması teşebbüslerin sıklıkla başvurduğu bir uygulamadır. Fiyat takibinin hangi koşullarda YSFT ihlali teşkil ettiğinin somut olayın özelliklerine göre belirlenmesi gerekmektedir. Zira, fiyat takip mekanizmasına başvuru her durumda YSFT</p>

		<p>ihlalinin var olduğu sonucuna ulaşamayacaktır. Bahsi geçen mekanizma, teşebbüslerin meşru ticari faaliyetleri kapsamında da uygulama alanı bulabilmektedir.</p> <p>Rekabet Kurulu'nun ve yabancı rekabet otoritelerinin kararları, fiyat takibi mekanizmalarının hangi durumda ihlal niteliğinde olduğunu belirlenmesi bakımından yol göstericidir. Teşebbüslerin pazardaki konumu, pazar gücü, fiyat takibi yapmaktaki amaçları ve ilgili pazarın kendine özgü özellikleri ihlal değerlendirmesinde dikkate alınması gereken önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Fiyat takip mekanizmasının uygulandığı durumlarda YSFT ihlalinin gündeme gelmemesi için bahsi geçen uygulamalar dikkatlice değerlendirilmelidir ve hukuki sınırlamalara uygun şekilde yürütülmelidir.</p>
36.	Son Pişmanlık Neye Yarar: Topla - Dağıt Kartellerindeki Araçların Suçu Neydi?	<p>Türk Rekabet Kurulu'nun topla-dağıt karteline ilişkin ilk kararı olan <i>Perakende I</i>⁴⁶ ve takibinde verilen <i>Perakende II</i>⁴⁷ kararlarında uygulanan teoriye yönelik tartışmalardan biri de şüphesiz topla-dağıt kartelinde "<i>hub</i>" veya "<i>aracı</i>" olarak nitelendirilen, alt veya üst pazardaki kartelin kurulmasına ve/veya sürdürülmesine aracılık ettiği veya bunu kolaylaştırdığı tespit edilen teşebbüsler bakımından yapılan ihlal tespiti ve buna istinaden verilen idari para cezası olmuştur.</p> <p>İlk olarak, bu kararların Kurul'un yaklaşık aynı dönemde aldığı ancak ihlal tespitinde bulunmadığı <i>Sunny I</i>⁴⁸ ve <i>Sunny II</i>⁴⁹ ile kararlarındaki dolaylı bilgi değişimine aracılık bakımından benimsenen yaklaşımlardaki farklılıkların ortaya konulması gerektiği değerlendirilmektedir.</p> <p>Daha sonrasında, <i>Perakende I & II</i> kararlarında aracı olarak nitelendirilen ve cezalandırılan teşebbüslerin bazılarının hem topla-dağıt kartelinden hem de yeniden satış fiyatının belirlenmesinden ("YSFB") dolayı iki ayrı idari para cezası uygulanması tartışma konusudur. OECD'nin 12 Aralık 2019 tarihli topla-dağıt aranjmanlarına ilişkin ülkelerin katkılarına içeren notunda⁵⁰ birçok ülkenin rekabet hukuku rejimi bakımından da belirtildiği üzere, topla-dağıt ile YSFB uygulamaları arasındaki çizgi oldukça belirsizdir. Bu noktada, her ne kadar Rekabet Kurulu'nun ilgili</p>

⁴⁶ *Perakende I*, 28.10.2021, 21-53/747-360

⁴⁷ *Perakende II*, 15.12.2022, 22-55/863-357

⁴⁸ *Sunny I*, 18.05.2022, 22-23/371-156

⁴⁹ *Sunny II*, 05.01.2023, 23-01/12-7.

⁵⁰ [https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WD\(2019\)79/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WD(2019)79/en/pdf)

kararlarında YSFB uygulamalarının topla-dağıt karteline taraf perakendecilerden farklı perakendecilere yönelik olduğu görülse de, her iki ihlalde de tedarikçilerin nihai amacının yeniden satış fiyatlarını belirlemek olduğu ve dolayısıyla, iki ayrı para cezasına çarptırılmaları *ne bis in idem* ilkesine aykırılık teşkil ettiği tartışılabilecektir.

Bir diğer husus ise, araçların topla-dağıt karteli kapsamında değerlendirilen eylemlerinin gerek Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmeliği ("**Ceza Yönetmeliği**") ve Kartellerin Ortaya Çıkarılması Amacıyla Aktif İşbirliği Yapılmasına Dair Yönetmeliği'ndeki ("**Pişmanlık Yönetmeliği**") "*kartel*" tanımının dışında kalması ve bunun hukuki güvenlik ilkesine aykırılık teşkil edebileceğidir. Burada özellikle ilgili kararların verildiği tarih itibarıyla aracı sıfatını haiz olduğu değerlendirilen teşebbüslerin Pişmanlık Yönetmeliği'ne başvuru haklarının olup olmadığındaki belirsizlikten kaynaklı hak kaybı tartışılabilecektir. Nitekim 28 Eylül 2023 tarihinde Rekabet Kurumu'nun sitesinde kamuoyu görüşüne sunulan Pişmanlık Yönetmeliği Taslağı ile kapsama alınması planlanan "*kartel kolaylaştırıcısı*" tanımı ve bunlara cezadan bağışıklık ve indirimler tanınması da geriye yürümezlik ilkesi gereği bu hak kaybının bir göstergesi olarak addedilebilecektir.

Yine *Perakende I ve II* kararlarında perakendeciler arasındaki koordinasyona aracılık etmekten cezalandırılan araçlar, perakendecilerle birlikte ve eşit derecede tutulmasının cezaların şahsiliği ve hakkaniyet ilkeleri çerçevesinde tartışmalı olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim öncelikle ilgili kararlarda da atıf yapılan Avrupa Komisyonu'nun *AC-Treuhand* dosyalarında⁵¹ kartelistlere uygulanan idari para cezası sembolik tutarlardayken, Kurul'un topla-dağıt kartellerindeki araçlara uygulanan idari para cezaları kartelistlerle eş orandadır. İlâveten, yine Kurul'un aracılık faaliyetlerine dair değerlendirmesinde esas aldığı *Denetim Firmaları* kararında⁵² da yapı denetim firmaları arasındaki işbirliğini kolaylaştıran Duru Bilişim bakımından yapılan ihlal tespiti ve uygulanan cezada Kabahatler Kanunu'ndaki iştirak rejimi esas alınırken, ilgili dosyalarda bu yönde bir değerlendirme yapılmamış olması da tartışmaya değerdir.

Neticede, topla-dağıt kartellerindeki araçların eylemleri bakımından uygulanması gereken ceza rejimi bu eylemlerin gerek YSFB ile aynı amaca hizmet eden bir eylem niteliğinde olabilmesi, gerek kartel tanımına uymaması, gerekse de anayasa ile güvence altına alınan hukuk devleti ilkesinin unsurlarına göre cezalandırılması gerekliliği çerçevesinde ele alınacaktır.

⁵¹ Avrupa Komisyonu, Case COMP/E-2/37.857– Organic Peroxides, 10 Aralık 2003; COMP/38589 – HEAT STABILISERS, 11 Kasım 2009.

⁵² *Denetim Firmaları*, 02.12.2013, 13-67/929-391

37.	Konut Dokunulmazlığı ve Rekabet Otoritelerinin Yerinde İnceleme Yetkisi Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme	<p>İnsan hakları, hukukun neredeyse her alanına etki etmekte; hukukun tüm aktörleri insan hakları hukukunda yaşanan gelişmeleri bir biçimde dikkate almaya mecbur kalmaktadır. Bu noktada ulusal ve uluslararası pozitif insan hakları hukukunda yaşanan gelişmelerin takibi uygulamacılar açısından önem arz etmektedir.</p> <p>İnsan hakları hukukunun rekabet hukukuna yansımaları geniş bir perspektifte ele alınabileceği gibi hak temelli yahut insan hakkı yargısınca verilen kararlar temelli de ele alınabilir. Tebliğimiz kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi'nin yakın tarihli Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. Başvurusu kararı⁵³ da dikkate alınarak konut dokunulmazlığı ve rekabet otoritelerinin yerinde inceleme yetkisi meselesinin ele alınması planlanmaktadır.</p> <p>BÖLÜM I. Genel Olarak Rekabet Hukuku ve İnsan Hakları</p> <p>Bu bölümde pozitif insan hakları hukukunun rekabet hukukuna yansımaları; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa Birliği Temel Hakları Şartı ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası özelinde ele alınacaktır. Dolayısıyla bölüm kapsamında özel yaşamın gizliliği, adil yargılanma hakkı, iyi idare hakkı gibi temel hak ve özgürlüklerin rekabet hukuku ile kesişim alanının açıklanması planlanmaktadır. İlgili ulusal ve uluslararası düzenlemelerin incelenmesiyle oluşturulacak genel çerçeve akabinde konut dokunulmazlığı hakkının rekabet hukukuna yansımaları yerinde inceleme özelinde ele alınacaktır.</p> <p>BÖLÜM II. Konut Dokunulmazlığı ve Rekabet Hukukunda Rekabet Otoritelerinin Yerinde İnceleme Yetkisi</p> <p>Bu bölümde rekabet otoritelerinin yerinde inceleme yetkisi ile konut dokunulmazlığı hakkı arasındaki ilişki güncel mahkeme kararları ışığında irdelenecektir. Her ne kadar Türk hukukçuları açısından mesele Anayasa Mahkemesi'nin 2019/40991 Başvuru numaralı 23.3.2023 tarihli kararı ile gündeme gelse de söz konusu karar öncesinde bu husus Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa Birliği Adalet Divanı içtihadında tüzel kişilerin konut dokunulmazlığı meselesi kapsamında ele alınmış; konuya ilişkin temel ilkeler içtihat eliyle oluşturulmuştur.</p> <p>Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. Başvurusu kararında her ne kadar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Société Colas Est ve diğerleri/Fransa⁵⁴ kararına atıf yapılmak suretiyle konut kavramının yönetim ofislerini, şubeleri ile diğer</p>
-----	--	--

⁵³ Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi, *Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. Başvurusu*

⁵⁴ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, *Société Colas Est ve diğerleri/Fransa*, Başvuru No 37971/97, 16 Nisan 2002.

		<p>işyerlerini de kapsayacak şekilde ele alınabileceği ifade edilse de genel çerçevede tüzel kişilerin ve bilhassa ticari şirketlerin insan haklarına özne olup olmadığı meselesi⁵⁵, özel olarak da konut dokunulmazlığı hakkı çerçevesinde tüzel kişilerin hak özneliği meselesi üzerinde durulması gereken bir noktadır. Bu noktada Bölüm II kapsamında öncelikli olarak rekabet otoritelerinin yerinde inceleme yetkisi kısaca ele alınacak, akabinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadı ışığında konut dokunulmazlığı hakkına tüzel kişilerin ve ticari şirketlerin hak öznesi olup olamayacakları içtihadın evrimi ışığında ele alınacaktır. (A) Sonrasında Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın içtihadı ele alınacak, başta Deutsche Bahn kararı⁵⁶ olmak üzere Komisyon'un yerinde inceleme yetkisi ile konut dokunulmazlığı hakkı perspektifinde incelenecektir. (B) Konuya ilişkin olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa Birliği Adalet Divanı içtihadınca oluşturulan temel prensipler ele alındıktan sonra konuya ilişkin olarak Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. Başvurusu kararı doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru içtihadı incelenecek, bu alanda yaşanacak muhtemel sonuçlar ile tebliğimiz sonuçlandırılacaktır. (C)</p>
38.	Birleşme ve Devralmaların Kontrolünde Bir Yetki Meselesi: Teknoloji Teşebbüsü Tanımının Sınırları	<p>Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'de ("2010/4 Sayılı Tebliğ") Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ ("Tadil Tebliği") 4 Mart 2022 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmış ve Tadil Tebliği 4 Mayıs 2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Tadil Tebliği'nin hayatımıza kazandırdığı en temel değişikliklerden bir tanesi de yoğunlaşma denetimi rejiminde "teknoloji teşebbüsü" kavramı olup, 2010/4 sayılı Tebliğ'in ek 4(1)(e). maddesine göre bu kavram " <i>dijital platformlar, yazılım ve oyun yazılımı, finansal teknolojiler, biyoteknoloji, farmakoloji, tarım kimyasalları ve sağlık teknolojileri alanlarında faaliyet gösteren teşebbüsleri veya bunlara ilişkin varlıkları</i>" ifade etmektedir. Buna paralel olarak Tadil Tebliği, Türkiye coğrafi pazarında faaliyet gösteren veya ar-ge faaliyeti olan ya da Türkiye'deki kullanıcılara hizmet sunan bahse konu teknoloji teşebbüslerinin devralınmasına ilişkin işlemlerde 2010/4 sayılı Tebliğ'de belirtilen iki yüz elli milyon TL eşiklerinin aranmayacağını belirlemiştir.</p> <p>Tadil Tebliği'nin gerekçesine bakıldığında bahse konu düzenlemelerin temel gerekçesinin anılan teşebbüslerin "öldürücü devralmalara" (<i>killer acquisitions</i>) konu edilmesinin önüne geçilmesi olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, Rekabet Kurulu'nun ("Kurul") teknoloji teşebbüslerine yönelik geçmiş tarihli kararları ışığında geçtiğimiz 1.5 senelik sürede hangi teşebbüslerin teknoloji teşebbüsü kavramına dahil olacağına yönelik Kurul ile uygulamacılar</p>

⁵⁵ Marius Emberland, *The Human Rights of Companies*, 1. Baskı, New York: Oxford University Press, 2006. Ayrıca konuya ilişkin detaylı bir inceleme için bkz. Salih İnan, "*Şirketler ve İnsan Hakları: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru Kararları Işığında Şirketlerin Temel Hak ve Hürriyetleri*", Galatasaray Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2023.

⁵⁶ Avrupa Birliği Adalet Divanı, C-583/13 P, Case Deutsche Bahn, 18 Haziran 2015.

		<p>arasında net bir görüş birliği oluşmadığı anlaşılmaktadır. Örneklendirmek gerekirse, Kurul'un 15.09.2022 tarih ve 22-42/625-261 sayılı <i>Berkshire Hathaway</i> kararında Kurul, ilgili hedef teşebbüsün "finansal teknolojiler" alanında faaliyet gösterip göstermediğini ve dolayısıyla teknoloji teşebbüsü olup olmadığını değerlendirirken hedefin Türkiye'de herhangi bir alanda ve dünyada ise herhangi bir coğrafi pazarda teknoloji teşebbüsü kapsamına girebilecek alanda faaliyet göstermesinin yeterli olacağı değerlendirmiştir. Görüldüğü üzere, 2010/4 sayılı Tebliğ'in 7.2 maddesinin uygulamasındaki belirsizliklerden sadece bir tanesi bile ancak aylar sonra verilen bir karar aracılığıyla netleştirilmiştir. Bu durum hem Rekabet Kurumu ("Kurum") hem de uygulamacılar nezdinde gerçekten öldürücü devralma olarak tanımlanabilecek işlemlerin yakalanması ihtimalini düşürmekte ve aynı zamanda usul ekonomisine de hem Kurum hem de taraflar nezdinde zarar vermektedir.</p> <p>Nitekim 1.5 yılın sonunda hala bazı teşebbüs faaliyetlerinin teknoloji teşebbüsü kavramına dahil olup olmayacağı konusunda belirsizlikler yaşanmaktadır. Bunun başlıca sebepleri arasında öncelikle teknoloji teşebbüsü tanımının kapsamını çizebilecek bir kılavuzun bulunmaması değerlendirilebilecektir. İkinci olarak Kurul, önüne gelen bazı devralma bildirimlerinde taraflarca teknoloji teşebbüsü olarak tanımlanan hedefin faaliyetlerini teknoloji teşebbüsü için yeterli görmez ve 2010/4 sayılı Tebliğ ışığında ilgili ciro eşikleri de aşılmıyor ise işlemin bildirim tabi olmadığını değerlendirmektedir. Bu senaryoda Kurum herhangi bir gerekçeli karar yayınlamadığından, uygulamacılar ve kamuoyu tarafından Kurul'un teknoloji teşebbüsü kavramına dair yaptığı değerlendirme ve bakış açısı gözlemlenememektedir. Bu durum, teknoloji teşebbüsü kavramının sınırlarının daha net bir şekilde çizilmesi ihtiyacını ortaya koymaktadır.</p> <p>Tüm bu açıklamalar çerçevesinde teknoloji teşebbüsü kavramının sınırlarının belirlenmesinde şu an için yegane kaynağın Kurul'un bugüne kadar yayınladığı gerekçeli kararlar olduğu söylenebilecektir. Bu kapsamda, kaleme almayı öngördüğümüz tebliğ kapsamında, (i) 4 Mayıs 2022 tarihinden itibaren geçmiş tarihli teknoloji teşebbüsü kavramına ilişkin Kurul kararlarını inceleyerek kavramın sınırları irdelenecek, (ii) Kurul'un mevcut değerlendirme yapısının fiiliyatta "öldürücü devralmaları" hedefleyip hedefleyemediği değerlendirilecek ve (iii) bahse konu sınırların çizilebilmesi adına alınabilecek aksiyonlar tartışılacaktır.</p>
39.	İştiraklerin İhlallerinden Her Daim Ana Şirket mi	Rekabet hukuku ihlalleri nedeniyle ana şirketlerin ve iştiraklerinin hangi şartlar altında sorumlu olacakları geçmişten

Sorumludur?	<p>günümüze gelen önemli tartışmalardan biridir. Buna yönelik olarak, çeşitli otoriteler tarafından ana şirketlere ve iştiraklere sorumluluk atfedilebilmesi için belirli kriterler belirlenmiş⁵⁷ ve bazı karineler öngörülmüş⁵⁸ olmasına karşın henüz ortak bir anlayış bulunmamaktadır. Bu kapsamda, sorumluluk atfına yönelik yaklaşım farklılığı çerçevesinde bir tartışma yürütülecektir.</p> <p>AB uygulamasında ana şirketin iştirak ihlallerinden kaynaklanan sorumluluğu, 1972 yılında ABAD'ın ICI kararında ilk defa tartışılmış ve iştirak ile ana şirketin ekonomik bütünlük teşkil ettiği kanaatine varıldığında ana şirkete sorumluluk atfedilebileceğine karar verilmiştir.⁵⁹ Daha sonraki AEG-Telefunken kararında, sorumluluk atfedilebilmesi için ana şirketin iştirak üzerinde belirleyici etki uygulandığının kanıtlanması gerektiği tespit edilmiştir.⁶⁰ Stora kararında ise ana şirketin yavru şirket üzerinde belirleyici etki sağladığı kabulü şeklinde bir tip karine getirilerek yavru şirketin ihlalinin ana şirkete atfedilebileceği öngörülmüştür.⁶¹ Son olarak, Akzo Nobel kararında %100 mülkiyet karinesi getirilmiş ve aksinin ispatlanması çok zorlaştırılmıştır.⁶² Bu içtihat oldukça tartışmalı olmakla birlikte, karine ve beraberinde getirdikleri de halihazırda var olan tartışmaları arttırmıştır.</p> <p>CAT'ın yakın tarihli Allergan kararında⁶³ ise ana şirketin, iştirakin üzerinde belirleyici etki uygulamadığı durumlarda sorumlu olmayacağı tespiti CMA'in bu konuya yönelik bakış açısına⁶⁴ bir tezatlık yaratmaktadır. İhlali gerçekleştiren iştirakin ana şirketini ihlal öncesi devralan bir teşebbüsün, bu devralma sırasında iştiraki işleminden ayrışması tutması sonucu, iştirak üzerindeki kontrol kriterine göre sorumluluk atfedilip atfedilmemesiyle ilgili CMA ve CAT görüş ayrılığı</p>
-------------	---

⁵⁷ Bu kriterler şu şekildedir: İştirak ile ana şirketin ekonomik bütünlük teşkil ettiği durumlarda ana şirkete sorumluluk atfedilebilir (Imperial Chemical Industries Ltd. v Commission, C-48-/69; Kurul'un 17.11.2012 tarihli ve 11-57/1510-538 sayılı Kırmızı Et kararı). Ana şirket, iştirak üzerinde belirleyici etkiye sahipse ana şirkete sorumluluk atfedilebilir (AEG-Telefunken v. Commission, Case 107/82 P 3155). Ana şirket, iştirak üzerinde belirleyici etki uygulamıyorsa ana şirkete sorumluluk atfedilemez (Allergan PLC and others v CMA, C. 1407/1/12/21). Ana şirket, iştirakin sahibi ise ana şirkete sorumluluk atfedilebilir (Hyrocortisone Decision, C. 50277). Ana şirket sorumluluk atfedebilmek için ana şirket ile iştirakinin ekonomik bütünlük içerisinde bulunması yeterli olmaz (Kurul'un 23.09.2010 tarihli ve 10-60/1274 sayılı Citroen Bayileri kararı).

⁵⁸ Bu karineler şu şekildedir: Ana şirketin yavru şirket üzerinde belirleyici etki sağladığı karinesi (Stora Kopparbergs Bergslags B v Commission, C-286/98.); %100 mülkiyet karinesi, iştirakin tamamına sahip olan bir ana şirketin sorumlu olacağı karine (Akzo Nobel and Others v Commission, T-112/05).

⁵⁹ Imperial Chemical Industries Ltd. v Commission, C-48-/69.

⁶⁰ AEG-Telefunken v. Commission, Case 107/82 P 3155.

⁶¹ Stora Kopparbergs Bergslags B v Commission, C-286/98 .

⁶² Akzo Nobel and Others v Commission, T-112/05.

⁶³ Allergan PLC and others v CMA, C. 1407/1/12/21.

⁶⁴ Hyrocortisone Decision, C. 50277.

		<p>yaşamıştır. Bu görüş ayrılığı, AB'deki tartışmaların Birleşik Krallık'ta da gündemde olduğunu göstermektedir. Ülkemiz uygulamasında da iştirakin gerçekleştirdiği ihlalden ana şirketin sorumlu tutulmasında bir içtihat birliği bulunmadığı görülmektedir. Bazı kararlarda ana şirkete sorumluluk atfedilirken⁶⁵ bazı kararlarda sorumluluk atfedilmediği⁶⁶ görülmektedir. Bu yaklaşım farklılıklarının üzerinde durularak diğer otoritelerin uygulamaları ile karşılaştırmalar da ele alınacaktır. Bu kapsamda, sorumluluk atfına ilişkin farklı otoritelerin içtihatlarındaki belirlenen çeşitli kriterler tartışılacak olup güncel durumları ve bunların ülkemize yansımaları ele alınacaktır.</p> <p>İlaveten ana şirketlerin gerçekleştirdiği ihlallerden dolayı iştiraklerin hangi koşullar altında sorumlu tutulabileceği tartışılacak olup bu durumun çeşitli otoritelerin kararlarına yansımalarından örnekler verilecektir. Bunun yanı sıra, farklı ülkelerde bulunan ve ihlal gerçekleştiren ana şirketlerin ve iştiraklerin hangi şartlar altında sorumlu olacağına dair tartışmalar yürütülecektir.</p> <p>Son olarak ihlalden kaynaklanan sorumluluk belirlendikten sonra, ihlal nedeniyle teşebbüslere verilecek para cezasının nasıl hesaplandığı tartışılacaktır. Çeşitli otoritelerin kararlarında bu durumun nasıl ortaya koyulduğuna dair örnekler verilerek otoriteler arası yaklaşım farklılığı ve benzerliği ele alınacaktır.</p>
40.	Continental Can ve Towercast Kararları Işığında Eşik Altı İşlemlerin Değerlendirilmesi	<p>Bildirilebilir olmayan birleşme ve devralma işlemlerinin hâkim durumun kötüye kullanılması teşkil ettiğinden bahisle incelemeye alınıp alınamayacağı konusu Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın ("ABAD") geçtiğimiz aylarda verdiği Towercast kararı⁶⁷ ile yeni bir soluk kazanmıştır. ABAD'ın bu kararı, hâkim durumun kötüye kullanılması doktrininin birleşme ve devralma işlemleri açısından ne derece uygulanabilir olduğunun değerlendirildiği eski tarihli Continental Can⁶⁸ kararının ardından önemli bir dönüm noktası arz etmektedir. Bu kapsamda, Continental Can ve Towercast kararları ışığında bildirilebilir kabul edilmeyen birleşme ve devralma işlemlerinin Avrupa Birliği ve Türk rekabet hukuku kuralları karşısındaki durumu değerlendirilecektir.</p> <p>Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın ("ABİDA") 102. maddesi ve buna paralel olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ("RKHK") 6. maddesi ile hâkim durumun kötüye kullanılması hukuka aykırı olarak</p>

⁶⁵ Kurul'un 17.11.2012 tarihli ve 11-57/1510-538 sayılı Kırmızı Et kararı.

⁶⁶ Kurul'un 23.09.2010 tarihli ve 10-60/1274 sayılı Citroen Bayileri kararı.

⁶⁷ Case C-449/21 Towercast SASU v Autorit de la concurrence.

⁶⁸ Case 6/72 Europemballage and Continental Can v Commission.

		<p> kabul edilmiş ve yasaklanmıştır. İlgili maddelerde hâkim durumun kötüye kullanılması olarak kabul edilebilecek davranışlar tahdidi olmayan bir şekilde sayılmıştır.</p> <p> ABAD, 1973 tarihli Continental Can kararında bir birleşme ve devralma işleminin hâkim durumun kötüye kullanılması teşkil edip etmeyeceğine ilişkin değerlendirmelerde bulunmuştur. Bu karara göre, hâkim durumdaki bir teşebbüsün, ulaştığı hakimiyet derecesini rekabeti önemli ölçüde engelleyecek şekilde arttırmasını yani pazarda yalnızca kendisine bağımlı teşebbüslerin kalmasını hâkim durumun kötüye kullanılması teşkil edeceğini tespit etmiştir. Daha sonraki tarihlerde kabul edilecek ve son halini 2004 yılında alacak olan AB Birleşme Devralma Tüzüğü (“EUMR”) çıkana kadar bu karar uzun süre yol gösterici olmuş ve EUMR’ın ilk olarak 1990 yılında yürürlüğe girmesiyle bildirilebilir olmayan ve gerçekleşen işlemlere karşı hâkim durumun kötüye kullanılması tespiti yapılamayacağı kabul görmüştür.</p> <p> Towercast kararı ile ABAD, Fransız rekabet otoritesinin EUMR’ın kabul edilmesiyle ve <i>ex-ante</i> kontrol sisteminin getirilmesiyle yoğunlaşmalara ABİDA 102. maddesinin uygulanamaz hale geldiği yönündeki kararının tam tersi yönünde bir tutum benimsemiştir. Buna göre EUMR, ulusal otoriteler veya Komisyon nezdinde işlemlerin bildirilebilir olmamasının söz konusu işlemin hâkim durumun kötüye kullanılması teşkil etmeyeceği yönündeki anlayışa son vermiştir. İkincil düzenleme statüsünü haiz EUMR’ın, ABİDA’da yer alan birincil normlara kıyasla öncelikli olarak uygulanması söz konusu olamayacaktır. Bu nedenle hâkim durumun kötüye kullanılmasını düzenleyen ABİDA 102. maddesinin bildirilebilir olmayan birleşme ve devralma işlemlerine uygulanamayacağını söylemenin mümkün olmadığını belirtmektedir.</p> <p> Bu karar, geçtiğimiz yıllarda hem AB boyutu olmayan hem de ciro eşiklerinin altında kalan birleşme ve devralma işlemlerinin incelenmesinin önünü açan Illumina/Grail kararı ve takip eden Qualcomm/Autotalks ile EEX/Nasdaq Power gibi eşik altı işlemler ile birlikte düşünüldüğünde birçok yeni tartışma konusu açmaktadır. Son gelişmeler yoğunlaşmaların kontrolü rejimini teşebbüsler açısından daha belirsiz ve öngörülemez hale getirme ihtimali barındırdığından geleceğe yönelik risk analizlerinin daha dikkatli yapılması gerekecektir. Bu kapsamda, Continental Can ve Towercast kararlarının etkileri ve gelecekteki yansımaları, ABİDA 102. maddesi ve RKHK 6. maddesi kapsamında değerlendirilecektir.</p>
41.	Birleşme ve Devralmalarda Taahhütlerin İhlali Ne Zaman	2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ’in (“ Tebliğ ”) 16. maddesi Rekabet Kurulu (“ Kurul ”) tarafından izin verilmiş bir yoğunlaşma işleminin yalnızca (i) yanlış ve yanıltıcı

Yeniden İncelemeyi Tetikler?	<p>bilgiye dayanılarak karar verilmesi veya (ii) karara bağlanan şart ve yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda yeniden incelemeye konu olabileceğini belirtilmektedir.</p> <p>Bu noktada Tebliğ, şart veya yükümlülüklerin ihlali arasında bir ayırım yapmamış hatta, “Kurul, birleşme veya devralmayı yeniden incelemeye alır” demek suretiyle Kurul’a da herhangi bir takdir yetkisi bırakmış gözükmemektedir. Fakat uygulamada yanlış ve yanıltıcı bilginin işleme ilişkin yapılmış değerlendirmeyi etkilememesi durumunda işlemin yeniden incelemeye alınmadığı da olmuştur.⁶⁹</p> <p>Birleşme Devralma İşlemlerinde Rekabet Kurumunca Kabul Edilebilir Çözümlere İlişkin Kılavuz (“Kılavuz”) ise şart ve yükümlülükler aykırı davranmanın kanun bakımından hüküm ve sonuçlarının farklı olduğunu belirtmekte, Tebliğ’de öngörülen sınırı daraltmaktadır. Nitekim Kılavuz’un 92. paragrafı yükümlülüklerin ihlali durumunda izin kararının otomatik olarak hükümsüz kalacağını belirtirken “<i>buna karşılık yükümlülüklerin ihlal edilmesi halinde ise, ilgili taraflar hakkında Kanun’un 17. maddesinde öngörülen idari para cezası gündeme gelebilecektir</i>” demek suretiyle yükümlülüklerin ihlalinde yalnızca para cezasının gündeme gelebileceğini düşündürmektedir. Ne de olsa Kılavuz da “<i>şart ve yükümlülükler aykırı davranmanın Kanun bakımından hüküm ve sonuçları farklı olduğundan burada şart ve yükümlülük ayırımına dikkat çekilmelidir</i>” demektedir.</p> <p>Bu anlayışın “şart” olarak tanımlanan taahhütlerin pazar yapısını doğrudan değiştiren (ör, bir işletmenin elden çıkarılmasına yönelik olan), “yükümlülüklerin” ise bunların uygulanmasına yönelik adımları içeren taahhütler olarak tanımlanmasın etkili olduğu söylenebilir (elden çıkarma uzmanı atanması, raporlamaların yapılması vb.). Fakat Kılavuz’daki düzenlemeyi alternatif bir şekilde okumak da mümkündür. Alternatif olarak okunduğunda ise, yükümlülüklerin ihlalinin de işlemin hükümsüzlüğüne yol açmasının engellemediği, burada örtülü bir takdir yetkisinin olduğu ve işlemin hükümsüz kılınmasına gerek kalınmaksızın para cezasının verilmesinin yeterli olabileceğinin değerlendirildiği söylenebilir.</p> <p>Avrupa Komisyon’unun (“Komisyon”) Kabul Edilebilir Çözüm Önerilerine İlişkin Kılavuz’u (“Mehaz Kılavuz”) incelendiğinde, Mehaz Kılavuz’un da 19. paragrafta şart ve yükümlülükler arasında bir ayırım yapılması gerektiği</p>
------------------------------	--

⁶⁹ Kurul’un Brookfield kararı (30.04.2020, 20-21/278-132), para 20: Brookfield tarafından kontrol edilen Graftech’in Türkiye cirosunun yanlışlıkla İsviçre cirosu olarak yazılması sebebiyle etkilenen pazar değerlendirmesinde Graftech’in faaliyetlerinin değerlendirilmeye alınmadığı ancak bunun ulaşılan sonucu etkilemediği belirtilmiştir.

		<p>belirtilmektedir. Mevza Kılavuz'un 20. paragrafında yükümlülüğün ihlali sonucunda izin kararının geri alınabileceği veya para cezasının gündeme gelebileceği belirtilmektedir. Ancak bir yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde (ör., bir işkolunun zamanında elden çıkarılmaması) işlem geçersiz olacaktır. Görüldüğü üzere Mevza Kılavuz şart ve yükümlülüğün ihlalinin farklı sonuçlarının olabileceğini belirtirken yükümlülük ihlalinin işlemin geçersizliğine yol açmayacağını belirtmemekte; yalnızca otomatik bir geçersizlik olmadığına işaret etmektedir. Bu noktada Mevza Kılavuz'un, elden çıkarmanın aksine diğer taahhütlerin etkili bir izleme mekanizması gerektirdiğine ve şayet verilen bu taahhütlerin sonucunda iznin geri alınması tehdidi olmaz ise yalnızca basit bir niyet beyanına dönüşeceğini belirttiği görülebilmektedir.</p> <p>Buradan yola çıkarak, Kılavuz'da şart ve yükümlülüklerin ihlalinin farklı sonuçları olduğunun ve kanunun 17. maddesinde düzenlenen para cezalarının gündeme "gelebileceğinin" belirtilmesinin de benzer şekilde yorumlanabileceği düşünülmektedir. Zira yükümlülük ihlallerinin basit niyet beyanlarına dönüşmemesi gerekmektedir. Fakat, Kurul'un yaklaşımı Essilor⁷⁰ kararı göz önüne alınca halihazırda Komisyon'dan farklı görülmektedir. Zira Essilor tarafından bağlama ve münhasırlık uygulamalarından kaçınılacağı şeklindeki davranışsal taahhütlerin ihlalinin yaptırımı salt günlük para cezası olmuştur. Ancak işleme izin verilmeden evvel belirli endişelerin tespit edildiği, bu sebeple teşebbüslerden taahhüt alındığı ve bu endişelerin giderilmekten ziyade pazarda tezahür ettiği göz önüne alındığında bu durumun herhangi bir rekabet hukuku ihlalinde olacağı gibi sadece idari para cezası uygulanması ile sonuçlanması yeterli midir? Taahhütlere uyumun kontrolü nasıl yapılmaktadır ve bunlar pazarda etkin rekabetin korunması için yeterli olmaktadır?</p> <p>Tebliğimizde Avrupa ve Türkiye uygulaması arasındaki farklar incelenip dosya örnekleri dikkate alınarak bu farkın neden ve sonuçları tartışılacaktır.</p>
42.	Rekabet Hukukunda Bir İkilem: İkili Dağıtım Modelleri	<p>Klasik dağıtım modellerinden farklı olarak, ikili dağıtımda üretici ve dağıtıcı arasında hem dikey hem de yatay ilişki bulunmaktadır. Nitekim rekabet hukuku perspektifinden ikili dağıtıma rengini veren unsurun bu olduğu söylenebilecektir. Tam olarak da bu unsur, ikili dağıtım bağlamında gerçekleşen teşebbüsler arası anlaşmaların nitelendirilmesi sorununu doğurmaktadır. 2002/2 Sayılı Tebliğ ve Avrupa Birliği mevzuatındaki Dikey Anlaşmalar Tüzüğü (VBER) gibi düzenlemelerde ikili dağıtım ilişkilerinin hangi şartlarda dikey muafiyetten yararlanacağı</p>

⁷⁰ Kurul'un 17.08.2023 tarih ve 23-39/749-259 sayılı kararı (gerekçeli karar henüz yayımlanmamıştır).

düzenlenmektedir. Bununla birlikte, bu durumda bile grup muafiyetinin dışına çıkan sınırlamaların söz konusu olması ya da sözleşmenin başka sebeplerden muafiyetten yararlanmaması durumunda ortaya bir gri alan çıkmaktadır. Örneğin sağlayıcı tarafından dağıtıcıya getirilen satış fiyatı dayatması ya da müşteri veya bölge sınırlaması, ikili dağıtımda gerçekleştiğinde, bir dikey kısıtlama olarak mı kabul edilecektir yoksa bir kartel anlaşması mı? Aynı şekilde bu dağıtım modeli çerçevesinde teşebbüsler arasında cereyan eden bilgi değişimlerinin hukuki akıbeti konusunda tartışmalar bulunmakta olup, bu konu şirketlerin dağıtım sistemleri kapsamındaki uyum çalışmaları için özel bir hassasiyet yaratmaktadır.

Yanıtları ilgili teşebbüsler yönünden önemli sonuçlar doğuracak bu soruların genel geçer bir yanıtı bulunmamaktadır. Nitekim, Türk Rekabet Kurulu, birçok geçmiş kararında ikili dağıtım sistemlerini dikey perspektiften inceleme konusunda istikrarlı bir duruş sergilemişse de, benzer durumlarda yabancı otoritelerin bununla zıtlaşan kararları da bulunmaktadır. Konuya ilişkin genel bir inceleme yapıldığında, somut vaka özelinde dikey ya da yatay yaklaşımının öne çıkabildiği gözlenmektedir. Bu konuda bir sonuca varılırken, tedarik zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren ve inceleme konusu teşebbüsler arasında iş birlikçi sonuç yaratmaya yönelik bir irade uyuşumu mu yoksa üst seviyeden alt seviyeye uygulanan bir baskı mı olduğu hususunun çeşitli kriterler ışığında irdelendiği görülmektedir. Bu değerlendirmede ilgili pazarın nasıl tanımlanacağı gibi belirli rekabet hukuku araçlarının nasıl kullanıldığı da önemli olabilmektedir.

Eldeki zengin tartışmaya son dönemde tekrar güncellik kazandıran bir gelişme de VBER ve AB ilgili dikey kılavuzunda, ikili dağıtım kapsamında gerçekleşen bilgi değişimlerinin detaylı bir biçimde incelenerek, bazı durumlarda ikili dağıtım sistemleri nezdinde sağlayıcı ve dağıtıcı arasında gerçekleşen bilgi değişimlerinin dikey düzlemin dışına çıkacağı açıkça teyit edilmesidir. Nitekim, mehz AB hukukundaki bu değerlendirmelerin Türkiye ve AB ekolünü izleyen diğer ülkeler için de etkili olması beklenebilecektir.

İşbu tebliğimizde gerek Rekabet Kurulu'nun gerekse yabancı rekabet otoritelerinin ikili dağıtım çerçevesinde ortaya çıkan rekabet sorunlarına yaklaşımı ilgili dosyalar üzerinden tahlil edilecek ve değişik yargı çevrelerindeki yaklaşım farkları ortaya koyulacaktır. Buna ek olarak, özellikle VBER'in ilgili hükümleri ve bunlara ilişkin VBER'in nihai hale gelme süreci ve sonrasında ortaya çıkan tartışmalar üzerinden, ikili dağıtım sistemleri kapsamındaki bilgi değişimlerinin değerlendirilmesine ve özellikle uyum perspektifinden dikkat edilmesi gereken hususlara ilişkin detaylı bir inceleme yapılacaktır. Son olarak, özellikle yatay perspektifin öne çıktığı vakalara ilişkin bir eleştiri yapılacak ve

		ikili dağıtımın dikey yönünün analiz açısından öne çıkması gerektiği yönündeki görüşümüz savunulacaktır.
43.	Rekabet Hukuku Çerçevesinde Yeni Bir İhlal Türü Olarak Kendini Kayırma	<p>Rekabet hukukunda kendini kayırma, genellikle önemli pazar gücüne sahip bir teşebbüsün, faaliyet gösterdiği bir platformda kendi ürün veya hizmetlerini rakiplerinin önüne geçirmek için konumunu kullandığı bir durumu ifade eder. Kendini kayırma özellikle arama motorları, e-ticaret platformları, uygulama mağazaları ve sosyal medya platformları gibi aracı veya bekçi olarak hareket eden platformlarda ortaya çıkmaktadır.</p> <p>Kendini kayırma davranışı çeşitli şekillerde görülebilmektedir:</p> <ul style="list-style-type: none">• Sıralamada Kendini Kayırma: Google Shopping Kararı'yla⁷¹ gündeme gelen sıralamada kendini kayırma, arama hizmeti ve/veya e-ticaret platformu sağlayıcılarının, kendi ürün veya hizmetlerini öncelikli olarak sıralamasıyla, üçüncü taraflara ait sonuçların önüne geçerek görünürlüklerini azaltma riski taşımaktadır.• Cihaz-Uygulama İlişkisi: Önemli pazar gücüne sahip platformların aynı ekonomik bütünlük ya da dikey ilişki içinde oldukları cihaz üreticileri ile belirli hizmet ve uygulamaların cihazlarda önden yüklenmiş olarak gelmesi ya da atanmış uygulama olarak belirlenmesi konusunda anlaşması halinde, tüketicilerin rakip uygulamalara erişimleri kısıtlanmakta ve dışlayıcı sonuçlar doğabilmektedir.• Veri Kullanımı: Temel platform hizmeti sağlayıcıları tarafından müşterilere ve alım davranışına yönelik edinilen veriler, bu sağlayıcılara önemli ticari risklere katlanmaksızın, platformda ürün sunan rakiplerin yeniliklerini kopyalama⁷² ve popüler ürünleri tespit ederek daha avantajlı olarak sunma⁷³ şansı vermektedir. Bu durumun da hem rakiplerin inovasyon güdüsünü azaltması hem de faaliyetlerini zorlaştırması yönüyle pazardaki rekabeti sınırlama ihtimali söz konusudur. <p>Bildirimizde öncelikle kendini kayırma kavramının ortaya çıkabileceği durumları ve rekabet açısından yaratacağı endişeleri ele alacağız. Ardından Google'ın genel arama hizmetleri için on üç ulusal pazardaki hâkim konumunu, genel arama sonuçları sayfalarında rakip karşılaştırmalı alışveriş hizmetlerine kıyasla kendi hizmetini daha elverişli bir</p>

⁷¹ Google Search (Shopping), Case AT.39740, (2017)

https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39740/39740_14996_3.pdf

⁷² Farrell, J., Katz, M.L. (2000), "Innovation, rent extraction, and integration in systems markets", 48(4) Journal of Industrial Economics.

⁷³ Sarıççek C. (2020), "Me, Myself and Amazon", Yüksek Lisans Tezi, Berlin, Dijital Dönüşümün Rekabet Hukukuna Yansımaları, Nisan 2023, Rekabet Kurumu,s.113.

		<p>şekilde konumlandırarak kötüye kullandığına hükmedildiği AB Komisyonu'nun Google Shopping Kararı'na değineceğiz. Bu karar, Avrupa Komisyonu'nun kötüye kullanmanın ancak Bronner davasında⁷⁴ belirlenen kriterlerin yerine getirilmesi halinde ortaya çıkabileceği yönündeki savunmaları reddetmesi ve kendini kayırmayı gündeme getirmesi yönüyle önemlidir. Devamında Amazon'un Avrupa Birliği'nde kendini kayırma şüphesi nedeniyle geçirdiği ve veri kullanımı ile sunulan lojistik hizmetlerde önceliklendirme iddiaları içeren inceleme süreçleri⁷⁵ ve sunulan taahhüt paketini⁷⁶ ele alacağız. Ayrıca ABD, İtalya ve Hollanda'da da kendini kayırma davranışının incelendiği önemli davalardan bahsedeceğiz.</p> <p>Son olarak da ülkemizde kendini kayırmanın gündeme geldiği ve Google'ın taraf olduğu kararlar ile⁷⁷ Trendyol kararı⁷⁸ ile Rekabet Kurumu'nun dijital pazarlara yönelik yaklaşımlarına ışık tutan E-Pazaryeri Platformları Sektör İncelemesi⁷⁹, Dijital Dönüşümün Rekabet Hukukuna Yansımaları Raporu⁸⁰ ve Çevrim İçi Reklamcılık Sektör İncelemesi Ön Raporu⁸¹ kapsamında sunulan ipuçları çerçevesinde tartışacağız.</p>
44.	Rakip Olmayan Teşebbüsler Arası Getirilen Çalışan Ayartmama Yükümlülüklerinin Rekabet Hukuku Analizi	<p>İşgücü pazarlarında rekabet hukuku uygulamaları Türk rekabet hukukunun son dönemdeki en tartışmalı konularından birisi hâline gelmiştir. Rekabet Kurulu'nun son yıllarda verdiği kararlarda rakipler arası çalışan ayartmama anlaşmaları ile maaş sabitleme anlaşmalarının <i>per se</i> ihlâl niteliği ortaya konmuş, bu bağlamda teorik çerçeveye ilişkin tartışmalar çok kez ele alınmıştır.</p> <p>Bununla birlikte bir dikey ilişki (örn: hizmet sözleşmesi, tedarik sözleşmesi, eser sözleşmesi vb.) kapsamında ilişkinin</p>

⁷⁴ CJEU Case C-7/97, Oscar Bronner GmbH & Co. v Mediaprint

⁷⁵ Soruşturma duyurusu https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_19_4291;

İtiraz bildiri https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2077

⁷⁶ Komisyon Kararı (Cases AT.40462 – Amazon Marketplace and AT.40703 – Amazon Buy Box) [https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023AT40462\(01\)&from=EN](https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023AT40462(01)&from=EN)

⁷⁷ Rekabet Kurulu Kararları 6.11.2016, 16-39/638-284; 13.02.2020, 20-10/119-69

⁷⁸ Rekabet Kurulu Kararı 30.09.2021, 21-46/669-334

⁷⁹ E-Pazaryeri Platformları Sektör İncelemesi, Nisan 2022, Rekabet Kurumu

<https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/sector-raporlari/e-pazaryeri-si-raporu-pdf-20220425105139595-pdf>

⁸⁰ Dijital Dönüşümün Rekabet Hukukuna Yansımaları, Nisan 2023, Rekabet Kurumu,

<https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/dijital-piyasalar-calisma-metni.pdf>

⁸¹ Çevrim İçi Reklamcılık Sektör İncelemesi Ön Raporu, Nisan 2023, Rekabet Kurumu

<https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/cevrimici-reklamcilik-on-raporu-20231009170548088.pdf>

	<p>tarafı teşebbüsler arası getirilen çalışan ayartmama yükümlülüklerine ilişkin değerlendirme kriterleri Kurul içtihatlarında henüz netleşmiş değildir. Her ne kadar Kurul'un <i>Bift</i> kararı (07.02.2019; 19-06/64-27) ile bankalarla sigorta şirketleri arasındaki bankasürans sözleşmelerine ilişkin verilen bazı bireysel muafiyet kararlarında⁸² somut dosya bazında bazı münferit değerlendirmeler yer alsa da teşebbüsler açısından hukukî öngörülebilirlik sağlanabilmiş değildir.</p> <p>Bu nedenle bildirimizde, öncelikle işgücü pazarlarında rekabet hukuku uygulamalarının teorik altyapısı ortaya konacaktır. Bu kapsamda rakipler arası çalışan ayartmama ile maaş sabitleme anlaşmalarının hukukî niteliği kısaca irdelenecektir. Akabinde Rekabet Kurulu'nun anılan ihlâl türlerini değerlendirirken ortaya koyduğu teorik çerçevenin dikey anlaşmalar bağlamında getirilen çalışan ayartmama yükümlülüklerine uyumluluğu incelenecektir. Bu kapsamda, ABD uygulamasında özellikle franchising sözleşmeleri bakımından uygulanan "yan sınırlama" yaklaşımının Türk hukukundaki uygulanabilirliği ve ihlâlin ispatında "etki analizi"nin nasıl uygulanacağı tartışılacaktır. Rekabet Kurulu'nun yukarıda anılan kararları ile ABD kaynaklı kararlar karşılaştırmalı olarak incelenecek ve bazı değerlendirme standartları önerilecektir.</p> <p>Akabinde dikey anlaşmalar kapsamında getirilen çalışan ayartmama yükümlülüklerine karşı Rekabet Kurulu tarafından alınacak alternatif pozisyonların Türk Ticaret Kanunu'nun haksız rekabet hükümleri çerçevesinde doğurabileceği sorunlar ele alınacak, bu kapsamda yargı içtihadının Rekabet Kurulu'na ışık tutup tutamayacağı tartışılacaktır.</p> <p>Son olarak uygulamada dikey anlaşmalar kapsamında getirilen çalışan ayartmama yükümlülüklerinin, ayartmaya konu işçilerin iş sözleşmelerinde yer alan rekabet etmeme yükümlülükleri ile birlikte ele alındığı ve taraflar arasındaki hukukî girişimlerin hem iş hukuku hem de ticaret hukuku çerçevesinde yürütüldüğü görülmektedir. Böyle bir durumda iş sözleşmelerindeki çalışan ayartmama yükümlülüklerinin Rekabet Kurulu tarafından tek başına yahut tamamlayıcı bir unsur olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği tartışmalarına da yer verilecektir.</p> <p>Genel çerçevede ise rekabet politikaları ile çalışma hürriyeti arasındaki ilişki de irdelenecektir. Bu kapsamda, denetleyici ve düzenleyici otorite olan Rekabet Kurumu'nun kamu politikaları arası çatışma alanları söz konusu</p>
--	--

⁸² Kurul'un *Bupa Acıbadem/HDI Sigorta* kararı (03.06.2021; 21-29/368-184); Kurul'un *HDI Fiba/Fibabanka* kararı (10.08.2023; 23-37/686-237)

		<p>olduğunda alabileceği alternatif pozisyonların sonuçları da kurgusal örnekler üzerinden incelenecektir.</p> <p>Nihaî hedefimiz, Rekabet Kurulu'nun son dönemde işgücü pazarlarına ilişkin verdiği kararlar sonrası teşebbüslerin akdettiği sözleşmeler bakımındaki belirsizliği giderici nitelikte öneriler sunmaktır. Bu öneriler sunulurken, gerek Rekabet Kurulu'nun gerekse de yabancı rekabet otoriteleri ile yargı mercilerinin tesis ettikleri kararlardan yola çıkılarak geleceğe dönük somut bir uygulama trendi beklentisi de ortaya konulacaktır. Bu yönüyle bildirin tartışmacı nitelikte olması hedeflenmektedir.</p>
45.	Birleşme ve Devralmalarda Rekabet Hukukunun Artan Rolü: Müzakereden İmzaya Rekabet Hukuku Uygulamalarında Pratik Yaklaşımlar	<p>Birleşme ve devralma süreçlerinde rekabet hukukunun rolü genellikle yoğunlaşma analizi ile sınırlı olarak düşünülmektedir. Oysaki hukukî risk raporlarının (<i>due diligence report</i>) hazırlanması için kurulan veri odalarındaki bilgi paylaşımı risklerinden, işlem anlaşmalarındaki sorumluluk hükümlerinin kurgulanmasına kadar birçok alanda rekabet hukukunun önemli rol oynadığı tecrübe edilmektedir.</p> <p>Rekabet Kurumu'nun tüm piyasalar nezdinde artan etkinliği ve denetim motivasyonunun etkisiyle işlem taraflarının birleşme ve devralma süreçlerinin farklı aşamalarında rekabet hukuku uyumluluğunu koruma güdülerini artmış ve rekabet hukukunun hukukî analizlerdeki önem sıralaması yukarı çıkmıştır. Anılan gelişmeyle birlikte rekabet hukuku uygulaması bakımından güncel ve yeni sorunlar gündeme gelmektedir.</p> <p>Bu doğrultuda bildirimizde kronolojik olarak bir birleşme ve devralma işleminin her safhasında rekabet hukukuyla ilişki kurulabilen alanlar, yaşanan güncel ve pratik sorular ile bunlara karşı çözüm önerileri Rekabet Kurulu ve Avrupa Komisyonu kararları doğrultusunda tartışılacaktır. Hedefimiz, hem farklı aşamalarda ortaya çıkan sorunları gündeme getirmek hem de rekabet otoritelerinin kararları ışığında alt başlıklar özelinde rehberler ortaya koymaktır. Bu kapsamda ele alınması planlanan ana konu başlıkları şu şekildedir;</p> <ul style="list-style-type: none">• Ön Görüşme (Pre-merger Negotiations) Safhasında Yaşanabilecek Rekabet Hukuku Sorunları ve Çözüm Önerileri: İşlem taraflarının işleme ilişkin ilk niyetlerini bildirdikten sonra bir araya gelmeye ve işlemin iktisadî, finansal, ticarî ve yönetsel açıdan tarafların ticarî hedef ve çıkarlarıyla uyumlu bir potansiyel taşıyıp

		<p>taşımadığı değerlendirilirken taraflar arası gerçekleşen bilgi değişimlerinin rekabet hukuku bakımından yaratabileceği sorunlar ele alınacaktır. Uygulamadaki tecrübeler ek olarak FTC'nin 2018 tarihli duyurusu⁸³ ile Amerikan Adalet Bakanlığı'nın verdiği Flakeboard kararı ve Avrupa Komisyonu'nun Altice kararı incelenerek sürecin nasıl kurgulanması gerektiğine ilişkin ilkeler ve pratik çözüm önerileri tartışılacaktır.</p> <ul style="list-style-type: none">• Hukuki İnceleme Süreci ve Risk Raporları (Due Diligence/DD): Bu bölümde hem DD süreci için olmazsa olmaz nitelikte olan veri odalarının hazırlık aşamasında rakipler arası bilgi değişimi risklerinin nasıl yönetilmesi gerektiği hem de hukukî risk raporunun içeriğinde rekabet hukuku risklerinin nasıl analiz edilmesi gerektiği tartışılacaktır. Satıcının sorumluluk kapsamının ve cezaî şartların belirlenmesinde belirleyici rol oynayan DD sürecinde rekabet hukuku çerçevesinde, sözleşmesel sorumluluk perspektifinden hangi unsurlara ilişkin bilgi talep edilmesi gerektiği ve alınan bilgilerin risk raporuna nasıl yansıtılması gerektiğine yönelik bir rehber sağlanacaktır.• Sözleşme Yazım Süreci: Bu süreçte hisse devir ile hissedarlar sözleşmeleri model alınarak Ön Şartlar, Yan Sınırlamalar, Beyan ve Tekeffüller, İstisnalar Listesi, Özel Tazminat, Yönetim, Kilitlenme Çözüm Mekanizmaları, Birlikte Satışa Zorlama ve Sürüklenme Hakları başlıklarında rekabet hukuku uygulamalarının etkisi ve sonuçları tartışılacaktır. Bu bölümün alt başlıkları içerisinde yan sınırlamalar ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır. Bu kapsamda, özellikle 2011-2022 yılları arası Rekabet Kurulu'nun rekabet etmeme ve ayartmama yükümlülüklerine ilişkin değişen yaklaşımları incelenecek ve 2022 yılı itibarı ile verilmeye başlanan "şartlı izin kararı"nın hukukiliği tartışılacaktır.• İmza Sonrası Kapanış Öncesi Ara Dönem (Interim Period): Bu bölümde özellikle Ara Dönem'i düzenleyen hükümlerin yol açtığı fiilî kontrol geçişi konusu Rekabet Kurulu'nun kararları⁸⁴ ve Avrupa Komisyonu'nun Altice/PT Portugal kararı ile yargılama süreçleri ışığında ele alınacaktır.• Kapanış'ta Fiyat Ayarlamaları: Kapanış Hesapları Yöntemi ile fiyatlamaya mekanizmasının belirlendiği işlemlerde hedef şirketin rekabet hukuku risklerinin fiyatlamayı nasıl etkileyebileceği ve buna karşı nasıl önlemler alınabileceği tartışılacaktır.
46.	Teknoloji Transferi Anlaşmalarının Rekabet	Teknoloji kavramı, üretim süreçlerinde kullanılabilen her türlü makine, araç, alet, organizasyon metotları, teknikleri ve bunların oluşturduğu sistemleri ifade etmektedir. Teknolojik ürün, düşünsel bir çaba sonucu ortaya çıkarılan ve

⁸³ FTC'nin 2018 tarihli "Avoiding antitrust pitfalls during pre-merger negotiations and due diligence" adlı duyurusu

⁸⁴ Kurul'un *Elon Musk* kararı (02.03.2023, 23-12/197-66); *ASAV Lojistik/Kerry Lojistik* kararı (04.07.2019, 19-24/371-169); *DSG/Odea* kararı (05.09.2013; 13-50/717-304)

	Üzerindeki Etkileri ve 2008/2 Sayılı Grup Muafiyeti Tebliği	<p>endüstriyel üretimde kullanılmaya yönelik değerdir.</p> <p>Teknolojik ürünlerin iki temel özelliği vardır. Bunlardan ilki, yenilik özelliğidir. Yenilik, teknolojik ürünün, teknolojik yeniliğin konusunu oluşturması anlamına gelmektedir. İkinci özellik ise işlevselliştir. İşlevsellik özelliğinin üç cephesi vardır. Öncelikle bu ürünlerin bir kısmı, endüstriyel mal ve hizmet üretiminde kullanılabilir niteliktedir. Buluşlar ve yarı iletken topografyaları bu açıdan işlevseldir. Diğer yönü ile ise teknolojik ürünün bizzat kullanıcıya iş görmesine katkıda bulunabilmesini ifade etmektedir. Bilgisayar programlar, veri tabanlar ve yeni bitki çeşitleri açısından da söz konusudur. İşlevselliğin üçüncü cephesi ise, her iki tip teknolojik ürün için de geçerlidir, bu ürünler yeni teknolojik ürünlerin geliştirilmesine kaynaklık ederler. Her teknolojik ürün bir fikri ürün olduğundan, fikri mülkiyet hakları ile korunabilmektedirler.</p> <p>Fikri mülkiyet hakkı ile korunmayan teknolojik ürünler, bu bilgilerin gizli tutulması ile de korunabilir. Bu durumda, hukuki koruma yerine fiili koruma söz konusu olmaktadır. Bu şekilde gizlenen teknolojik bilgiyi ise know-how olarak adlandırabiliriz. Anlaşıldığı üzere, know-how bir fikri mülkiyet hakkı değildir. Ancak bir fikri mülkiyet hakkı olmayan know-how da bir teknoloji transferi yöntemidir. know-how ile işletmeler hızlı bir şekilde teknoloji elde etmektedirler. Bu bağlamda teknoloji transferi, patent, ticaret markası, know how, ticari sır gibi, transfer edenin çıkarını koruyan ve sağlanan teknolojiden gelir elde edilmesini sağlayan, fikri sınai mülkiyet haklarının varlığı ile kolaylaştırılmaktadır ve teknolojik ürünler, teknoloji transferi anlaşmaları ile transfer edilebilirler. Fikri ve sınai mülkiyetin varlığı, mal üreticisi firmalar dışında teknoloji üretimi ve transferi imkanlarının gelişmesi, yeni teknolojilerin üretilmesi ve sistematik bir biçimde transferi açısından uygun bir zemin hazırlamaktadır. Az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler, yeni teknolojilere teknoloji transferi yoluyla ulaşabilmektedirler. Bu bağlamda teknoloji transferi, uluslararası ekonomik ve hukuki ilişkiler açısından önemli bir parça olarak karşımıza çıkmaktadır.</p> <p>Teknoloji Transferi Anlaşmaları Grup Muafiyeti Tebliği ile teknoloji transferi anlaşmalarının 4054 sayılı RKHK'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmasına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Çalışmamızda bu düzenlemeler ile AB hukukundaki karşılıklarına değinilecektir.</p>
47.	Rekabet Hukuku ve Yapay Zekâ	<p>Yapay zekâ (AI) her geçen gün gelişerek yaşamımızın bir parçası haline gelirken rekabet hukuku bağlamında birtakım endişeleri de beraberinde getirmektedir. Zira söz konusu modern makine yeteneklerinin güvenli, güvenilir ve etik bir şekilde geliştirmesi, değerlendirilmesi ve dağıtımı rakipler arası bazı işbirlikçi stratejileri gerektirmektedir. Diğer</p>

yandan, teşebbüsler arası söz konusu işbirlikleri yürütülmeksizin geliştirilen yapay zekâ modellemeleri ise tehlikeli ve emniyetsiz addedilmekte, bu durumun tüketiciler nezdinde sebep olabileceği olumsuzluklar da gündeme getirilmektedir. Yapay zekanın rekabeti kısıtlayıcı işbirliklerinin yanı sıra, hâkim durumun kötüye kullanılması hallerine yol açabileceği, dahası AI modellemesi kapsamında kullanılan algoritmaların da yine farklı rekabeti kısıtlayıcı etkiler doğurabileceği de ileri sürülmektedir.

Yapay zekanın rekabet hukuku nezdinde gündeme getirdiği hususları tüm boyutlarıyla ele almayı hedeflediğimiz bu sunumumuzda, ilk olarak Yapay Zekâ Yönetişimi tarafından da dile getirilen endişelerden bahsedilecek, Sorumlu Yapay Zekânın (Responsible AI) temini bakımından teşebbüslerin işbirliği içerisinde bulunmasının önemine değinilecektir. Bu bağlamda, yapay zekanın güvenli ve faydalı gelişiminin temini bakımından öne sürülen işbirlikçi stratejiler, daha yakın vadeli (anlaşmalar, bilgi değişimi, standard setting) ve uzun vadeli stratejiler (Assist Clause, Windfall Clause) olmak üzere ortaya çıkan yakın döneme ilişkin güncel rekabetçi endişeler ile uzun vadede ortaya çıkabilecek potansiyel rekabetçi endişeler temelinde irdelenecektir. Sunumun ilerleyen bölümünde, söz konusu endişelerin uygulamada nasıl giderilebileceğine yönelik tartışmalara yer verilecektir. Bu bağlamda, ilgili işbirliklerinin rekabeti kısıtlayıcı anlaşma kavramı kapsamı dışına çıkarılacak şekilde yeniden yapılandırılıp yapılandırılmayacağı ele alınacak, bu stratejilerin birtakım etkinlik kazanımlarıyla rekabeti arttırıcı etkileri olabileceğinden bahisle muafiyet rejiminden de yararlandırılabilmesine yönelik tartışmalar gündeme getirilecektir. Sunumun ilerleyen bölümünde, yapay zekanın temel taşları olan veri, başta bulut bilişim hizmetleri olmak üzere bilgisayara dayalı kaynaklar ve söz konusu pazarlarda ortaya çıkması muhtemel çalışan ayartmama anlaşmalarına değinilecektir. Yapay zekanın temel girdilerini teşkil eden söz konusu unsurlar bakımından çeşitli rekabet otoritelerince dile getirilen rekabet karşıtı pazar kapama, kendini kayırma ve dışlayıcı davranışlara yönelik endişeler de bu bağlamda ele alınacaktır. Bu bölümde son olarak yapay zekâ sektöründe yoğunlaşma işlemlerine ilişkin birtakım tartışmalara da kısaca yer verilecektir.

Sunumda son olarak, yapay zekâ sistemlerinin regülasyonu amacıyla Avrupa Birliği'nde getirilen AI Yasası ve AI Sorumluluk Direktifi'ne değinilecek, Dijital Piyasalar Yasası kapsamında söz konusu modellemeleri geliştiren şirketlerin öncül yükümlülükleri gündeme getirilecektir. Akabinde başka Birleşik Krallık Rekabet ve Pazarlar Otoritesi tarafından konu ile ilgili yürütülen incelemeler, ABD Federal Ticaret Komisyonu ve Alman Rekabet Otoritesi tarafından yapılan açıklamalar olmak üzere dünya üzerinde çeşitli rekabet otoriteleri tarafından atılan adımlar ele alınacak; bu minvalde konuya ilişkin uluslararası uygulamalara yer verilecektir.

<p>48.</p>	<p>Rekabet Hukukunda Tekerrür – Yoğunlaşma İşlemleri Neticesinde Uygulanabilirliğine Yönelik Tartışmalar</p>	<p>Rekabet hukuku uygulamasında en sık karşılaşılan cezada ağırlaştırıcı sebep olan tekerrür kavramına yönelik tartışmalar süregelmektedir. Söz konusu kurumun temel hak ve özgürlükler ile ilişkisi; eylemlerin tekerrüre esas alınmasının ceza hukuku bağlamında kanunsuz ceza olmaz ilkesi, aleyhe yasanın geçmişe yürümezliği ilkesi ve ne bis in idem ilkesi bağlamındaki sonuçları birçok karara konu olmuştur. Dahası, tekerrür kavramının dikkate alınması için aranan üç kümülatif koşul ve söz konusu koşulların gerçekleştiğinin kabulü için aranan hukuki çerçeveye yönelik tartışmalar da devam etmektedir.</p> <p>Rekabet hukukunda tekerrür kavramını tüm boyutları ile ele almayı hedeflediğimiz bu sunumda ilk olarak söz konusu kavramın hukuki niteliğini ele alacak, tekerrür türleri, ceza hukuku ve kabahatler bağlamında görünümüne kısaca değineceğiz. Akabinde karşılaştırmalı hukuktan örneklerle tekerrürün hukuki zemini ve uygulama koşullarını genel hatlarıyla açıklayacağız. Söz konusu kavramının mevcudiyeti için aranan esasa yönelik koşulları ele alırken aynı teşebbüs kavramına yer verecek, ihlalin kime isnat edilebileceği, sorumluluğun kime atfedileceği hususunda mevcut tartışmaları gündeme getireceğiz. Bu bağlamda grup şirketleri bakımından sorumluluğun kime atfedileceği konusunu incelerken AB Komisyonu'nun (Komisyon) başta <i>Akzo Nobel and Others, Aristrain, Elevators and Escelators, Alloy Surcharge</i> olmak üzere bu minvaldeki tartışmalı kararlarına yer vereceğiz. Bu bölümde son olarak, ihlalin “aynı ya da benzer” olması, daha önce yapılmış ihlal tespiti ve orantılılık ilkesi kapsamında önceki ihlal ile sonraki ihlal arasındaki süre unsurlarına yer verecek hemen akabinde başta Kurul ve Komisyon olmak üzere, çeşitli rekabet otoritelerinin tekerrür halinde temel para cezasında artışa gittiği oranları da karşılaştırmalı olarak ele alacağız.</p> <p>Sunumumuzun ilerleyen bölümünde, daha önce aleyhine ihlal tespiti yapılan teşebbüslerin çeşitli yöntemlerle el değiştirmesi halinde tekerrür uygulamasının yerindeliliğine yönelik tartışmaları gündeme getireceğiz. Bu kapsamda öncelikle Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) güncel <i>ThyssenKrupp Liften Ascenseurs NV and Others v European Commission</i> kararına yer verecek, söz konusu tespitler ışığında Rekabet Kurulunun birleşme neticesinde tekerrür uyguladığı <i>EssilorLuxottica S.A.</i> kararının yerindeliliğini tartışacağız.⁸⁵ Bu bağlamda, birleşme işlemleri neticesinde ortaya yeni bir irade çıktığından bahisle eski iradenin esas alınıp alınamayacağı, salt ekonomik bütünlük içinde bulunduğu bahisle teşebbüsün sorumlu tutulup tutulamayacağı, savunma hakkı gereği söz konusu sorumluluk tayini bakımından bir önceki ihlale giden süreçte yapılan bildirimim kimi muhatap alması gerektiği vb. tartışmalara yer vereceğiz. Akabinde, birleşme işlemi neticesinde mevcut hukuki kişiliklerin sona erdiği ve yeni bir teşebbüs</p>
------------	--	---

⁸⁵ İşbu bildiri özeti tarihinde Kurulun *EssilorLuxottica S.A.* gerekçeli kararı henüz yayımlanmamakla birlikte, sözlü savunmadaki argümanlar ve Kurulun kısa kararı kapsamında söz konusu hususları tartışacağız.

		<p>doğduğundan bahisle eski ihlale varan süreçte ortaya koyulan irade ve ihlaldeki belirleyici rolün başka bir teşebbüse ait olduğu kanısı temelinde yeni teşebbüse tekerrür uygulanmamasının yerindeliğini tartışacağız. Sunumumuzda son olarak, birleşme işlemi neticesinde ABAD'ın yeni teşebbüse tekerrür uygulanmaması yönündeki güncel tutumunun devralma işlemleri sonucu da uygulanıp uygulanamayacağına yönelik birtakım argümanlar dile getirecek, bu minvalde farklı görüşleri yalnız AB uygulamasıyla sınırlı kalmaksızın dünya üzerindeki farklı uygulamaları inceleyerek ele alacağız.</p>
49.	Dijital Çağda Pazar Gücünü Yeniden Düşünmek: Regülasyon Zorunlulukları Çerçevesinde Kapsamlı Bir Analiz	<p>Dijital ekonomi; çevrimiçi çok taraflı platformların etkinliği, dolaylı ağ etkilerinin varlığı ve asimetrik fiyatlandırma uygulamasının dijital ekonominin temel karakteristik özelliklerinden biri olarak kabul edilmesiyle birlikte büyük bir dönüşüm sürecinin içerisine girmiştir. Geleneksel pazarlarda süregelen fiyatı etkileme gücü ve gelir üzerine odaklanan pazar gücü tanımı, dijital ekonominin ortaya koyduğu dinamikler dolayısıyla dijital pazarlardaki dengeleri tanımlama noktasında yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, dijital pazarlara ilişkin birçok farklı rekabet hukuku düzenlemeleri içerisinde eşik bekçisi, önemli pazar gücüne sahip teşebbüs, stratejik pazar statüsüne sahip teşebbüs gibi yeni kavramlar ortaya çıkmıştır. Bu sayede rekabet hukuku kuralları dijital ekonominin ortaya koyduğu yeni dengelere uyum sağlar hale gelmiş ve pazar gücü kavramının yeniden analizini gerekli kılmıştır.</p> <p>Dijital pazarlarda, pazar gücü tanımlaması yapmak adına birçok düzenleme ortaya konmuş olsa da hem pazar gücü kavramı için genel bir kabul hali hala benimsenememiş hem de ortaya konan dijital pazarlara özgü düzenlemelerin etkileri henüz net olarak gözlemlenememiştir. Dolayısıyla bu süreçte rekabet hukukunun en çok değişkenlik gösteren kavramlarından biri pazar gücü kavramı haline gelmiştir. Bu değişkenliğin ortaya çıkmasında, çevrimiçi çok taraflı platformların etkisi küçümsenemeyecek kadar büyüktür. Bu çalışmanın temel amacı da belirtilen etkilerden dolayı dijital pazarlarda pazar gücü kavramının çevrimiçi çok taraflı platformlar ekseninde nasıl şekillendiğini Avrupa Birliği ve Türk Rekabet Hukuku uygulamaların son zamanlarda ortaya koyduğu değişiklikler üzerinden irdelemektir.</p> <p>Sonuç olarak, bu çalışma pazar gücü kavramının dijital pazarlarda nasıl bir dönüşüm sürecinin içerisinde olduğunu keşfetmeye çalışacaktır. Bu dönüşüm süreci keşfedilirken öncelikle rekabet otoritelerinin kararları, güncel kanun değişiklikleri ve akademik tartışmalar ışığında dijital ekonomi etkisiyle dijital pazarlarda pazar gücüne katkıda bulunan ana faktörlerin neler olduğu belirlenmeye çalışılacaktır. Sonrasında, ortaya konan temel faktörlerin Avrupa Birliğindeki ve Türkiye'deki güncel regülasyon gelişmeleri ışığında nasıl ele alındığı ve pazarda önemli etkiye sahip olan teşebbüslerin güçlerinin sınırlandırılması yoluyla potansiyel rekabetin nasıl etkilendiği analiz edilerek dijital</p>

		pazarlarda pazar gücü kavramının en güncel kabulü üzerinde genel bir kaniya varılacaktır.
50.	Geçici Tedbirin Teorideki ve Kurum Uygulamasındaki Amacı Farklılaşıyor mu?	<p>Geçici tedbir kurumu, rekabet açısından yakın bir tehlikeyle başa çıkmak, rekabet soruşturmaları esnasında piyasa koşullarını korumak ve rekabet hukuku uygulamasının genel etkinliğini artırmak için tasarlanmış önemli ve kuvvetli bir araçtır⁸⁶. İlgili kurumun, rekabet otoritelerinin elindeki kuvvetli bir araç olmasına binaen gerek ulusal gerek yurtdışındaki mevzuatlarda oldukça katı şartlara tabii tutulmuş ve uygulanması teknik olarak istisnai kabul edilmektedir.</p> <p>İstisnai niteliği sebebiyle Avrupa Komisyonu ("Komisyon"), özellikle Avrupa Adalet Divanı'nın mevzuatta aranan şartları detaylı bir şekilde incelediği ve bu sebeple iptal ettiği <i>IMS Health</i>⁸⁷ kararından sonra uzun yıllar boyunca, geçici tedbire mesafeye yaklaşmıştır. Öteki taraftan, dijitalleşmenin artması ve dijital piyasaların rekabet hukuku bakımından gün geçtikçe daha fazla endişe doğurmasıyla birlikte Komisyon bu konuya ilişkin yaklaşımını değiştirmiştir. Nitekim, Margrethe Vestager 2017 yılında yaptığı açıklamada⁸⁸ geçici tedbir uygulamalarına yeşil ışık yakmış ve bu konuda tabiri caizse elini korkak alıştırmayan Fransız Rekabet Otoritesi'nin/<i>Autorité de la Concurrence</i>) örnek alınabileceğini ifade etmiş ve ilgili açıklamadan iki yıl sonra Komisyon yirmi yıl sonra ilk defa geçici tedbir uyguladığı <i>Broadcom</i> kararını yayımlamıştır. Bu doğrultuda, aynı yıl Vestager dijital pazarların dinamik olduğu ve soruşturma süreci sırasında yaşanan değişiklikler nedeniyle soruşturmanın başlangıcında beklenen veriminin nihai kararlarla alınmayacağı endişelerini dile getirmiştir. Öteki taraftan, aranan şartların bakımından bir mevzuat değişikliği olmaması ve Komisyon'un ilgili prosedürü usul ekonomisi bakımından ek bir külfet olarak görmesi nedeniyle, geçici tedbir Komisyon tarafından halen sıklıkla başvuru bir usul değildir.</p> <p>Türkiye'deki uygulamaya bakıldığı zaman ise, Rekabet Kurumu'nun ("Kurum"), son üç yıllık süreçte, giderek artarak geçici tedbir uygulamasına başvurduğu görülmektedir. (Bkz. <i>Perakendeciler</i>⁸⁹, <i>Trendyol</i>⁹⁰, <i>Krea</i>⁹¹, <i>Meta</i>⁹², <i>Nesine</i>⁹³,</p>

⁸⁶ OECD, Interim Measures in Antitrust Investigations, OECD Competition Policy Roundtable Background Note, 2022, <https://www.oecd.org/daf/competition/interim-measures-in-antitrust-investigations-2022.pdf>.

⁸⁷ Komisyon'un 26 Ekim 2001 tarihli, Case T-184/01 R, EU:T:2001:259 sayılı *IMS Health Inc. v Commission* kararı.

⁸⁸ Komisyon'un 16 Ekim 2019 tarihli *Broadcom* kararı.

⁸⁹ Kurul'un 07.05.2020 tarihli ve 20-23/298-145 sayılı kararı.

⁹⁰ Kurul'un 11.01.2021 tarihli ve 21-02/25-10 sayılı kararı.

⁹¹ Kurul'un 29.09.2022 tarihli ve 22-44/652-281 sayılı kararı.

⁹² Kurul'un 11.01.2021 tarihli ve 21-02/25-10 sayılı kararı.

	<p><i>Mackolik</i>⁹⁴ kararları. Konuya ilişkin kararlar incelendiği zaman, kararların oldukça kısa olduğu, geçici tedbir şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediği bir yana şartların değerlendirilmediği, ilgili kararların soruşturmanın en erken safhalarında verilebildiği ve 4054 sayılı Kanun'un 9/4. maddesinde aranan şartlardan biri olan "ihlalden önceki durumu tesis etme"nin ötesinde tedbirlere hükmedildiği gözlenmiştir.</p> <p>Yukarıda sıralanan gözlemler geçici tedbirin mevzuattaki amacı dışında uygulanıp uygulanmadığı konusunda merak uyandırmaktadır. Bu kapsamda, Rekabet Kurul'un geçici tedbir uygulamasının nihai kararla birlikte verilen tedbirler veya taahhülle alınması beklenen faydalara hizmet edebileceği düşünülmektedir.</p> <p>İlk olarak, geçmiş kararlarda, geçici tedbirle birlikte nihai kararla birlikte elde edilmesi beklenen sonuca yönelik tedbirler verildiği dikkat çekmektedir. Bu durumda soruşturmaların erken safhalarında otoritelere müdahale imkânı tanıyan bu kurum, teşebbüsler üzerinde orantısız yük oluşmasına, teşebbüslerin savunma hakkının ve mülkiyet hakkı, sözleşme özgürlüğü gibi temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edilmesine neden olabilmektedir. Bununla birlikte, geçici tedbir uygulaması bakımından Kurul'un Komisyon gibi geniş bir inceleme yapmadığı göz önüne alındığında, soruşturmaya konu uygulamaların rekabet açısından olumlu etkilerinin de yok olmasına sebep olabilmektedir.</p> <p>İkinci olarak, Kurul'un taahhüt uygulamasına teşebbüsleri teşvik etmesi ve her geçen yıl taahhüt kararlarındaki sayının artması da geçici tedbir yoluyla teşebbüslerin taahhüde teşvik edilip edilmediği sorusunu gündeme getirmektedir. Zira, geçici tedbir kararlarında hükmedilen tedbirler geçici olarak uygulanmaktan ziyade taahhüt mekanizması kapsamında sunulmaya daha yakındır. Nitekim, Krea geçici tedbir kararından sonra şirketin taahhüt sunması da bu duruma işaret etmektedir.</p> <p>Kurul'un kararları 9/4. maddedeki şartlar ve Avrupa'daki uygulama bakımından değerlendirilecek, geçici tedbir, taahhüt ve nihai kararlar verilen tedbirlerin benzerlikleri ve farklılıkları ele alınacak ve geçici tedbirin başka amaçlarla kullanılıp kullanılmadığı ve bu uygulamanın olası sonuçlarına yanıt aranacaktır. Bu tartışmalar kapsamlı ve karşılaştırmalı hukuk perspektifinden ele alınacaktır.</p>

⁹³ Kurul'un 5.06.2023 tarihli ve 23-27/520-176 sayılı kararı.

⁹⁴ Kurul'un 07.09.2023 tarihli ve 23-41/797-281 sayılı kararı.

51.	Yapay Zeka ve Algoritmalar Aracılığıyla Zımnî Anlaşmaların Evrilen Paradigması ve İspat Standardı Üzerine Bir Tartışma	<p>Yapay zeka ve sofistike algoritmaların gelişimi, geleneksel pazar dinamiklerini dönüştürmüş ve rekabet otoriteleri için yeni zorluklar doğurmuştur. Rekabetten kaçınmak için açık ve yazılı/sözlü olmayan bir şekilde gerçekleştirilen anlaşmalar olarak karşımıza çıkan rekabet karşıtı zımnî anlaşmalar, yapay zeka ve algoritma çağında giderek daha karmaşık hale gelmiştir. Yapay zeka ve algoritmaların ilerlemesi, zımnî anlaşmaları kolaylaştıran gelişmiş pazar koordinasyonu yöntemlerinin ortaya çıkmasına olanak tanımıştır. Bunların başında ise tespit edilmesi ve kontrole tabi tutulması güç fiyatlandırma algoritmaları gelmektedir.</p> <p>Rakipler arasında yatay tekelleri anlaşmalara varılması ve uygulanmasında yapay zeka ve algoritmaların rolü git gide daha önemli hale gelirken, rekabet otoritelerinin konuya yaklaşımı güncel soruşturma ve kararlar ışığında şekillenmeye devam etmektedir. Son yıllarda tesis edilen kararlarda, teşebbüslerce rekabete aykırı anlaşmalara varıldıktan sonra, algoritmaların kolaylaştırıcı ve izleme aracı olarak kullanılmasına ilişkin önemli değerlendirmelere yer verilmektedir. Birleşik Krallık Rekabet Otoritesi'nin (CMA) Amazon Marketplace'de otomatik yeniden fiyatlandırma yazılımı kullanarak kartel yaptıkları gerekçesiyle online poster satıcıları Trod ve GB eye hakkında verdiği ihlal kararı⁹⁵ ve İspanya Rekabet Otoritesi'nin (CNMC) emlak komisyoncuları ve derneğine emlak listeleri ve satışları için veri tabanlarını paylaşmak üzere çoklu listeleme sistemi kullandıkları gerekçesiyle verdiği ihlal kararı⁹⁶ bunların başında gelmektedir.</p> <p>Rekabet otoritelerinin, rakipler arasında iletişim olmadan kendi kendine öğrenen algoritmalarla fiyat ayarlamalarının yine bir kartel teşkil edip etmeyeceğine yönelik yaklaşımlarının ne olacağı ve olmasının gerektiği de önem arz etmektedir 2023 yılının son aylarında Rekabet Kurulu tarafından Amazon, Trendyol ve Hepsiburada hakkında başlatılan soruşturma kapsamında, e-ticaret platformları tarafından kullanılan otomatik fiyatlandırma mekanizmaları inceleme altındadır. Aynı şekilde, İtalya Rekabet Otoritesi (AGCM) Kasım 2023'te havayolu taşımacılığında fiyatlandırma algoritmalarının kullanımına ilişkin kapsamlı bir soruşturma başlattığını duyurmuştur.</p> <p>Dijital çağda rekabet uygulamalarını hızlandıran ABD'de ise, Federal Ticaret Komisyonu (FTC) ve Adalet Bakanlığı (DOJ) tarafından, yapay zeka ve algoritmaların fiyat tespitindeki rolüyle ilgili çalıştay ve kamuya açık tartışmalara odaklanıldığı ifade edilerek konuya eğilim vurgulanmıştır.⁹⁷ Yine ABD merkezli teknoloji şirketi RealPage'in yazılım ve</p>
-----	--	---

⁹⁵ Birleşik Krallık Rekabet Otoritesi'nin 12.08.2016 tarihli ve Case 50223 sayılı kararı.

⁹⁶ İspanya Rekabet Komisyonu'nun 25.11.2021 tarihli ve Case S/0003/20 sayılı kararı.

⁹⁷ Bkz. <https://www.justice.gov/opa/speech/principal-deputy-assistant-attorney-general-doha-mekki-antitrust-division-delivers-0>.

		<p>algoritmalarını kullanarak kira fiyatlarını yapay olarak yüksek tuttıkları gerekçesiyle RealPage ve çok aileli konut mülk yöneticilerine karşı açılan toplu davanın algoritmik fiyatlandırma konusunda içtihadı yön vereceği doktrin ve uygulamada tartışılmaktadır⁹⁸. Bu hususta, rekabet otoriteleri ve mahkemeler için algoritmik fiyatlandırmanın meşruiyetinin belirlenmesinde, yapay zekanın fiyatlandırma kararlarını kendisinin verip vermediği, yapay zeka önerilerinin istisnasız uygulanıp uygulanmadığı, bu önerilerin rakip verilerine dayanıp dayanmadığı ve aynı teknolojinin sektördeki diğer oyuncular tarafından kullanılıp kullanılmadığı gibi çeşitli faktörlerin kilit rol oynayacağını ifade etmek yanlış olmayacaktır. Her durumda, rekabet otoriteleri ve mahkemelerce benimsenen ispat standardının yapay zeka ve algoritma evreninde nasıl şekilleneceğini tartışmak elzem görünmektedir.</p> <p>Bu alanda önemli çalışmalar ortaya koyan Thibault Schrepele, yapay zeka ve algoritmaların geleneksel zımni anlaşma kavramları üzerindeki dönüştürücü etkisini vurgulamaktadır. Schrepele, yapay zekanın pazar uygulamalarında, özellikle fiyatlandırmada kullanılmasının zımni anlaşma potansiyelini artırdığını; ancak, hukuki ve ekonomik etkilerin karmaşık ve çok yönlü olduğunu belirtmektedir.⁹⁹ Bu olgu, meşru rekabet stratejileri ile rekabete aykırı koordinasyon arasındaki sınırları bulanıklaştırdığından, mevcut rekabet kuralları ve benimsenen ispat standardı nezdinde belirli zorlukları beraberinde getirmektedir. Diğer bir deyişle, algoritmaların özerk doğası ve zaman içinde stratejilerini evrimleştirebilme kapasiteleri, rekabet otoritelerinin uzlaşma kalıplarını tanımlamalarını zorlaştırmaktadır.</p> <p>İşbu çalışmada, kartel davranışı bağlamında yapay zeka, algoritmalar ve zımni anlaşmaların kesişimi ile doktrin ve rekabet otoritelerinin bu uygulamalara yaklaşımları analiz edilecektir. Giderek dijitalleşen bir ekonomide rekabet yasalarının uygulanmasına ve ispat standardına yönelik zorluklar ve muhtemel etkiler irdelenerek, ihtiyaç duyulan optimum yaklaşımların neler olabileceği tartışmaya açılacaktır.</p>
52.	YSFB İhlallerinde İspat Standardı ve Güncel Yaklaşımlar	Yakın dönemde gerek Danıştay, gerekse Avrupa Birliği Adalet Divanı ("ABAD") ve yabancı rekabet otoritelerinin yeniden satış fiyatının belirlenmesi ("YSFB") konusunda aldıkları kararlar, ihlalin unsurları ve ispat standardının gözden geçirilmesi gereğine işaret etmektedir.

⁹⁸ Bkz. <https://www.hausfeld.com/media/550bhzyr/realpage-complaint-filed.pdf>.

⁹⁹ Schrepele'in araştırmaları, algoritmaların birbirlerinin tepkilerini öğrenip stratejileri buna göre ayarlayabileceğini ve açık koordinasyon olmaksızın ortaya çıkan bir uzlaşma biçimine nasıl yol açabileceğini detaylandırmaktadır. SCHREPEL, T. ve M. GAL (2020), "Algorithms & Competition Law: Interview of Michal Gal by Thibault Schrepele", e-Competitions Algorithms, Art. No. 93929

	<p>Danıştay'ın <i>Henkel</i> kararında¹⁰⁰, YSFB'nin tespitinde "<i> tarafların herhangi birisinin baskısı veya teşvik etmesi</i>" unsurunun ortaya konulması gerektiği, "<i>baskı ve teşvikin</i>" alıcıların bağımsız bir iktisadi davranış olarak kendi satış fiyatını belirleme serbestisine etki edecek değerde olması ve Kurum'un analizinde rekabete aykırı uygulamalar ile fiyat artışı arasındaki illiyet bağıını yeterli ve somut delillerle ispatlaması gerektiğine hükmedilmiştir¹⁰¹.</p> <p>Diğer taraftan, ABAD'ın <i>Super Bock Bebidas</i> kararında¹⁰² rekabet otoritesinin amaç bakımından ihlali ortaya koyabilmesi için rekabet üzerinde yeterli ölçüde "zarar"ı ortaya koyması gerektiği, bunun da iddia konusu eylemlerin hukuki ve ekonomik bağlamının detaylı analizini gerektirdiğine dikkat çekilmiştir. ABAD, YSFB ihlallerinin rekabet otoritesi tarafından <i>amaç bakımından rekabet ihlali</i> kavramı altında değerlendirilmesinin mümkün olduğunu, bununla birlikte amaç bakımından rekabetin kısıtlanması kavramının ortaya konulabilmesi için ilgili otoritenin öncelikle ilgili anlaşma hükümlerini ve bunun hukuki ve ekonomik bağlamını (etkilenen ürün/hizmetler, ilgili pazarın dinamikleri, tavsiye edilen fiyatlara uyum vb.) incelemesi gerektiğini belirtmiştir. Nitekim ancak bu inceleme ile yeniden satıcıların tavsiye edilen fiyatlara önemli düzeyde uyumu unsuru, diğer deyişle, esasen rekabete aykırı irade uyuşmasının varlığı ortaya konulabilecektir. Benzer yönde, Paris Temyiz Mahkemesi de <i>Apple</i>'a ilişkin yakın tarihli bir kararında¹⁰³, Fransız Rekabet Otoritesi'nin YSFB ihlalini ortaya koyamadığını değerlendirerek, otorite kararını kısmen iptal etmiş ve kararda yeniden satıcıların tavsiye fiyatlara <i>önemli düzeyde uyum</i> göstermesi ve tavsiye edilen fiyatlara uyumunu sağlamak için sağlayıcı tarafından yaptırım mekanizmasının uygulanması unsurlarının altını çizmiştir.</p>
--	---

¹⁰⁰ Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesi'nin *Henkel* kararı E. 2021/1300, K. 2021/1241 T. 09.09.2021. Danıştay'ın *Henkel* kararı E. 2021/969 K. 2021/2654 T. 06.07.2021; Danıştay 13. İdari Dava Dairesi kararı E.2021/4683, K.2022/1815 T. 21.04.2022. *Bkz.* Kurul'un 19.09.2018 tarihli ve 18-33/556-274 sayılı *Henkel* kararı

¹⁰¹ Benzer yönde, Komisyon'un *Philips, Asus, Denon & Marantz ve Pioneer* kararlarında da, YSFB'nin tespitinde kayda değer ölçüde baskı uygulanması ve *yaptırım mekanizmasının* ortaya konmasının altı çizilmiştir. Komisyon'un 24 Temmuz 2018 tarihli ve Dava AT.40465 sayılı *Asus* kararı; Komisyon'un 24 Temmuz 2018 tarihli ve Dava AT.40469 sayılı *Denon & Marantz* kararı; Komisyon'un 24 Temmuz 2018 tarihli ve Dava AT.40181 sayılı *Philips* kararı ve Komisyon'un 24 Temmuz 2018 tarihli ve Dava AT.40182 sayılı *Pioneer* kararı.

¹⁰² Case C-211/22 (2023), judgment of the Court (Third Chamber) of 29 June 2023, *Super Bock Bebidas SA and Others v Autoridade da Concorrência*. Benzer yönde amaç bakımından kısıtlamanın *dar* yorumlanması gereğine ilişkin bkz. ABAD'ın *Visma Enterprise* kararı (C-306/20) (2021) ve ABAD'ın *Groupement des Cartes Bancaires* kararı (C-67/13 P)

¹⁰³ Paris Temyiz Mahkemesi, 20/08582, 6 Ekim 2022 tarihli *Apple* kararı. Paris Court of Appeal's [decision dated 6 October 2022](#). Mahkeme, Otorite'nin kararını "güvenilir, tutarlı ve kesin delillerle" ispatlayamadığına hükmetmiş ve tavsiye edilen fiyatlar ile yeniden satıcıların uyguladıkları gerçek fiyatlar arasındaki farklılıkları, yeniden satıcıların tavsiye edilen fiyatlara önemli düzeyde uyumu vb. hakkında kapsamlı pazar analizi yapılması gereğine işaret etmiştir.

		<p>Rekabet Kurulu'nun amaç bakımından ihlal kavramını benimseyerek bu yönde detaylı analiz yaptığı kararları bulunmakla birlikte¹⁰⁴, özellikle yakın dönemde uzlaşma neticesinde tesis edilen kararlarda amaç bakımından ihlal kavramı gerekçesiyle rekabet üzerinde yeterli ölçüde “zarar” unsurunun incelenmediği kararları da bulunmaktadır¹⁰⁵. Özellikle uzlaşma sürecinde, olağan soruşturma süreci neticesinde hazırlanan soruşturma raporu gibi detaylı analiz de yapılamayabileceğinden hareketle ispat standardı bağlamında belirtilen kriterlerin karşılanamaması olasıdır. Uzlaşma mekanizması olağan soruşturma sürecini kısaltması dolayısıyla usul ekonomisi sağlamakla birlikte, uzlaşmada bir rekabet ihlali tespiti yapıldığı da dikkate alındığında iddiaların yeterli ispat standardını sağlayacak detayda analiz edilmesi ve kararların bu detayda yazılması gerekmektedir¹⁰⁶. Uzlaşma müessesesinin hukukumuzda kabul edilmesinden bugüne kadar Kurul, YSFB'nin tespitine yönelik ihlallerin konu olduğu soruşturmanın pek çoğunu uzlaşma ile sonuçlandırmıştır¹⁰⁷. Bununla birlikte ispat standardının yeterince yükseltilmediği durumda, iddia konusu</p>
--	--	--

¹⁰⁴ Kurul'un 12.03.2020 tarihli 20-14/192-98 sayılı *Akaryakıt* kararı; Kurul'un 21.04.2022 tarihli ve 22-18/300-133 sayılı *Adidas* kararı; Kurul'un 07.03.2019 tarihli ve 19-11/129-56 sayılı *Minikoli* kararı, Kurul'un 04.03.2021 tarihli ve 21-11/154-63 sayılı *Groupe SEB* kararı, Kurul'un 22.11.2018 tarihli ve 18-44/703-345 sayılı *Sony* kararı.

Kurul'un *BSH* Kararı'nda (22-55/864-358, 15.12.2022) “Anılan belgenin *BSH*'nin yeniden satış fiyatlarına müdahale ettiğini her türlü şüpheden uzak bir şekilde ortaya koymaya elverişli olmadığı ve bu bakımdan gerekli ispat standardını sağlamadığı”; Kurul'un *Sezen Gıda* Kararı'nda ise (23-13/209-67, 09.03.2023) “Şirket içi yazışma; -perakende satış fiyatına müdahale ettiği şüphesini doğurmakla birlikte ilgili yazışma teşebbüs için bir yazışma olup raf fiyatı üzerinde varılan herhangi bir mutabakatı kanıtlamaktan uzaktır.” değerlendirmelerine yer verilerek YSFB ihlallerinde aranan ispat standardı belirtilmiştir.

Ayrıca, Kurul'un 21.04.2022 tarihli ve 22-18/300-133 sayılı *Adidas* kararında, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi bağlamında amaç bakımından kısıtlamaya atıfta bulunulmakla birlikte, iddia konusu eylemlerin pazardaki etkileri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

¹⁰⁵ Kurul'un Colastin Sağlık Ürünleri kararı, Karar Sayısı : 23-10/166-52; Karar Tarihi : 23.02.2023

Farmasi Enternasyonal kararı, Karar Sayısı : 23-09/143-42, Karar Tarihi : 16.02.2023

Engingrup Proje kararı, Karar Sayısı : 23-10/154-48 ; Karar Tarihi : 23.02.2023 Yatırım AŞ

Avon Kozmetik kararı, Karar Sayısı : 23-13/223-72, Karar Tarihi : 09.03.2023

¹⁰⁶ Nitekim, 4054 sayılı Kanun'un 56-59. maddeleri arasında düzenlenen rekabet ihlallerinden zarar görenlerin hukuk mahkemelerinde tazminat davası açma yolu bakımından uzlaşma neticesinde -tarafın ikrarını da içeren- Rekabet Kurulu kararı önemli bir delil teşkil edebilecektir.

¹⁰⁷ YSFB ihlali bakımından uzlaşma kararlarına konu liste:

- 5 Ocak 2023; 23-01/12-7 Sunny Elektronik Sanayi ve Ticaret AŞ (Makine Endüstrisi)
- 24 Ocak 2023; 23-03/29-12 NAOS İstanbul Kozmetik San. ve Tic. Ltd. Şti. (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 16 Şubat 2023; 23-09/143-42 Farmasi Enternasyonal Ticaret AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 23 Şubat 2023; 23-10/166-52 Colastin Sağlık Ürünleri AŞ (Gıda Endüstrisi)
- 2 Mart 2023; 23-12/185-61 Kozmokinik Kozmetik ve Medikal Ürünler Paz. ve Tic. AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 9 Mart 2023; 23-13/212-68 Eczacıbaşı Tüketim Ürünleri San. ve Tic. AŞ (Hızlı Tüketim Malları)
- 9 Mart 2023, 23-13/223-72 Avon Kozmetik Ürünleri Sanayi ve Ticaret AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))

	<p>eylemlerin hukuki ve ekonomik bağlamı yeterince incelenmeden YSFB isnadında bulunulması, teşebbüslerin soruşturma ve ceza tehdidi altında ihlali uzlaşma kapsamında kabul etme eğilimine yol açabilecektir. Diğer taraftan, birincil delillerle desteklenmeyen ve fakat salt pazar analizi kapsamında paralel davranışlara odaklanan incelemelerin de mahkemelerce iptal edilmesi söz konusu olabilecektir. Nitekim Ankara 7. İdare Mahkemesi YSFB ihlali iddialarının incelendiği <i>Opet</i>¹⁰⁸ kararında; idari makamın tespitlerinin tereddüte yol açmayacak şekilde açık ve kesin nitelikte delillerle ispatlanması gerektiğini vurgulamıştır.</p> <p>YSFB ihlalleri bakımından ispat standardına yönelik itirazlar, Kurul'un HTM sektöründe üretici/tedarikçi olarak faaliyet gösteren 15 teşebbüs hakkındaki 15.12.2022 tarih ve 22-55/863-357 sayılı kararındaki karşı oylarda da yerini bulmuştur. Karşı Oy'da bazı teşebbüsler bakımından, soruşturma sürecinde elde edilen iletişim delillerinin, alıcının kendi satış fiyatını belirleme serbestisinin baskı veya teşvik sonucu engellenmesini ispat eder nitelikte olmadığı,</p>
--	---

- [13 Nisan 2023; 23-18/343-M\(12\)](#) Sistem Kozmetik San. ve Ticaret Limited Şirketi (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
 - [13 Nisan 2023; 23-18/343-M\(11\)](#) Rebul JCR Kozmetik Pazarlama AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
 - [13 Nisan 2023; 23-18/343-M\(9\)](#) L'Oreal Türkiye Kozmetik San. ve Ticaret AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
 - [13 Nisan 2023; 23-18/343-M\(7\)](#) Glohe Bitkisel Ürünler San. ve Tic. AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
 - [13 Nisan 2023; 23-18/343-M\(6\)](#) Farmatek İç ve Dış Tic. AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
 - [13 Nisan 2023; 23-18/343-M\(5\)](#) ELCA Kozmetik Limited Şirketi (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
 - [13 Nisan 2023; 23-18/343-M\(4\)](#) Easyvit Sağlık Ürünleri Sanayi AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
 - Pierre Fabre (Kimya ve Madencilik (Kozmetik)) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/2023-ilk-6-ay-20230710161001069.pdf>
 - Gerçek Kozmetik (Kimya ve Madencilik (Kozmetik)) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/2023-ilk-6-ay-20230710161001069.pdf>
 - Kosan (Kozmetik) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/2023-ilk-6-ay-20230710161001069.pdf>
 - Biota (Kozmetik) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/2023-ilk-6-ay-20230710161001069.pdf>
 - Erbak Uludağ (HTM) <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/erbak-uludag-pazarlama-satis-ve-dagitim--4936ddfb0f6fee118ec700505685da39>
 - Namet Gıda (HTM) <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/namet-gida-sanayi-ve-ticaret-as-hakkinda-9ffa8d289369ee118ec600505685da39>
 - İpek Gıda Dayanımlı tüketim (makine endüstrisi) <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/ipek-gida-dayanikli-tuketim-mallari-elek-2a94ba58f16bee118ec600505685da39>
 - RRH küçük elektrikli aletler (Makine endüstrisi) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/rrh-kucuk-elektrikli-aletler-ltd.pdf>
 - 03.08.2023; 23-36-676-231 - Ashley Joy Kozmetik <https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=c5bf1c9e-160c-459a-8860-ff528302202b>
 - 23 Şubat 2023; 23-10/154-48 Engingrup Proje Yatırım <https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=5cf2e433-3792-4434-96d4-dab78bc47f8e>
 - 30.11.2023 ; 23-55/1078-382 Seher Gıda (İçim Süt) uzlaşma kararı <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/seher-gida-nihai-karar-duyurusu.pdf>
 - 30.11.2023 tarihli ve 23-55/1077-381 sayılı Meysu uzlaşma kararı. <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/meysu-nihai-karar-duyurusu.pdf>
- ¹⁰⁸ Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesi E. 2021/1427 K. 2022/535 T. 20.4.2022, Kurul'un 12.03.2020 tarihli ve 20-14/192-98 sayılı *Opet Petrol* kararı.

		<p>dolayısıyla <i>makul şüphenin ötesindeki ispat standardının</i> karşılanamadığı belirtilmiştir. Yine, bir başka Karşı Oy'da kararda yer verilen maddi bulguların ilgi teşebbüsün perakendeci teşebbüslerin satış fiyatlarına doğrudan veya dolaylı olarak müdahale ettiğini göstermediği, oluşan bu kanaatin perakende pazarında <i>fiilen oluşmuş fiyat farklılıkları</i> ile desteklendiği belirtilmiştir¹⁰⁹.</p> <p>Bu doğrultuda işbu çalışmada, Kurul kararlarında ortaya çıkan farklı analiz ve değerlendirmeler, YSFB ihlaline yönelik güncel yaklaşımlar ve mahkeme kararları ışığında incelenerek ispat standardı sorunsalı değerlendirilecektir.</p>
53.	Uzlaşma Mekanizmasından Beklenen Etkinlik ve Riskler	Rekabet Kurumu'nun Uzlaşma Usulüne İlişkin Yönetmeliği ¹¹⁰ 15 Temmuz 2021 tarihinde yürürlüğe girmiş ve bugüne kadar Rekabet Kurulu'nun pek çok kararında uygulanmıştır. Öyle ki, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 2021 yılını takiben, 2022 yılında 34 uzlaşma kararı alınmışken, 2023 yılında bu rakam 60'ı geçmiştir. ¹¹¹ Yıllar itibariyle Kurul'un

¹⁰⁹ Hızlı tüketim malları sektöründe üretici/tedarikçi olarak faaliyet gösteren 15 teşebbüsün ve perakendeci olarak faaliyet gösteren beş teşebbüsün 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespitine yönelik soruşturma kararı.

¹¹⁰ Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem Ve Kararlar İle Hâkim Durumun Kötüye Kullanılmasına Yönelik Soruşturmalarda Uygulanabilecek Uzlaşma Usulüne İlişkin Yönetmelik, 15 Temmuz 2021, Resmî Gazete Sayı : 31542.

¹¹¹ 2023 Yılı Uzlaşma Kararları

Kozmetik Sektörü

- 13 Nisan 2023; 23-18/343-M(3) Ayaz ve Ortakları, SB Grup Kozmetik (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 24 Ocak 2023; 23-03/29-12 NAOS İstanbul Kozmetik San. ve Tic. Ltd. Şti. (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 16 Şubat 2023; 23-09/143-42 Farmasi Enternasyonal Ticaret AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 2 Mart 2023; 23-12/185-61 Kozmoklinik Kozmetik ve Medikal Ürünler Paz. ve Tic. AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 9 Mart 2023; 23-13/223-72 Avon Kozmetik Ürünleri Sanayi ve Ticaret AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 13 Nisan 2023; 23-18/343-M(12) Sistem Kozmetik San. ve Ticaret Limited Şirketi (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 13 Nisan 2023; 23-18/343-M(11) Rebul JCR Kozmetik Pazarlama AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 13 Nisan 2023; 23-18/343-M(9) L'Oreal Türkiye Kozmetik San. ve Ticaret AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 13 Nisan 2023; 23-18/343-M(7) Glohe Bitkisel Ürünler San. ve Tic. AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 13 Nisan 2023; 23-18/343-M(6) Farmatek İç ve Dış Tic. AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 13 Nisan 2023; 23-18/343-M(5) ELCA Kozmetik Limited Şirketi (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- 13 Nisan 2023; 23-18/343-M(4) Easyvit Sağlık Ürünleri Sanayi AŞ (Kimya ve Madencilik (Kozmetik))
- Pierre Fabre (Kimya ve Madencilik (Kozmetik)) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/2023-ilk-6-ay-20230710161001069.pdf>
- Gerçek Kozmetik (Kimya ve Madencilik (Kozmetik)) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/2023-ilk-6-ay-20230710161001069.pdf>
- Kosan (Kimya ve Madencilik (Kozmetik)) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/2023-ilk-6-ay-20230710161001069.pdf>
- Biota (Kimya ve Madencilik (Kozmetik)) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/2023-ilk-6-ay-20230710161001069.pdf>

03.08.2023; 23-36-676-231 - Ashley Joy Kozmetik kararı.
23 Şubat 2023; 23-10/154-48 Engingrup Kozmetik kararı

soruşturma karar sayılarındaki artış kayda değer olmakla birlikte, uzlaşma kararlarındaki artış özellikle dikkat çekicidir. Bu minvalde, işbu çalışmada uzlaşma mekanizmasının hukukumuzdaki gelişimi Kurul kararları ve yabancı rekabet otoritesi uygulamaları ışığında incelenecektir.

- 03.08.2023; 23-36-676-231 - Ashley Joy Kozmetik kararı.
- 23 Şubat 2023; 23-10/154-48 Engingrup Kozmetik kararı

İşgücü piyasası

- (İşgücü piyasaları soruşturması kapsamında 11 adet uzlaşan teşebbüs) 26 Temmuz 2023; 23-34/649-218 <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/isgucu-piyasasina-yonelik-centilmenlik-a-eabd47edff30ee118ec500505685da39>

HTM

- Erbak Uludağ (HTM) <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/erbak-uludag-pazarlama-satis-ve-dagitim--4936ddfb0f6fee118ec700505685da39>
- Namet Gıda (HTM) <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/namet-gida-sanayi-ve-ticaret-as-hakinda-9ffa8d289369ee118ec600505685da39>
- 9 Mart 2023; 23-13/212-68 Eczacıbaşı Tüketim Ürünleri kararı
- 30.11.2023 tarihli ve 23-55/1077-381 sayılı *Meysu* kararı <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/meysu-nihai-karar-duyurusu.pdf>.

Makine Endüstrisi

- 5 Ocak 2023; 23-01/12-7 Sunny Elektronik kararı (Makine Endüstrisi)
- İpek Gıda Dayanıklı tüketim (makine endüstrisi) <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/ipek-gida-dayanikli-tuketim-mallari-elek-2a94ba58f16bee118ec600505685da39>
- RRH küçük elektrikli aletler (Makine endüstrisi) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/rrh-kucuk-elektrikli-aletler-ltd.pdf>

Gıda

- 23 Şubat 2023; 23-10/166-52 Colastin Sağlık Ürünleri kararı (Gıda Endüstrisi)
- Altıparmak (Gıda Endüstrisi) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/2023-ilk-6-ay-20230710161001069.pdf>
- (Yumurta sektörü, 14 adet uzlaşan teşebbüs)- <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/yumurta-sektore-yonelik-sorusturmalar--ad98fb05ba77ee118ec700505685da39>
- 30.11.2023 ; 23-55/1078-382 Seher Gıda (İçim Süt) kararı <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/seher-gida-nihai-karar-duyurusu.pdf>

Mesleki faaliyet

- Alanya mühendisler kararı Karar Sayısı : 23-01/25-11, Karar Tarihi : 05.01.2023 (mesleki bilimsel Teknik faaliyetler) <https://www.rekabet.gov.tr/Karar?kararId=6efdc93-2920-4f01-92a7-47e3ddb8a689>
- (4 adet uzlaşma)** Özel Piraziz Kuzey Yükseköğrenim Kız Öğrenci Pansiyonu, Özel Onur Yükseköğretim Kız Öğrenci Yurdu, Özel Piraziz Beyza Yükseköğrenim Kız Öğrenci Pansiyonu ve Özel Sıla Yükseköğretim Kız Öğrenci Yurdu Hakkında Yürütülen Soruşturmalar Sonuçlandı. (15.12.2023) <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/ozel-piraziz-kuzey-yuksekogrenim-kiz-ogr-110e6fa4149bee118eca00505685da39>
- (2 adet uzlaşma)** Ankara Merkezli Olarak Faaliyet Gösteren Bazı Özel Okullar Hakkında Yürütülen Soruşturma Sonuçlandı. (15.12.2023) <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/ankara-merkezli-olarak-faaliyet-gosteren-ff8d78d6149bee118eca00505685da39>

Sektörü Tespit edilemeyen:

- Yıldırımoğlu (tespit edilemeyen sektör) <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/2023-ilk-6-ay-20230710161001069.pdf>.

	<p>Kurul'un uzlaşma kararlarına konu ihlallerin niteliği ve ilgili sektörlerine baktığımızda, bu kararların büyük çoğunluğunun 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine yönelik ihlaller kapsamında yeniden satış fiyatının belirlenmesi ("YSFB") eylemlerine yönelik olduğunu görmekteyiz. Yine 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti sınırlayıcı anlaşmalar (fiyat tespiti, topla-dağıt karteli, çalışan ayartmama anlaşmaları) niteliğinde değerlendirilen eylemler için de uzlaşma kararları artmıştır. Uzlaşma kararlarına konu ihlallerin gerçekleştiği ilgili sektörler incelendiğinde ise, bu kararların daha ziyade perakende sektörü özelinde, kozmetik ve gıda sektörlerinde yoğunlaştığı bununla birlikte işgücü piyasası olarak adlandırabileceğimiz pazarda ise çalışan ayartmama anlaşmaları bakımından ivme kazandığı görülmektedir.</p> <p>Uzlaşma neticesinde <i>-istisnaları bulunmakla birlikte</i>¹¹²⁻ taraflara genel itibariyle azami indirim oranı olan %25 oranının uygulanmasının yanı sıra, soruşturma özelinde temel para cezasında hafifletici unsurlar ile birlikte değerlendirildiğinde önemli oranlarda indirimler uygulanabildiği görülmektedir. Öyle ki, kozmetik ve tüketici elektroniği sektöründe faaliyet gösteren bir takım teşebbüslere %25 oranındaki uzlaşma indirimi öncesinde teşebbüse uygulanacak temel para cezasında %60 oranında hafifletici unsurlar kapsamında indirim uygulanmış olup, HTM sektöründe faaliyet gösteren bir teşebbüse temel para cezasında uzlaşma indirimi öncesinde her bir ihlal için ayrı ayrı %45 oranında indirim uygulanmıştır¹¹³. Şu haliyle idari para cezasında sağladığı indirim yönüyle uzlaşma mekanizması teşebbüsler bakımından cazip görünmekle birlikte, uzun vadede yaratabileceği olası hukuki etkilerinin analiz edilmesi isabetli bir yaklaşım olacaktır.</p> <p>Uzlaşma mekanizması olağan soruşturma sürecini kısaltarak Rekabet Kurumu bakımından; idari para cezasında tasarruf sağlaması dolayısıyla da teşebbüsler bakımından usul ekonomisi sağlamakla birlikte, uzlaşmada bir rekabet ihlali tespiti yapıldığı da dikkate alındığında kararların yeterli ispat standardını sağlayacak detayda yazılması ve hazırlanması gerekmektedir. Nitekim, 4054 sayılı Kanun'un 56-59. maddeleri arasında düzenlenen rekabet ihlalinden zarar görenlerin hukuk mahkemelerinde tazminat davası açma yolu bakımından uzlaşma neticesinde -tarafın ikrarını</p>
--	---

¹¹² *DyDo Drinco kararı*, Karar Sayısı : 22-32/508-205, Karar Tarihi : 07.07.2022;

Numil Gıda kararı, Karar Sayısı : 22-29/483-192, Karar Tarihi : 30.06.2022

¹¹³ Bkz. Kurul'un Sunny Elektronik kararı, Karar Sayısı : 23-01/12-7 ; Karar Tarihi : 05.01.2023,

Kurul'un *Kozmokinik Kozmetik* kararı, Karar Sayısı : 23-12/185-61, Karar Tarihi : 02.03.2023,

Kurul'un *Eczacıbaşı Tüketim Ürünleri* kararı Karar Sayısı : 23-13/212-68, Karar Tarihi : 09.03.2023

Kurul'un Avon Kozmetik kararı, Karar Sayısı : 23-13/223-72, Karar Tarihi : 09.03.2023

		<p>da içeren- Rekabet Kurulu kararı önemli bir delil teşkil edebilecektir.</p> <p>Uzlaşma Usulüne İlişkin Yönetmelik gereği uzlaşma neticesinde, idari para cezası ve uzlaşma metninde yer alan hususlar uzlaşma tarafınca dava konusu yapılamamaktadır. Mevzuatından ayrılan bu hüküm, Türk Rekabet Hukukunda mekanizmanın işleyişi konusunda bir takım soru işaretlerini beraberinde getirebilecektir. Örneğin Kurul'un <i>Numil Gıda</i> ve <i>Sunny Elektronik</i> kararlarında yer verilen Karşı Oy'larda¹¹⁴, uzlaşan ilgili teşebbüslerin ihracat cirolarının idari para cezası hesabında dışarda bırakılması hususu eleştirilmiş, 4054 sayılı Kanun uyarınca uygulanacak idari para cezalarında, ihracat rakamlarının ceza hesabında dışarda bırakılmasının doğru olmadığı ifade edilmiştir. Yine, Kurul'un <i>Olka&Marlin</i> kararında ise, uzlaşma ara kararıyla tespit edilen hususların müzakere edilmemesi gerekirken, Olka ve Marlin'in uzlaşma metninde yer verdiği talebi üzerine Kurul tarafından idari para cezasının yeniden takdir edilerek indirim yapılmasının "müzakere" anlamına geleceğinden hareketle uzlaşma nihai kararıyla cezanın düşürülmesinin mevzuata aykırı olduğu belirtilmiştir¹¹⁵.</p> <p>Uzlaşma müessesesinin hukukumuzda kabul edilmesinden bugüne kadar, özellikle 2023 yılında, Kurul çok sayıda uzlaşma kararı almış ve YSFB'nin tespitine yönelik ihlallerin konu olduğu soruşturmaların pek çoğunu uzlaşma ile sonuçlandırmıştır. Uzlaşma kararlarındaki bu dikkat çekici artışın, AB Komisyonu düzenlemesinde uzlaşmaya sadece kartellerin konu olması ve fakat Türk hukukunda bu yönde bir sınırlamanın bulunmamasından kaynaklandığı iddia edilebilecekse de, özellikle YSFB bakımından ispat standardının yeterince yükseltilmediği durumda, iddia konusu eylemlerin ekonomik bağlamı yeterince incelenmeden YSFB isnadında bulunulması, teşebbüslerin soruşturma ve ceza tehdidi altında bir ihlal iddiasını uzlaşma kapsamında kabul etme eğilimine yol açabilecektir. Diğer taraftan, soruşturma bildiriminde ihlalin varlığı ve kapsamını gösterir yeterli delillere yer verilmemesi ise teşebbüslerin uzlaşma başvurusu hakkını layıkıyla kullanamamalarına yol açabilecektir.</p> <p>Yukarıda açıklanan hususlar çerçevesinde, işbu çalışmada 2021 yılında hukukumuzda kazandırılan uzlaşma mekanizmasının bugüne kadarki uygulaması, Kurul kararları ışığında incelenecek ve mevzuatı başta olmak üzere yabancı rekabet otoriteleri uygulamaları ile karşılaştırılarak önümüzdeki dönemde yaratabileceği olası riskler ele alınacaktır.</p>
--	--	--

¹¹⁴ Kurul'un Sunny Elektronik kararı, Karar Sayısı : 23-01/12-7 ; Karar Tarihi : 05.01.2023,

Numil Gıda kararı, Karar Sayısı : 22-29/483-192, Karar Tarihi : 30.06.2022

¹¹⁵ Kurul'un Olka Spor Malzemeleri & Marlin Spor Malzemeleri kararı, Karar Sayısı : 22-29/488-197 , Karar Tarihi : 30.06.2022

<p>54.</p>	<p>Uzlaşmak ya da uzlaşmamak, işte bütün mesele bu</p>	<p>Uzlaşma, rekabeti sınırlayıcı anlaşmaların tarafı olan teşebbüslerin, soruşturma kapsamında üzerlerine atılı rekabet ihlali iddialarını kabul etmeleri karşılığında Rekabet Kurulunca (“Kurul”) kendilerine uygulanacak idari para cezasında belli bir oranda indirim elde etmelerine imkân sağlayan bir müessesedir. Uzlaşmak, gerek teşebbüsler gerekse Kurul açısından çeşitli faydaları olan, adeta her iki taraf açısından da “kazan-kazan” niteliğinde bir duruma işaret etmektedir. Uzlaşmamak ise tam tersine teşebbüsler açısından soruşturmanın idari para cezasıyla sonuçlanma riski, Kurul açısından ise soruşturma raporu hazırlamak başta olmak üzere kıt kaynaklarını kullanma zarureti oluşturduğundan adeta “kaybet-kaybet” durumunu andırmaktadır. Gerek teşebbüslerin gerekse Kurulun uzlaşmaya ya da uzlaşmamaya karar vermesinde birtakım motivasyonlar (saikler) belirleyici olmaktadır.</p> <p>Teşebbüsleri uzlaşma yoluna başvurmaya yönelten en temel motivasyon, idari para cezasında belli bir oranda indirim elde etme imkânıdır. Teşebbüslerce yapılacak basit bir fayda-maliyet analizine göre şayet rekabet ihlali nedeniyle alınacak cezanın, rekabet ihlalinden elde edilen faydadan fazla olması durumunda, haklarında devam eden soruşturmanın uzlaşma yoluyla sonlandırılması tercih edilebilecektir. Uzlaşma halinde yararlanılacak cezada indirim oranının üst sınırının Türk rekabet hukukunda yüzde 25 olarak belirlenmiş olması, AB rekabet hukukundaki yüzde 10’luk oranla kıyaslandığında, Türk hukuku açısından yeni bir müessese olan uzlaşmayı cazip kılacak niteliktedir. Ek olarak, Kabahatler Kanununa göre erken ödeme halinde yüzde 25’lik ek indirimden de yararlanılabilecek olması, teşebbüslerin toplamda yüzde 43,75’e varan bir oranda cezada indirim elde etmesine imkân tanımaktadır.</p> <p>Teşebbüsler açısından diğer bir motivasyon, anlaşmanın tarafı olan diğer teşebbüslerce pişmanlıktan yararlanılmasıdır. Pişmanlık başvurusunda bulunan teşebbüsün Kurula rekabeti sınırlayıcı anlaşmaya ve taraflarına dair pek çok bilgi ve belgeyi ifşa etmesinin ardından, diğer teşebbüslerin ceza alma ihtimali yükselecektir. Bu noktada diğer teşebbüsler, şayet pişmanlık başvurusunda bulunmaz veya pişmanlıktan yararlanamazlarsa, son çare olarak uzlaşma yoluna giderek dosyayı daha az maliyetle sona erdirebilecektir. Son olarak, rekabet ihlallerinden doğan tazminat davalarının uygulamada yaygın olup olmadığı da teşebbüslerin uzlaşma kararını etkileyebilir. Özel hukuk uygulamasının gelişmemiş olması, ihlali kabul eden teşebbüslerin zarar görenlerin tazminat talepleriyle muhatap olma ihtimalini azaltacağından, teşebbüslerin uzlaşma motivasyonunu artıracaktır.</p> <p>Diğer taraftan, Kurul açısından dosyayı uzlaşma yoluyla sonlandırmaya yönelten temel motivasyon ise olağan soruşturma usulünü takip etmeyerek personel, zaman, bütçe vb. kıt kaynaklarını daha ciddi rekabet ihlallerini</p>
------------	--	---

		<p>araştırmak için kullanılmaktadır. Mevzuatta bu husus, “usuli faydalar” olarak ifade edilmiştir. 4054 sayılı Kanunda Kurulun, “<i>soruşturma sürecinin hızlı bitirilmesinden doğacak usuli faydaları</i>” dikkate alarak uzlaşma usulü başlatılabileceği belirtilmiştir (m.43/5). Usul ekonomisini çağrıştıran bir kavram olan usuli faydaların neler olduğu kanunda düzenlenmemiştir. Uzlaşma Yönetmeliğinde ise Kurulun, bu bağlamda “<i>soruşturma taraflarının sayısı</i>”, “<i>soruşturma taraflarının önemli bir kısmının uzlaşmaya başvurup başvurmadığı</i>”, “<i>ihlalin kapsamı ile delillerin niteliği</i>” ve “<i>soruşturma taraflarıyla ihlalin varlığına ve kapsamına ilişkin ortak bir kanaate ulaşmanın mümkün olup olmadığı</i>”nı göz önünde bulundurabileceği ifade edilmiştir (m.4/2).</p> <p>Uzlaşmanın yeni bir müessese olduğu düşünüldüğünde, uzlaşmadan beklenen usuli faydalar kavramının içeriğinin zaman içerisinde Kurul kararlarında doldurulacağı açıktır. Bununla birlikte, Kurulun uzlaşma motivasyonunun oluşmasında şu hususların etkili olacağı söylenebilir: teşebbüslerin uzlaşma başvurularını mevzuatta öngörülen zaman dilimi içerisinde yapıp yapmadığı; ihlalin niteliği ve kapsamına ilişkin olarak teşebbüslerle anlaşma zemininin bulunup bulunmadığı; uzlaşmaya başvuran veya başvurmeyen teşebbüslerin sayısının, dosyayı uzlaşma yoluyla sonlandırmayı tercih ettirecek bir orana ulaşıp ulaşmadığı; son olarak dosya kapsamında rekabet ihlalinin varlığını gösteren delillerin, hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek şekilde ve dosyayı soruşturma usulüyle sonlandırmayı tercih ettirecek ölçüde açık olup olmadığı.</p> <p>Bu tebliğde, Türk rekabet hukuku uygulamasında son dönemde oldukça popüler hale gelen uzlaşma mekanizması kapsamında gerek teşebbüslerin gerekse Kurulun dosyayı uzlaşma yoluyla sona erdirmeye yönelik motivasyonlarının neler olabileceği incelenmektedir. Kurulun bugüne kadar verdiği uzlaşma kararları masaya yatırılarak, birincil ve ikincil mevzuatta göndermede bulunulan uzlaşmadan beklenen usuli faydalar kavramının özellikle Kurul uygulamasında nasıl şekillendiği ortaya konulmak suretiyle, Kurulun uzlaşma usulünü başlatması veya sona erdirmesi noktasındaki yaklaşımına dair teşebbüsler açısından hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik sağlanmaya çalışılmaktadır.</p>
55.	Haksız Fiyat Uygulamalarının Rekabet Politikaları ve İdare Hukuku Perspektifinden İncelenmesi	<p>Fiyatlandırma davranışları, rekabetçi süreçlerin temel unsurlarından biridir. Rekabetçi bir piyasa yapısının en önemli göstergesi olan fiyat hem tüketici hem de üretici ve sağlayıcı açısından kritik niteliktedir. Tüketicilerin ürünlere erişimi açısından belirleyici rol oynayan fiyat, teşebbüslerin ticari varlığını sürdürebilmesi için gereken mali kaynakların da temelini oluşturmaktadır. Rekabetçi süreçlere katılım ve katma değerli hizmet üretiminin temelinde de yine fiyatlama davranışlarının etkisi bulunmaktadır. Fiyatların piyasa koşullarına göre şekillenmesi ise serbest piyasa ekonomisine ve bunun temelini oluşturacak etkin bir rekabet ortamının varlığına bağlıdır.</p>

Buna karşın, son yıllarda ülkemizde uygulamaya konulan “fahiş fiyat” müdahaleleri ile teşebbüslerin fiyatlama konusundaki serbestisinin kısıtlandığı ve özellikle yukarı yönlü fiyat hareketlerine regülatif bir müdahale getirildiği görülmektedir. 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu Yönetmeliği kapsamında düzenlenen fahiş fiyat uygulaması, özellikle pandemi döneminde yaşanan arz ve talep dalgalanmaları neticesinde ortaya çıkan piyasa aksaklıklarına süratle müdahale edilmesini amaçlamaktadır ve yapısı gereği istisnai bir uygulama alanına sahiptir. Öte yandan ne mevzuatta ne de uygulamada haksız veya fahiş fiyat kavramları net olarak tanımlanmamaktadır. Bu belirsizlik bir yandan hukuki öngörülebilirliği azaltırken, diğer yandan fahiş fiyat uygulamalarının genel bir müdahale aracı olarak kullanılması riskini beraberinde getirmektedir. Benzer şekilde, fiyat serbestisine müdahale eden bu uygulamaların Anayasal sözleşme serbestisi ve girişim özgürlüğü ile mülkiyet hakkı üzerinde kısıtlama getirdiğine ilişkin tartışmalar da söz konusudur. Bir diğer tartışma konusu da bu tür bir müdahale aracının hangi kurum tarafından uygulanması gerektiğidir.

Bu bağlamda, çalışmamızda öncelikle fahiş fiyat uygulamalarının hukukumuzdaki yeri ile gelişim süreci ele alınacaktır. Daha sonra bu uygulamaların hem rekabet hukuku hem de Anayasa hukuku ve idare hukuku boyutları incelenecektir. Rekabet hukuku perspektifinden, özellikle fahiş fiyat uygulamalarının etkileri ile rekabet hukukunun amaçları arasındaki çelişkiye değinilecektir. Rekabet hukuku, teşebbüslerin ticari kararları özerk biçimde verebilmesi ve rekabetçi parametrelerin piyasa koşullarına göre belirlenmesi esaslarına dayanmaktadır. Fahiş fiyat uygulamaları ise bu serbestiyi kısıtlamaktadır ve bu yönü ile rekabet hukukundan ayrılmaktadır. Ayrıca, ilgili mevzuatta fahiş fiyat müdahalesi için geniş bir uygulama alanı öngörülmektedir. Bu durum, fahiş fiyat müdahalelerinin getiriliş amacının ötesinde geçecek şekilde uygulanmasına neden olabilecektir. Bu tür müdahalelerin enflasyon veya kur dalgalanması gibi durumların tüketiciler üzerindeki etkisini gidermek için kullanılması, uzun vadede piyasanın rekabetçi dokusuna zarar verebilecektir. Ayrıca, fiyatlama davranışlarına piyasa dışından gelen bir müdahale, teşebbüslerin maliyet yapılarının bozulmasına neden olabilecek ve tüketici refahını olumsuz etkileyebilecektir. Fahiş fiyat uygulamalarını bu açılardan ele alan çalışmamız, ayrıca rekabet hukuku mevzuatında tanımlanan aşırı fiyat uygulamaları ile mukayeseli bir değerlendirme sunacaktır.

İdare hukuku açısından ise fahiş fiyat uygulamalarının mevzuat içerisindeki yeri ve bir ekonomik kolluk faaliyeti olarak sağlaması gereken temel koşullar ele alınacaktır. Fahiş fiyat uygulamalarını Anayasanın temel ilkeleri açısından da değerlendiren çalışmamız, girişim özgürlüğü ve sözleşme serbestisinin kısıtlanabilmesi için gereken koşulların

		<p>sağlanıp sağlanmadığını irdeleyecektir. Fahiş fiyat müdahalelerinin nasıl gerçekleştirileceği kadar kim tarafından gerçekleştirileceği de tartışma konusudur. Bu uygulamaların hangi kurum tarafından hayata geçirilmesi gerektiğini ele alan çalışmamız, mehz Avrupa hukukundaki benzer uygulamaları değerlendirecek ve Türkiye açısından en etkin yöntemin hangisi olduğuna yönelik değerlendirmeler sunacaktır.</p>
56.	Düzenleme Dalgasının Karşısında 2002/2 Sayılı Tebliğ'in Yeri: E-Ticaret ve Fintek Piyasaları	<p>Bilindiği üzere, dijitalleşmenin ve rekabet hukukuna ilişkin tartışmaların eş zamanlı olarak artmasıyla Avrupa Birliği ve üye ülkelerde dijital piyasalara ilişkin Dijital Pazarlar Yasası (<i>DMA</i>) ve Dijital Hizmetler Yasası (<i>DSA</i>) başta olmak üzere pek çok düzenleme yapılmıştır. Ülkemizde de mehz uygulamayı takiben konuya ilişkin pek çok gelişme yaşanmıştır. E-Ticaret Kanunu, E-Ticaret Yönetmeliği, Rekabet Kanunu Taslağı, 6493 sayılı Kanun, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik ve Bankaların Bilgi Sistemleri ve Elektronik Bankacılık Hizmetleri Hakkında Yönetmelik ülkemizde konuya ilişkin olarak yaşanan mevzuat tarafındaki gelişmelere örnek olarak gösterilebilir.</p> <p>Mevzuattaki bu gelişmelere, Rekabet Kurumu ("Kurum") tarafından hazırlanan sektör raporları ve Rekabet Kurulu ("Kurul") tarafından yürütülen soruşturmalar eşlik etmektedir. İlgili soruşturmalarda Kurul'un ihlal iddialarını hâkim durumun kötüye kullanılması çerçevesinde tartıştığı görülmektedir.</p> <p>Öteki taraftan, dijital platformların B2B (<i>Business to Business</i>) hizmetleri bakımından bir dikey ilişkide bulunduğu göz önüne alındığında, konunun 2002/2 sayılı Grup Muafiyet Tebliği ("2002/2 sayılı Tebliğ") bakımından değerlendirilmesi de dijital piyasalara ilişkin tartışmalara ışık tutacaktır. Bu kapsamda, sunum esnasında e-ticaret, Rekabet Kanunu Taslağı, ve fintek piyasalarına ilişkin düzenlemelerle 2002/2 sayılı Tebliğ arasındaki kesişme ve çakışmalar ele alınacaktır.</p> <ul style="list-style-type: none">• İlk olarak, e-ticaret platformlarındaki ve fintek piyasasındaki dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında dikey ilişki olarak kabul edilip edilmediği konusuna değinilecektir. Bu doğrultuda, e-ticaret platformlarının acente olarak kabul edilip edilmeyeceği, hibrit platformların yarattığı tartışmalara yer verilecek ve fintek piyasasının işleyişiyle hangi tür anlaşmaların bu kapsamda yer aldığı açıklanacaktır.• İkinci olarak, E-Ticaret mevzuatı ve 2002/2 sayılı Tebliğ arasındaki kesişme ve çakışmalar ele alınacaktır. Bu çerçevede, E-Ticaret Kanunu'nda düzenlenen kampanyalı mal satışı yasağı, ayrımcılık ve EKM koşulları gibi hususlar içtihatlar ışığında incelemeye tabii tutulacaktır.• Üçüncü olarak, Rekabet Kanunu Taslağı'nda yer alan ayrımcılık, EKM koşulları ve bağlamaya ilişkin hükümlerle

		<p>2002/2 sayılı Tebliğ ve E-Ticaret Kanunu arasındaki ilişki irdelenecektir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Akabinde, fintek piyasası ve piyasada, Ödeme Hizmetleri Sektör Raporu çerçevesinde ele alınan rekabet hukuku endişeleri açıklanacak ve sonrasında fintek piyasasında ayrımcılık ve münhasırlığa ilişkin düzenlemeler ve değerlendirmeler 2002/2 sayılı Tebliğ ile Kurul'un içtihatları doğrultusunda ele alınacaktır.• En sonunda ise anılan sektörler ile 2002/2 sayılı Tebliğ arasındaki kesişme ve çakışmaların neden olduğu karmaşanın ne şekilde giderilebileceğine ilişkin dinleyicilerin de değerli katkılarıyla birlikte bir genel değerlendirme yapılacaktır. <p>Yukarıda belirtilen konular doğrultusunda, sunumun konuya ilişkin Kurul ve mukayeseli hukuk karar örnekleri ile de desteklenerek inceleme kapsamının geniş tutulması planlanmaktadır.</p>
57.	Davranışsal İktisat Perspektifi ile Rekabet Hukukuna Bakış	<p>Klasik ekonomik davranış modeli, bireylerin seçimlerini faydalarını maksimize edecek şekilde yaptıklarını, bir başka deyişle "homo economicus" olduğu varsayılan bireylerin sahip oldukları kıt kaynaklarını, piyasadaki çeşitli alternatifler arasında en fazla fayda sağlayacak olana tahsis edeceğini kabul eder. Ancak bu temel varsayımından hareketle oluşturulan rasyonel seçim kuramı (rational choice theory), ilk kez Herbert Simon tarafından "Sınırlı Rasyonellik" kavramının ortaya konulması ile eleştirilmiş ve 1970'lerde Daniel Kahneman ve Amos Tversky tarafından da deneysel bazı verilere de dayalı olarak insanların seçimlerini yaparken her zaman rasyonel hareket etmediği ortaya konulmuştur.</p> <p>Davranışsal iktisat (behavioral economics), iktisadi davranış, karar ve seçimlerde psikolojik, sosyal, bilişsel faktörlerin etkileri ve sonuçlarını inceleyen bir disiplindir. Davranışsal iktisat yaklaşımı ile sınırlı rasyonellik, belirsizlik altında karar alma, kayıptan kaçınma, beklenti teorisi gibi teorilerin bireylerin seçimlerine etkisi araştırılmış ve özellikle tüketici hukuku ve rekabet hukuku gibi alanlarda da önemli sonuçlara yol açtığı tespit edilmiştir.</p> <p>Tüketici önyargıları ve sınırlı rasyonellik tarafından yönlendirilen ve geleneksel ekonomik modellerden ziyade davranışsal ekonomi yoluyla daha iyi anlaşılabilen veya açıklanabilen belirli piyasa durumları ve sonuçları vardır. Bu nedenle, Rekabet hukuku kurallarının, soyut modellerin altında yatan kurgusal davranışların aksine, piyasa aktörlerinin gerçek davranışlarını da dikkate alması beklenmektedir. Tüketici tarafındaki davranışsal önyargılar, piyasaların iyi işlemede talep tarafının önemini ve tüketici hukuku politikası ile rekabet hukuku politikası arasındaki önemli sinerjileri vurgular.</p>

		<p>Davranışsal önyargıların rekabete aykırı davranışlar için de etkileri olabilir. Örneğin, tüketici statükosu, rakipler arasındaki rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaların uygulanmasını kolaylaştırabilir yahut bilgi asimetrisi, işlem maliyetleri karmaşık ve yorucu hesaplama yöntemleri, aldatici sunuş biçimleri hâkim durumundaki teşebbüsün bağlama vb. yollarla hakim durumunu kötüye kullanmasına ortam sağlayabilir.</p> <p>Dikey kısıtlamalar bağlamında, markalar arası yeterli rekabet varsa, marka içi rekabet kısıtlamalarının zararsız olduğu şeklindeki varsayım ispata muhtaçtır çünkü bilişsel önyargılar, markalar arası rekabetten kaynaklanan baskıdan daha ağır basabilir. Bu nedenle, davranışsal hukuk ve ekonomi, homo economicus varsayımından ilham alan siyah ve beyaz düşünceyi hariç tutan dikey kısıtlamalara ilişkin esnek kurallar için ek argümanlar sağlayabilir.</p> <p>Genel olarak, davranışsal çözümlerin "doğru olması" için dikkatli bir analize ihtiyacı vardır. Teşebbüslerin kullanabileceği strateji yelpazesini kısıtlayan çözümler (özellikle yapısal çözümler) , yarardan çok zarara yol açabilir.</p> <p>Yaptırımlar özelinde davranışsal iktisat, tüketici önyargılarından kaynaklanan rekabet endişeleriyle ilgili durumlarda, yasa koyucuyu söz konusu aksaklıkları dikkate almaya ve hukuk kurallarını ve yaptırımları buna göre düzenlemeye yönlendirmesi bakımında önemli katkılar sağlamaktadır. Bu politikalar; örneğin çerçeveleme, aşırı bilgi yüklemesi ve tüketici statükosunun üstesinden gelmek için bilginin çarpıtılmasını azaltmak veya tüketicileri eylemsiz kalmalarına veya basitçe varsayılanı tercih etmelerine izin vermek yerine bir seçim "zorunlu seçim" yapmaya teşvik etmek şeklinde çözümler içerebilir.</p> <p>Tebliğimizde, davranışsal iktisat yaklaşımına değinilecek, rasyonel birey varsayımının kabul edilmediği bir piyasa ortamında rekabet ihlali teşkil edebilecek hususlar Rekabet Kurulu'nun davranışsal iktisat bakış açısı ile incelediği vakalar ve ihlaller üzerinden incelenecek ve son olarak davranışsal iktisadın günümüzde rekabet politikaları özelinde etkisi değerlendirilecektir.</p>
58.	Türk ve AB Hukukunda Taahhüt Kararlarının Yerine Getirilmesi ve İzlenmesi Rejimi	RKHK'da 24.6.2020 tarihinde yapılan değişiklik paketinin bir parçası olarak AB'deki uygulamaya benzer şekilde taahhüt mekanizması getirilmiştir. Taahhüt kararlarının alınma süreci ve koşullarına ilişkin usul ve esaslar ise Rekabet Kurulu tarafından yayınlanan 2021/2 sayılı Taahhüt Tebliği ile düzenlenmiştir. Tebliğin 'taahhüdün izlenmesi ve yerine getirilmesi' başlıklı 15. Maddesinde, tarafların taahhüde uyumlarının izlenmesinin, taraflarca düzenli olarak rapor sunulması, denetim amacıyla üçüncü kişilerin atanması ya da meslek birlikleriyle veya ilgili kamu kurum ve

	<p>kuruluşlarıyla işbirliği yapılması gibi yollarla gerçekleştirilebileceği düzenlenmiştir. Söz konusu madde uyarınca, ayrıca denetim amacıyla üçüncü kişilerin atanmasının öngörüldüğü durumlarda, taraflarca önerilen üçüncü kişinin uygunluğunun Kurul tarafından onaylanması gereklidir.</p> <p>Taahhüdün üçüncü taraflar tarafından yerine getirilmesi ve izlenmesi yetkisi, Kamu Gözetim Kurulu'nun 12.10.2023 tarihli kararıyla Rekabet Kurulu Kararlarında yer verilen taahhüt ve şartların teşebbüsler tarafından yerine getirilip getirilmediğine ilişkin denetim hizmetini yapmak üzere</p> <ul style="list-style-type: none">- Kadrosunda en az 10 ve üstü denetçi bulunduran ve- En az 5 tanesi BİST'te yer alan şirketlerden olmak üzere son 5 yılda asgari 10 farklı şirketin denetimini yapmış olan <p>bağımsız denetim kuruluşlarına verilmiş ve bu koşulları sağlayan 32 adet kuruluşun listesi yayınlanmıştır ¹¹⁶. Bu kararın fiili sonucu, taahhüt kararlarını izleyebilecek ve uygulanmasına ilişkin Rekabet Kurumu'na bilgi verecek olan şirketlerin ağırlıklı olarak büyük finansal denetim şirketleri olmasıdır.</p> <p>Taahhüt kararlarının uygulanması ve izlenmesine ilişkin benzer sistem AB'de uzun süredir uygulanmaktadır¹¹⁷. AB uygulamasında bağımsız üçüncü kişiler taahhüt kararlarının uygulanmasını otoriteye belirli bir düzen içinde raporlamakta ve bu görevlerini ifa ederken de, bağımsızlık ve sır saklama yükümlülüğü gibi belirli kural ve yükümlülüklerle tabi olmaktadır.</p> <p>Taahhüdün yerine getirilmesinin izlenmesi ve raporlanması, bugüne kadar Türk hukukunda hiç inceleme konusu olmamıştır. Taahhüt kararlarının giderek artması ve çeşitlenmesi, ileride bu kararların yerine getirilmesine ilişkin de pek çok tartışmaya yol açacaktır. Bu nedenle izlenmenin kim tarafından nasıl yapılacağı, izlenme süreci, tarafların görev ve yükümlülükleri, bağımsız denetim şirketlerinin bu görevlerine ilişkin hukuki sorumlulukları gibi konuların netleştirilmesi, uygulamanın sağlıklı yürütülmesi açısından önem taşımaktadır. Bu tebliğ kapsamında, başta AB hukuku olmak üzere, farklı hukuk sistemleri ile karşılaştırma yapılarak bu sorulara cevap aranması amaçlanmaktadır.</p>
--	---

¹¹⁶ <https://kgk.gov.tr/ContentAssignmentDetail/4917/Rekabet-Kurulu-Kararlar%C4%B1nda-Yer-Verilen-Taahhu%CC%88t-ve-S%CC%A7artlar%C4%B1n-Denetimini-Yapmaya-Yetkili-Bag%CC%86%C4%B1ms%C4%B1z-Denetim-Kurulus%CC%A7lar%C4%B1n%C4%B1n-I%CC%87lan-Edilmesi-Hakk%C4%B1nda-Duyuru>

¹¹⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_13_189